

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

K O

G RINKODAROS IR
KOMUNIKACIJOS
MOKSLŲ INSTITUTAS

LIETUVOS GYVENTOJŲ NELEGALAUS TURINIO VARTOJIMO LYGIO NUSTATYMO TYRIMAS

Tyrimo rezultatai

2024

Perkančioji organizacija: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Tyrimo atlikėjai: UAB „KOG institutas“ (KOG institutas), UAB „Norstat LT“

Prie tyrimo rezultatų analizės bei ataskaitos rengimo prisidėjo: Eglė Šedbaraitė, Karolina Jonušaitė, Egidijus Vlaščenko, dr. Lukas Pukelis

Tyrimo koordinatorė: Karolina Jonušaitė

Kontaktai: UAB „KOG institutas“, Algirdo g. 38, Vilnius, info@koginstitutas.lt

TURINYS

ĮVADAS	4
1. TYRIMO METODOLOGIJA	5
1.1. TYRIMO METODIKOS APRAŠYMAS	5
1.2. ANALIZĖS PJŪVIAI IR VERTINIMO KRITERIJAI	13
1.3. NELEGALAUS TURINIO VARTOJIMO VERTINIMO KRITERIJŲ PROGNOZAVIMO METODIKA	17
2. TYRIMO REZULTATAI	22
2.1. TYRIMO APRAŠYMAS	22
2.2. LEGALAUS IR NELEGALAUS TURINIO VARTOJIMO ĮPROČIAI	25
2.3. LEGALAUS IR NELEGALAUS TURINIO PASIRINKIMO PRIEŽASTYS	40
2.4. NELEGALAUS TURINIO PRIEIGOS IR VARTOJIMO BŪDAI, NEIGIAMOS PASEKMĖS	43
2.5. ŽINIOS, ĮSITIKINIMAI IR NUOSTATOS.....	47
2.6. KOMUNIKACIJA SOCIALINĖJE ERDVĖJE IR ŠEIMOJE	61
2.7. PAGRINDINIŲ REZULTATŲ SANTRAUKA	67
2.8. ESMINIAI RODIKLIAI.....	72
2.9. NELEGALAUS TURINIO VARTOJIMO TENDENCIJŲ PROGNOZĖ.....	74
2.10. TYRIMO IŠVADOS.....	77
PRIEDAS	80
TYRIMO KLAUSIMYNAS.....	80
ESMINIŲ RODIKLIŲ (VERTINIMO KRITERIJŲ) APSKAIČIAVIMAS	99

ĮVADAS

Kaip ir ankstesniais metais, Lietuva išlieka tarp „pirmaujančių“ Europos Sąjungos šalių pagal nelegalaus skaitmeninio turinio vartojimą. Pavyzdžiui, remiantis Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) 2021 m. tyrimo duomenimis¹, Lietuva užėmė trečią vietą Europos Sąjungoje pagal nelegalaus, autorių teisių turėtojų teises pažeidžiančio turinio vartojimą. Tos pačios organizacijos duomenimis, piratavimo lygis Europos Sąjungoje 2022 m. išaugo 3,3%, o TV turinys sudarė beveik pusę (48%) viso vartojamo nelegalaus turinio. Interneto srautų stebėseną atliekančios įmonės MUSO duomenimis², vartotojų apsilankymai interneto svetainėse, kuriose neteisėtai platinamas autorių teisių saugomas turinys, Lietuvoje nuo 2019 iki 2021 m. sumažėjo daugiau nei 50%, tačiau 2022 m. vėl pastebėta nelegalaus skaitmeninio turinio vartojimo augimo tendencija tam tikrose srityse. Šie duomenys rodo, kad piratavimas vis dar išlieka rimta problema.

Viena iš veiksmingų priemonių, sprendžiant nelegalaus turinio vartojimo problemą, yra nuolatinė situacijos stebėseną. Ši stebėseną leidžia sukurti įrodymais pagrįstą politiką, įvertinti jos veiksmingumą ir tuo remiantis koreguoti jos tikslus bei strategijas. Šiuo tikslu 2023 m. Kultūros ministerija inicijavo Nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo metodikos (toliau – Metodika) parengimą ir nelegalaus turinio vartojimo lygio bandomojo tyrimo (toliau – Bandomasis tyrimas) pagal šią Metodiką atlikimą.

Šiame dokumente pateikiami pirmą kartą pilna apimtimi atlikto reprezentatyvaus Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo tyrimo rezultatai. Tyrimo metu buvo apklausiami 14-64 m. Lietuvos gyventojai, atskirai, kur aktualu, išskiriant 14-29 m. respondentų rezultatus, kadangi remiantis Metodikoje pateikta tarptautinių tyrimų apžvalga, nelegalaus turinio vartojimo paplitimas yra didesnis būtent tarp šio amžiaus asmenų. Atlikto tyrimo duomenys apima šias temas: Lietuvos gyventojų legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo įpročiai; pasirinkimo priežastys; nelegalaus turinio prieigos ir vartojimo būdai; gyventojų nuostatos ir įsitikinimai apie nelegalaus turinio vartojimą; komunikacija apie nelegalaus turinio vartojimą šeimoje bei prevencinės informacijos prieš nelegalaus turinio vartojimą socialinėje erdvėje pastebėjimas.

¹ Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba, *Online Copyright Infringement in the EU, Films, Music, Publications, Software and TV, 2017-2022*. 2023. Prieiga: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2023_online_copyright_infringement_in_eu/2023_online_copyright_infringement_in_eu_FullIR_en_en.pdf

² Piratavimo ir nelicencijuotos žiniasklaidos vartojimo duomenų bendrovė MUSO. *Publishing Piracy Report YE Q1*. 2023. Prieiga: https://6347345.fs1.hubspotusercontent-na1.net/hubfs/6347345/globe-interactive-piracy/Publishing%20Report%20Q123_final.pdf?utm_campaign=WP9%3A%20Publishing%20Piracy%20Report&utm_medium=email&hsenc=p2ANqtz-8jYBUHfDfZ2YKfZCZBdSvu6QrBS6hesnpzQq8du4pp7SGz03Lha95VEa3-QfcQ3s0mfHbi07nABTfMejMqqcpjmq3LDOCPWAe-RLXOxKVGLrAV4FU&hsmi=261135172&utm_content=261135172&utm_source=hs_automation

Atsižvelgiant į tyrimo Metodiką, taip pat yra pateikiama ir nelegalaus turinio vartojimo tendencijų prognozė 2026 m., 2028 m. ir 2030 m.

1. TYRIMO METODOLOGIJA

1.1. Tyrimo metodikos aprašymas

Lietuvos kultūros ministerijos užsakymu 2023 m. buvo inicijuotas Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo metodikos (toliau – Metodika) sukūrimas ir bandomasis šio lygio nustatymo tyrimas. Metodika buvo parengta remiantis penkių parinktų užsienio šalių (Australijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos, Italijos, Suomijos) nelegalaus turinio vartojimo stebėsenos patirtimi, taip pat atsižvelgiant į tarptautinius bei Lietuvoje anksčiau atliktus nelegalaus turinio vartojimo tyrimus. Užsienio šalys buvo pasirinktos siekiant pasiremti tęstiniais tyrimais ir atspindėti geografiškai skirtingas šalis. Papildomai buvo atsižvelgta ir į Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą, Lietuvoje vykdomą autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos politiką.

Šio tyrimas tikslas – periodiškai stebėti Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio (filmų, serialų, vaizdo įrašų, televizijos laidų, sporto transliacijų, muzikos kūrinių, knygų (el. knygų, audioknygų), žurnalų, natų, vaizdo žaidimų, mokomojo turinio ir programinės įrangos) vartojimą, išsiaiškinti visuomenės požiūrį į nelegalaus turinio vartojimą, stebėti visuomenės nelegalaus turinio vartojimo įpročių ir nuostatų kaitą. Atlikus pilotinį tyrimą, tyrimo Metodika ir klausimynas buvo koreguojami ir taip sudaryta galutinė tyrimo metodologija. Detalus šio nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo tyrimo Metodikos sukūrimas, kartu su bandomojo tyrimo rezultatais, yra aprašytas 2023 m. ataskaitoje³, o toliau pateikiama tik esminė informacija apie tyrimą (1 lentelė).

1 lentelė. Tyrimo metodologijos santrauka

Apklauso metodas	Kiekybinė internetinio panelio vartotojų apklausa
Tikslinė grupė	14–64 metų Lietuvos gyventojai, aktyviai besinaudojantys internetu
Imties sudarymas	Sudaromos kvotos pagal aktyvių interneto vartotojų statistiką: jų pasiskirstymą pagal lytį, amžiaus grupes ir gyvenamąją vietovę
Jaunimo apklausos metodika	14–15 m. vaikai kviečiami dalyvauti gavus tėvų sutikimą per tam skirtus klausimus klausimyne; 16–29 m. (ir vyresnių gyventojų) dalyvavimas savarankiškas
Imties dydis	Renkama imtis – N=1200: - N=1000 pagrindinė imtis (14–64 m. amžiaus grupėje);

³ Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo metodikos sukūrimas ir bandomasis šio lygio nustatymo tyrimas.

Prieiga: https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2023/10/Nelegalaus-turinio-vartojimo-metodika-ir-tyrimas_2023.pdf

	<ul style="list-style-type: none">- N=150 papildomas pririnkimas (14–29 m. amžiaus grupėje);- N=50 renkama papildomai galimam diskvalifikavimui po kokybės kontrolės (3–4 % bendros imties)⁴. <p>Galutinė siektina imtis: ne mažiau nei 1150 respondentų, iš jų 14–29 m. amžiaus grupėje užtikrinant ne mažiau nei 400 respondentų.</p>
--	--

Apklauso metodas

Remiantis sukurta Metodika ir tuo, kad tyrimo tema išskirtinai susijusi su internetu, tinkamiausias šios apklauso būdas – **internetinio panelio vartotojų apklausa**. Internetinis panelis – savanoriškai užsiregistravusių apklausoms gyventojų bazė. Pastebėtina, jog tokia apklausa reprezentuoja vis dar ne visus Lietuvos gyventojus, o **aktyvius interneto vartotojus**, iš esmės – besinaudojančius internetu kasdien.

⁴ Duomenų tvarkymo etape įprastai tikrinami tokie atvejai: pernelyg greitas pildymas, palyginti su kitų respondentų pildymo mediana; tendencingas pildymas (visur ar beveik visur pasirenkami tik skalės atsakymai eilute žemyn arba įstrižai; visur žymimas tik vienas atsakymas, net jei galimi keli, arba tik atsakymai „Nežinau“, ir pan.).

Tikslinė grupė

Remiantis Lietuvos statistikos departamento 2023 m. duomenimis, gyventojai nuo 65 m. daug rečiau naudojami internetu⁵. Be to, užsienyje atlikti tyrimai rodo, kad vyresnio amžiaus grupėje nelegalaus turinio vartojimo dažnumas pastebimai mažesnis, kai kuriose turinio kategorijose net kelis kartus. Pavyzdžiui, pagal Suomijos autorių teisių ir antipirataavimo centro atliekamą tyrimą, amžiaus grupėje nuo 50 metų piratinio turinio vartojimas ženkliai krenta⁶. 2020 m. Danijoje atliktas tyrimas rodo, kad tik 1 proc. vyresnių nei 60 metų amžiaus žmonių per paskutinius 12 mėn. parsisiuntė ar naršyklėje žiūrėjo nelegalų turinį, o apskritai gyvenime tai yra darę tik 6 proc. tos amžiaus grupės žmonių⁷. Remiantis šiais duomenimis, Metodikos kūrimo etape buvo nuspręsta Lietuvos tyrime apklausti respondentus ne vyresnius nei 64 metai.

Priešingai nei vyriausių gyventojų auditorija, remiantis anksčiau atliktais tyrimais Lietuvoje ir užsienyje, jaunimas aktyviai vartoja nelegalų turinį. Dėl to ir šio tyrimo rėmuose atskiras dėmesys yra skiriamas 14–29 metų jaunimo⁸ nelegalaus turinio vartojimo įpročių analizei.

Apibendrinant, Lietuvos gyventojų tyrimo imtis pagal amžių yra 14–64 metų gyventojai, besinaudojantys internetu.

Jaunimo įtraukimo į apklausą metodika

Dėl teisinių apribojimų 14–15 m. vaikai nekviečiami ir neregistruojami dalyvauti interneto panelių apklausoje, todėl šiam tyrimui jie buvo kviečiami dalyvauti apklausoje per pasirinktame panelyje užsiregistravusius tėvus, formuluojant klausimyną taip, kad tėvai suteiktų galimybę tyrime dalyvauti vienam jų atitinkamo amžiaus vaikui.

Nuo 16 m. tėvų sutikimo dalyvauti apklausoje nereikia, todėl respondentai nuo 16 m. pasiekiami tiesiogiai kviečiant dalyvauti tyrime per interneto panelį.

Imties sudarymas ir imties dydis

Imčiai sudaryti taikoma atsitiktinė kvotinė atranka iš panelio narių. Įprasta interneto panelių tyrimų praktika – sudaryti nekryžmines kvotas, reprezentuojančias Lietuvos gyventojus pagal amžių, lytį ir gyvenamąją vietovę. Kvotos sudaromos pagal naujausius Lietuvos Respublikos visuotinių gyventojų ir būstų surašymo duomenis ir naujausią Lietuvos statistikos departamento statistiką apie gyventojų

⁵ Lietuvos statistikos departamentas, Informacinių technologijų naudojimas namų ūkiuose, 2023.

Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=11277289>

⁶ https://ttvk.fi/assets/uploads/2022/12/tekijanoikeusbarometri-2022_raportti_piratismi.pdf

⁷ Ulovlig streaming og download i Danmark i 2020, 2020.

Prieiga: <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/01-analyser/analysenotater-2020/ulovlig-streaming-og-download-i-danmark-i-2020.pdf>

⁸ Amžius apibrėžiamas vadovaujantis LR jaunimo politikos pagrindų įstatymu.

Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.223790/asr>

skaičiaus kitimą. **Nelegalaus turinio vartojimo tyrimui sudaromos kvotos, reprezentuojančios kasdien internetu besinaudojančius gyventojus.** Svarbu atkreipti dėmesį, kad šiuo metu apie 14–15 metų amžiaus grupę ir jos naudojimąsi internetu Lietuvoje prieinamos statistikos nėra. Vis tik sudarant kvotas buvo remiamasi prielaida, kad beveik visi šios amžiaus grupės, kaip ir artimiausios 16–19 m. amžiaus grupės, atstovai aktyviai naudojami internetu kasdien. Taip pat pabrėžtina, kad sudarant imtį atskira 14–15 m. kvota taikytina tik siekiant užtikrinti, kad į bendrą imtį patektų ir patys jauniausi dalyviai, kurių atrankos metodas skiriasi nuo 16 m. ir vyresnių gyventojų.

Atsižvelgiant į tyrimo Metodiką, atliekant 2024 m. nelegalaus turinio vartojimo tyrimą Lietuvoje, buvo vadovaujama šiais principais:

- Renkama 1000 respondentų bendroji imtis. Tokio dydžio imčiai sudaromos kvotos pagal amžių, lytį ir gyvenamąją vietovę.
- Apie 150 respondentų renkama papildomai 14–29 m. amžiaus tikslinėje grupėje (nepaisant numatytų kvotų pagal N=1000 imtį), paskirstant šį dydį proporcingai tarp 14–15 m., 16–19 m. ir 20–29 m. amžiaus pogrupių. Tokiu būdu susidarant virš 400 respondentų šios tikslinės grupės analizei.
- Apie 50 respondentų renkama tam, kad būtų paliekama galimybė po kokybės kontrolės dalį anketų (30–50) pašalinti. Apklausių internetu kokybė tikrinama specialiais statistiniais algoritmais. Tikrinimo metu ieškamos anketos, kurios užpildytos atmetinai, t. y. nustatomi pasikartojantys atsakymai, nelogiški atsakymai, per trumpa apklausos pildymo trukmė ir pan. Tokie įrašai iš duomenų masyvo ištrinami.

Ties 1000–1200 respondentų imtimi maksimali rezultatų paklaida siekia apie 3 %, o didinant imtį ji ženkliai nebemažėja. Toks imties dydis leidžia daryti pakankamai detalius sociodemografinius pūvius. Analizuojant duomenis detalesniais sociodemografiniais pūviais, siūloma analizuoti ir tarpusavyje lyginti grupes, kurias sudarytų bent 100 respondentų. Tyrimų praktikoje 100 respondentų laikytina mažiausia, bet pakankama imtimi lyginti rezultatus skirtingais pūviais arba su bendrąja imtimi. Į tai taip pat buvo atsižvelgiama sudarant atrankos kvotas ir galvojant apie aktualius prasminius pūvius duomenų analizės etape.

Duomenų svėrimas. Kadangi į bendrąją imtį įtraukta didesnė proporcija jaunimo nei reikėtų pagal jiems apskaičiuotas kvotas su N=1000, **surinkti tyrimo duomenys buvo „pasveriami“**. Duomenų svėrimo procedūra yra įprasta socialinių tyrimų praktika, kai yra išlyginamas demografinių grupių paviršis ar trūkumas, priartinant imties pasiskirstymą prie realaus generalinės visumos pasiskirstymo. Tyrimų rezultatai įprastai sveriami pagal tuos parametrus, kurių pagrindu sudaromos kvotos, šiuo atveju pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietovę. Duomenų svėrimui turi būti naudojami tie patys Lietuvos statistikos departamento duomenys, pagal kuriuos bus sudaromos konkretaus tyrimo kvotos. Ši procedūra yra neatsiejama aptariamo tyrimo metodikos dalis ir, vykdant nelegalaus turinio tyrimus, turi būti numatyta tyrimo pirkimo techninėje specifikacijoje kartu su kitais atrankos metodikos aspektais.

Toliau 2 lentelėje pateiktos apskaičiuotos kvotos pagal 2023 m. pradžios statistinę informaciją.

Pastebėtina, jog nedideli nuokrypiai (iki 3 %) nuo numatytų imčių yra leistini ir kiekvienoje kvotoje didesnės įtakos tyrimo reprezentatyvumui neturės; šie nuokrypiai yra išlyginami duomenų svėrimo procedūros etape. Vis tik bendra kvotų sudarymo logika turi būti išlaikoma visuose tyrimuose.

2 lentelė. Kvotų apskaičiavimo lentelė pagal 2023 m. pradžios statistiką.

	14-64 Nuolatinų gyventojų skaičius metų pradžioje ⁹	Per paskutin ius 3 mėnesiu s internet u naudojos i kasdien (% eilutėje) ¹⁰	Per paskutin ius 3 mėnesiu s internet u naudojos i kasdien (projekci ja į absoliuč ius skaičius)	Per paskutin ius 3 mėnesiu s internet u naudojos i kasdien (apskaiči uoti % stulpelyj e)	Bendrosi os kvotos	Papildo mai kokybės kontrolė i	Papildo mai 14- 29 m. tikslinei grupei	Visa imtis
Iš viso	1911316	88,90%	1699160	100%	1000	50	150	1200
Lytis								
Vyrai	959356	85,10%	816412	48,06%	481	24	75	580
Moterys	951960	92,70%	882467	51,94%	519	26	75	620
Amžiaus grupės								
14-15 m.	109057	98,00%	106876	6,28%	63	3	35	101
16-19 m.	295702	99,40%	293928	17,27%	173	9	96	277
20-29 m.	425183	98,20%	417530	24,53%	245	12	-	258
30-39 m.	388170	91,00%	353235	20,75%	207	10	-	218
40-49 m.	411560	80,10%	329660	19,36%	194	10	-	203
50-59 m.	109057	98,00%	106876	6,28%	63	3	35	101
60-64 m.	220814	64,10%	141542	8,31%	83	4	-	87
Gyvenamoji vietovė								
Vilnius	403951	95,20%	384561	22,62%	226	11	35	272

⁹ Lietuvos statistikos departamentas, Nuolatinų gyventojų skaičiaus ir sudėties nustatymo statistinis tyrimas, 2023. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize/>

¹⁰ Lietuvos statistikos departamentas, Informacinių technologijų naudojimo namų ūkiuose statistinis tyrimas, 2023. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize/>. Informacija lentelėje nurodytais pjuviais gauta pagal užklausą Lietuvos statistikos departamentui.

	14-64 Nuolatinų gyventojų skaičius metų pradžioje⁹	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (% eilutėje) ¹⁰	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (projekcija į absoliučius skaičius)	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (apskaičiuoti % stulpelyje)	Bendrosios kvotos	Papildomai kokybės kontrolėi	Papildomai 14- 29 m. tikslinei grupei	Visa imtis
Kaunas	196279	95,30%	187054	11,00%	110	6	17	133
Klaipėda	102867	94,40%	97106	5,71%	57	3	9	69
Šiauliai	73858	88,80%	65586	3,86%	39	2	6	47
Panevėžys	55358	88,50%	48992	2,88%	29	1	4	34
Vilniaus apskr. be miesto	181811	88,60%	161085	9,47%	95	5	14	113
Kauno apskr. be miesto	188529	84,80%	159873	9,40%	94	5	14	113
Klaipėdos apskr. be miesto	120522	86,20%	103890	6,11%	61	3	9	73
Šiaulių apskr. be miesto	102447	81,10%	83085	4,89%	49	2	7	58
Panevėžio apskr. be miesto	80417	89,70%	72134	4,24%	42	2	6	51
Alytaus apskritis (įskaitant Alytų)	87332	80,50%	70302	4,13%	41	2	6	49
Utenos (įskaitant Uteną)	82395	80,10%	65998	3,88%	39	2	≈6	47
Telšių (įskaitant Telšius)	86334	84,70%	73125	4,30%	43	2	≈6	51

	14-64 Nuolatinų gyventojų skaičius metų pradžioje⁹	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (% eilutėje) ¹⁰	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (projekcija į absoliučius skaičius)	Per paskutinius 3 mėnesius internetu naudojosi kasdien (apskaičiuoti % stulpelyje)	Bendrosios kvotos	Papildomai kokybės kontrolėi	Papildomai 14- 29 m. tikslinei grupei	Visa imtis
Tauragės (įskaitant Tauragę)	59896	85,50%	51211	3,01%	30	2	≈5	37
Marijampolės (įskaitant Marijampolę)	89320	85,30%	76190	4,48%	45	2	≈6	53

Šių metų tyrimui techninėje specifikacijoje numatyta imtis (N = 1200) buvo paskirstyta taip: N = 1144 renkama pagal kvotas, sudarytas atitinkamai anksčiau pateiktai statistikai, ir papildomai renkama N = 56 14–15 m. amžiaus grupėje (nepriklausomai nuo lyties ir gyvenamosios vietovės), kad susidarytų kiek didesnė 14–29 metų amžiaus grupės imtis.

Kvotos 2024 m. tyrimui nurodytos 3 lentelėje.

3 lentelė. Apskaičiuotos kvotos 2024 m. tyrimui pagal šių metų pradžios statistiką.

	Reikia apklausti (N)
Iš viso	1200
Lytis	
Vyrai	580
Moterys	620
Amžiaus grupės	
14–15 m.	37 (+19)
16–19 m.	101
20–29 m.	277
30–39 m.	258
40–49 m.	218
50–59 m.	203
60–64 m.	87
Gyvenamoji vietovė	
Vilnius	272
Kaunas	133
Klaipėda	69
Šiauliai	47
Panevėžys	34
Vilniaus apskr. be miesto	113
Kauno apskr. be miesto	113
Klaipėdos apskr. be miesto	73
Šiaulių apskr. be miesto	58
Panevėžio apskr. be miesto	51
Alytaus apskritis (įskaitant Alytų)	49
Utenos (įskaitant Uteną)	47
Telšių (įskaitant Telšius)	51
Tauragės (įskaitant Tauragę)	37
Marijampolės (įskaitant Marijampolę)	53

1.2. Klausimynas

Šiais metais buvo atliktas pirmasis (nepilotinis) nelegalaus turinio vartojimo tyrimas Lietuvoje, remiantis 2023 m. Metodikoje sudarytu klausimynu, kurio klausimai yra pateikti šios ataskaitos [Priede](#).

Numatyta, kad nelegalaus turinio vartojimo tyrimas bus atliekamas kas 2 metus. Siekiant taupyti tyrimui skirtus resursus, siūloma kas 2 metus atlikti trumpąją apklausą, kuria būtų stebima pagrindinių nelegalaus turinio vartojimo rodiklių kaita, o pilną apklausą atlikti kas 4 metus (2024 m, atliekama pirmoji banga). Trumposios versijos klausimai, reikalingi kiekvienoje tyrimo bangoje, pažymėti „(T)“. Sociodemografiniai ir 14–15 metų respondentų atrankos klausimai užduodami per visas tyrimo bangas.

Klausimyno struktūra

Išsikeltiems tyrimo tikslams pasiekti buvo sukurtas 26-ių klausimų klausimynas, tačiau ne visi klausimai užduodami visiems respondentams. Atliekant kas antrą tyrimo bangą, numatyta naudoti mažesnės apimties klausimyną. Anksčiau minėtame [Priede](#) pateikiamos abi klausimyno versijos: trumpoji, apimanti esminius klausimus, aktualius matuoti kiekviename tyrime (pažymėta klausimyne „T“ raide), ir išplėstinė, apimanti papildomai ir tuos klausimus bei aspektus, kurie, tikėtina, kinta lėtai ir (arba) nėra naudojami stebėtiniams rodikliams apskaičiuoti (visas klausimynas).

Klausimyno sudėtinės dalys (blokai):

1. Legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo įpročiai
2. Legalaus ir nelegalaus turinio pasirinkimo priežastys
3. Legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo būdai, neigiamos pasekmės
4. Visuomenės žinios, įsitikinimai ir nuostatos
5. Komunikacija socialinėje erdvėje ir šeimoje
6. Pagalbiniai blokai: sociodemografiniai klausimai; klausimai respondentų, kurie į apklausą įtraukiami per tėvus, atrankai

Klausimyne vartojamos sąvokos ir turinio kategorijų klasifikacija

Klausimyne pasirinkta nelegalaus turinio vartojimą įvardyti kasdienėje kalboje vartojamu terminu „piratavimas“, siekiant neakcentuoti veiksmo neteisėtumo ir paskatinti nuoširdesnius atsakymus bei mažesnę respondentų nubyrėjimą atliekant apklausą. Be to, šis terminas yra trumpesnis ir leidžia sklandžiau formuluoti klausimus.

Klausimyne pasirinkta klausti apie turinio „naudojimą“, o ne „vartojimą“, nes tokia formuluotė skamba natūraliau kalbant apie vieno individo pasirinkimus bei veiksmus ir yra platesnė, tinkamesnė įvardyti pasirenkamam visų rūšių turiniui (įskaitant programinę įrangą).

Nelegalaus ir piratinio turinio sąvokų apibrėžimai pateikiami ir pačiame klausimyne (žr. klausimyną).

Remiantis šiam tyrimui sukurta Metodika, tyrimo rėmuose yra analizuojamos devynios pagrindinės turinio kategorijos pagal (ne)legalų jų vartojimą:

1. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)
2. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natas)
3. Sporto transliacijos
4. Dramos kūriniai (spektakliai, miuziklai ir pan.)
5. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)
6. Muzikos natos (skirtos kūriniam atlikti)
7. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos
8. Vaizdo žaidimai
9. Programinė įranga

Svarbu atkreipti dėmesį, kad apklausoje respondentams pateikiamos kategorijos yra filtruojamos pagal pirmame klausime pateiktus atsakymus apie turinio kategorijų naudojimą – jei respondentas pažymėjo, kad kokio nors turinio nenaudoja, jam ši turinio kategorija tolesniuose klausimuose nerodoma.

1.3. Analizės pjūviai ir vertinimo kriterijai

Analizuojant apklausos duomenis, visi rodikliai analizuojami procentiniais dydžiais, atrenkant gyventojų grupes pagal aktualius kriterijus:

- Dalis klausimų yra skirta visiems apklausos dalyviams, nepriklausomai nuo to, ar jie vartoja nelegalų turinį: skirtingų kategorijų internetinio turinio vartojimas, mokamo turinio vartojimas, žinios ir įsitikinimai turinio vartojimo klausimais ir kt. Analizuojami visų apklausos dalyvių atsakymai į šiuos klausimus.
- Kai analizuojami bendri nelegalaus turinio vartojimo aspektai (nelegalaus turinio gavimo būdai, pasirinkimo priežastys ir kt.), procentiniai dydžiai skaičiuojami nuo visų apklausos dalyvių, kurie nurodė bent kartais vartojantys nelegalų turinį.
- Kai analizuojamas konkrečių kategorijų nelegalaus turinio vartojimas, procentiniai dydžiai skaičiuojami nuo du kriterijus atitinkančios grupės – konkretų turinį vartojančių asmenų, kurie nurodė bent kartais vartojantys nelegalų turinį.

Analizuojant apklausos duomenis, taikomi papildomi analizės pjūviai, nurodant statistiškai reikšmingus skirtumus pagal šiuos **sociodemografinius** ir kitus **papildomus kriterijus**:

- Amžius
- Lytis
- Gyvenamoji vieta
- Pajamos
- Išsimokslinimas
- Naudojimosi internetu įgūdžiai

Remiantis Metodikos rekomendacijomis, buvo nustatyti **nelegalaus turinio vartotojų (toliau – piratai) profiliai** ir analizuojami įvairūs rodikliai (nelegalaus turinio pasiekimo būdai, žinių ir nuostatų vertinimo klausimai) pagal šias grupes:

- Nuolatinis piratas (vartoja bent vienos kategorijos nelegalų turinį kelis kartus per mėnesį ar dažniau)
- Nereguliarus piratas (vartoja bent vienos kategorijos nelegalų turinį kartą per mėnesį ar rečiau)
- Ne piratas (nevartoja nelegalaus turinio)

Taip pat, remiantis apklausos duomenimis, aprašyti šių grupių tipinių atstovų sociodemografiniai portretai pagal amžių, pajamas ir kitus statistiškai reikšmingus kriterijus, t. y. nurodoma, kokie sociodemografiniai požymiai būdingi asmenų grupėms pagal nelegalaus turinio vartojimo dažnį.

Atskiras dėmesys ataskaitoje skiriamas **jaunimo tikslinei grupei** (14–29 metų amžiaus respondentams).

Esminiai rodikliai (vertinimo kriterijai)

Remiantis 2023 m. sukurta tyrimo Metodika, dalis apklausoje pateiktų klausimų analizuojami kaip rodikliai, ateiityje nurodant jų pokytį laike. Toliau yra pateikiami pagrindiniai šio tyrimo rėmuose apskaičiuojami rodikliai, kurie padės apibendrintai įvertinti nelegalaus turinio vartojimo situacijos pokyčius laike. Visi rodikliai, išskyrus legalaus mokamo turinio vartojimą, suformuluoti kaip probleminiai, jie nurodo spręstinas problemas, o siekiamas pokytis yra jų mažėjimas:

- R1. Piratavimo indeksas:** išvestinis rodiklis, apskaičiuotas naudojant R2–R5 rodiklius – du, apibūdinančius nelegalaus turinio vartojimo įpročius (R2 ir R3), ir du, apibūdinančius nelegalaus turinio vartojimo priimtimumo ir pakantumo jam nuostatas (R4 ir R5).
- R2. Bendras nelegalaus turinio vartojimo lygis:** kokia dalis gyventojų per pastaruosius 12 mėnesių vartotojo bent vienos kategorijos nelegalų turinį. Teigiamas pokytis – rodiklio mažėjimas.
- R3. Nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų kiekis:** kokia dalis gyventojų per pastaruosius 12 mėnesių reguliariai (kelis kartus per mėnesį ar dažniau) vartotojo bent vienos kategorijos nelegalų turinį. Teigiamas pokytis – rodiklio mažėjimas.
- R4. Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtimumas:** kokia dalis gyventojų bent vieną veiksmą su nelegaliu turiniu nurodo kaip priimtina. Teigiamas pokytis – rodiklio mažėjimas.
- R5. Pakantumas nelegalaus turinio vartojimui:** kokia dalis gyventojų išreiškia pakantumą nelegalaus turinio vartojimui. Teigiamas pokytis – rodiklio mažėjimas.
- R6. Negebėjimas atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio prieigų:** kokia dalis gyventojų nurodo negalintys atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio šaltinių. Teigiamas pokytis – rodiklio mažėjimas.
- R7. Informacijos nepakankamumas:** kokia dalis gyventojų nurodo, kad jiems nepakanka informacijos apie prieigą prie legalaus turinio ir nelegalaus turinio vartojimo pasekmes.

R8. Legalaus mokamo turinio vartojimas: kokia dalis gyventojų vartoja pavienį ir (arba) prenumeruojamą legalų mokamą turinį. Teigiamas pokytis – rodiklio didėjimas.

Visi rodikliai, išskyrus piratavimo indeksą (R1), išreiškiami procentais. Piratavimo indeksas išreiškiamas balu pagal skalę nuo 0 iki 100, kurioje labiau pageidaujama situaciją rodo mažesnis balas. Kuo mažesnė indekso vertė, tuo mažesnis Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygis ir (arba) didesnis nepakantumas nelegalaus turinio vartojimui.

Rodiklių apskaičiavimas išsamiau paaiškintas šio dokumento [Priede](#).

1.4. Nelegalaus turinio vartojimo vertinimo kriterijų prognozavimo metodika

Vienas iš nelegalaus turinio vartojimo tyrimui keliamų tikslų – pateikti prognozes, kaip nelegalaus turinio vartojimo lygis, išreikštas aprašytais rodikliais ir apibendrintu piratavimo indeksu, galėtų kisti artimiausioje ateityje. Remiantis tyrimo duomenimis, pateikiama 2026 m., 2028 m. ir 2030 m. prognozė bei kaip šio tyrimo duomenys atitiko pilotinio tyrimo metu darytas prognozes 2024 metų laikotarpiui. Pirmoji nelegalaus turinio vartojimų tendencijų prognozė buvo atlikta 2023 m. Šiomet buvo įvertinti ankstesnės prognozės rezultatai bei patikslintos prognozės 2026 m., 2028 m. ir 2030 m., remiantis paskutinio tyrimo duomenimis.

Nelegalaus turinio vartojimą lemia įvairūs veiksniai. Remiantis užsienio šalyse atliktų tyrimų patirtimi, galima daryti prielaidą, kad nelegalaus turinio vartojimo pokyčius lemia pragyvenimo lygis (kuo didesnis vienam gyventojui tenkantis BNP, tuo mažesnis nelegalaus turinio vartojimas) ir jo kitimas (ekonominio nuosmukio metu nelegalaus turinio vartojimas didėja), pajamų nelygybė (lemia didesnę nelegalaus turinio vartojimą), populiacijos struktūra (didesnė jaunų žmonių proporcija yra susijusi su didesniu nelegalaus turinio vartojimu), legalių šaltinių pasirinkimo augimas, taip pat tokios gyvenimo būdai įtaką darančios sąlygos kaip asmenų judėjimo ir bendravimo suvaržymai (buvo matyti, kad nelegalaus turinio vartojimas išaugo dėl COVID-19 įvestų judėjimo suvaržymų). Todėl į vertinimo kriterijų prognozes įtraukiami veiksniai, galintys lemti nelegalaus turinio vartojimo pokyčius.

Reikia pastebėti, kad apskritai sunku prognozuoti socialinius duomenis – žmonių elgesį. Be to, nelegalaus turinio vartojimo kitimą gali lemti ir išorės veiksniai, kurių negalima įtraukti į kiekybinį modelį, pvz., teisinių sprendimų, varžančių nelegalaus turinio pateikimą internete, įtaka, galimi nauji judėjimo suvaržymai dėl pandemijos ar kitos su saugumu susijusios situacijos, politinė situacija.

Kadangi visų šių veiksnių kaitos tiksliai nuspėti negalime, negalime ir sukurti vieno bendro modelio, kuris galėtų prognozuoti nelegalaus turinio vartojimo lygį dideliu tikslumu. Vietoje to, šiame tyrime, kaip ir bandomajame 2023 m. tyrime, yra siūlomi trys nelegalaus turinio vartojimo raidos scenarijai:

- **Optimistiniame scenarijuje** daromos prielaidos, kad visuomenės sąmoningumas, nepakantumas nelegalaus turinio vartojimui sparčiai augs, o valstybei sėkmingai pavyksta kovoti su nelegaliu turiniu, mažinant jo prieinamumą ir (arba) įvedant teisinę atsakomybę už jo vartojimą.
- **Neutraliame scenarijuje** daroma prielaida, kad pokyčiai, susiję su visuomenės sąmoningumu dėl nelegalaus turinio vartojimo ir nelegalaus turinio prieinamumu, bus minimalūs.
- **Pesimistiniame scenarijuje** daroma prielaida, kad visuomenės sąmoningumo dėl nelegalaus turinio vartojimo lygis šiek tiek kris, o nelegalaus turinio prieinamumas didės.

Scenarijai yra rengiami trimis etapais. Pirmame etape sukuriama regresijos modeliai, kurie leidžia nustatyti, kaip pasirinkti demografiniai, ekonominiai ir kiti veiksniai prisideda prie įvairių piratavimo indekso sudedamųjų dalių. Antrame etape modeliuojama, kaip demografiniai ir ekonominiai veiksniai galėtų kisti ateityje. Taikant ekstrapoliaciją, sudaromi sintetinių duomenų rinkiniai, turintys panašias tikėtinas charakteristikas kaip visa Lietuvos visuomenė keturiuose laiko taškuose (2024 m., 2026 m., 2028 m. ir 2030 m.). Trečiame etape šie duomenų rinkiniai papildomi duomenimis, kurie gali varijuoti priklausomai nuo scenarijaus ir sugeneruojamos prognozės pagal skirtingus scenarijus.

Nelegalaus turinio vartojimo rodiklius paaiškinantys modeliai

Siekiant parengti piratavimo indekso kaitos prognozes, pirmiausia buvo parengti individualaus lygmens modeliai, paaiškinantys skirtingas piratavimo indekso sudedamąsias dalis naudojant demografinius, išsilavinimo ir ekonominius duomenis.

Modeliuose naudojami kintamieji pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Regresijos modeliuose naudojami kintamieji

Priklausomi kintamieji	Nepriklausomi kintamieji
R2 Bendras nelegalaus turinio vartojimo lygis	Vyras
R3 Nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų kiekis	Amžius 14–29 m.
R4 Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtumas	Amžius 45–64 m.
R5 Pakantumas nelegalaus turinio vartojimui	Didmiestis
R6 Negebėjimas atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio prieigų	Išsimokslinimo lygmuo
R7 Informacijos nepakankamumas	Naudojimosi internetu įgūdžiai
R8 Legalaus mokamo turinio vartojimas	Finansinės namų ūkio situacijos vertinimas

Individualiame lygmenyje visi rodikliai yra dichotominiai, tad jiems modeliuoti buvo pasirinkta logistinė regresija. Regresijos modelių rezultatai pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Regresijos modelių rezultatai

Rodiklis	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Modelio tipas	Logit	Logit	Logit	Logit	Logit	Logit	Logit
N	1449	1449	1449	1449	1449	1449	1449
Kintamieji							
Vyras	0,49 (0,1) ***	0.43 (0,12) ***	0.37 (0.11)**	0.4 (0.1*)**	-0.56 (0.13)***	-0.2 (0.1)	-0.016 (0.12)
Amžius 14-29	0,63(0,1) **	0.59 (0,14) ***	0.23 (0.14)	0.35 (0,14)*	-0,1 (0.07)	0.08 (0.14)	0.74 (0.17) ***

Amžius 45-64	-0,76 (0,14) **	-0,87 (0,17) ***	-0,6 (0,13) ***	-0,09 (0,14)	0,18 (0,16)	-0,3 (0,13) *	-0,78 (0,14) ***
Didmiestis	0,27 (0,1) **	0,12 (0,13)	0,11 (0,11)	0,16 (0,12)	-0,05 (0,14)	0,001 (0,12)	0,3 (0,13) *
Išsimokslinimo lygmuo	-0,1 (0,1)	-0,28 (0,14) *	-0,1 (0,12)	-0,19 (0,12)	0,1 (0,14)	0,26 (0,12) **	0,4 (0,13) **
Naudojimosi internetu įgūdžiai	-0,04 (0,08)	0,05 (0,08)	0,04 (0,075)	0,3 (0,08) ***	-0,6 (0,1) ***	-0,05 (0,08)	0,4 (0,1) ***
Finansinės situacijos vertinimas	0,045 (0,28)	0,07 (0,09)	0,20 (0,08) **	-0,11 (0,08)	-0,07 (0,09)	0,2 (0,08) **	0,24 (0,09) *
R²/pseudo R²	0,07	0,08	0,04	0,03	0,05	0,025	0,11
Visi modeliai naudoja konstantą (nenurodoma). Standartinės koeficientų paklaidos nurodytos skliausteliuose.							
<i>p</i> vertės: * <i>p</i> < 0,1 ; ** <i>p</i> < 0,05 ; *** <i>p</i> < 0,001							

Regresijos modeliuose buvo naudojami tiek 2024 m., tiek pilotinio tyrimo duomenys. Kaip matyti iš lentelės, nelegalaus turinio vartojimo lygį ir su juo susijusias nuostatas labiausiai lemia lytis ir amžius. Kitų kriterijų (gyvenimas didmiestyje, išsimokslinimo lygmuo, naudojimosi internetu įgūdžiai, finansinės situacijos vertinimas) įtaka aiškaus ir vienakrypčio reikšmingumo neturi. Šie rezultatai yra labai panašūs į anksčiau atlikto pilotinio tyrimo regresijos modelio rezultatus ir reikšmingesnių pakitimų rezultatuose nėra.

Sintetinių imčių kūrimas

Ankstesniame žingsnyje sukurti modeliai veikia individo lygmeniu, t. y. gali padėti paaiškinti individo pasirinkimus ir nuostatas. Norint šiuos modelius pritaikyti visuomenės lygmens rodikliams prognozuoti, reikia sukurti sintetines imtis, kurios pagal savo esmines charakteristikas atitiktų Lietuvos visuomenės sudėtį ateityje (2026 m., 2028 m. ir 2030 m.). Bandant modeliuoti ateities visuomenės charakteristikas, susiduriama su trimis veiksmų grupėmis: veiksniais, kurie liks beveik nepakitę, veiksniais, kurie kils nuspėjama kryptimi ir tempu, ir veiksniais, kurių kaitą nuspėti sunku. Šie veiksniai pristatomi 6 lentelėje.

6 lentelė. Visuomenę formuojančių veiksmų tipai

Veiksniai, kurie liks nepakitę	Veiksniai, kurie kils nuspėjamai	Veiksniai, kurių kaitą prognozuoti sunku
Vyrų ir moterų santykis	Asmenų, gyvenančių didmiesčiuose, dalis	Naudojimosi internetu įgūdžių lygmuo
Asmenų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, dalis	Kartų (14–29 m. ir 45–64 m.) santykis	Nelegalaus turinio prieinamumas
	Subjektyvus finansinės padėties vertinimas	

Pirmosios grupės (nekintantys) veiksnių sintetinėse imtyse pasiskirstymas bus toks pats kaip ir dabartinėje visuomenėje (remiantis Oficialiosios statistikos portalo 2023 m. duomenimis)¹¹. Antrajai grupei priklausantys veiksniai kinta nuspėjamai, nes jie yra ilgalaikių visuomenės raidos tendencijų, kurios pasižymi ilgalaikiu stabilumu, dalis. Pavyzdžiui, Lietuvoje trys didžiausi miestai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda) auga tolygiu tempu ir juose gyvenančių žmonių skaičius padidėja apie 3 proc. per dvejus metus. Lietuvoje taip pat pastebimas nuoseklus 14–29 metų amžiaus grupės mažėjimas bei 45–69 metų amžiaus grupės didėjimas. Remiantis Lietuvos banko prognoze, padaryta 2023 m. kovą, artimiausiu metu galime tikėtis gyventojų perkamosios galios augimo¹², o tai turėtų lemti subjektyviai vertinamos finansinės padėties rodiklio didėjimą.

Kur kas sunkiau prognozuoti, kaip kis Lietuvos gyventojų naudojimosi internetu įgūdžiai. Viena vertus, tikėtina, kad laikui bėgant didės žmonių, besinaudojančių internetu, skaičius, ir tai turėtų lemti šio rodiklio padidėjimą. Kita vertus, taip pat tikėtina, kad dėl spartus technologijų vystymosi dalis gyventojų nespės išsivinti naujausių technologijų ir šis rodiklis blogės. Kaip visi prognozėse naudojami rodikliai atrodo realioje ir sintetinėse imtyse, pavaizduota 7 lentelėje.

7 lentelė. Prognozėms naudojami rodikliai Lietuvos visuomenėje ir sintetinėse imtyse

Rodiklis	Visuomenė 2022	Sintetinė imtis 2024	Sintetinė imtis 2026	Sintetinė imtis 2028	Sintetinė imtis 2030
Vyras	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Amžius 14-29	0,274	0,273	0,273	0,273	0,272
Amžius 45-64	0,39	0,40	0,41	0,42	0,43
Didmiestis	0,4	0,42	0,43	0,45	0,46
Išsimokslinimas	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43
Finansinės padėties vertinimas	2,02	2,05	2,07	2,09	2,11
Interneto įgūdžiai pesimistinis –	1,8	1,76	1,73	1,69	1,65
Interneto įgūdžiai neutralus –	1,8	1,82	1,85	1,87	1,88

¹¹ Oficialiosios statistikos portalas (OSP): gyventojų skaičius ir sudėtis.

Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/lietuvas-gyventojai-2022/salies-gyventojai/gyventoju-skaicius-ir-sudetis>.

¹² Lietuvos bankas: makroekonominės prognozės 2023 m. kovo mėn.

Prieiga: <https://www.lb.lt/lt/leidiniai/makroekonominės-prognozės-2023-m-kovo-men>,

Rodiklis	Visuomenė 2022	Sintetinė imtis 2024	Sintetinė imtis 2026	Sintetinė imtis 2028	Sintetinė imtis 2030
Interneto įgūdžiai optimistinis –	1,8	1,87	1,94	2	2

*Santykiniai dydžiai yra skaičiuojami konkrečiai kartai priklausančių asmenų skaičių padalinus iš populiacijos skaičiaus prieš tai iš jo atėmus asmenų priklausančių abejoms kartoms (14-29 m. ir 45-64 m.) skaičių.

Kitas svarbus veiksnys, kurio kitimą sunku prognozuoti, yra susijęs su nelegalaus turinio prieinamumu. Kaip aptarta Metodikoje pateiktoje tyrimų apžvalgoje, taikomų nelegalaus turinio ribojimo priemonių poveikis gali būti ne toks, kokio tikimasi, pvz., svetainių blokavimas netrukdo jas ir toliau pasiekti vartotojams. Be to, neatmestina, kad dėl technologijų raidos neatsiras kokybiškai naujų nelegalaus turinio sklaidos būdų. Parengtame pesimistiniame scenarijuje daroma prielaida, kad nelegalaus turinio prieinamumas didės. Neutraliame scenarijuje daroma prielaida, kad jo prieinamumas nesikeis, o optimistiniame – kad prieinamumas mažės. Šios prielaidos išreiškiamos gautą rodiklio vertę 2026 m. pesimistiniame scenarijuje dauginant iš 1,1 koeficiento, 2028 m. iš 1,21, o 2030 m. – iš 1,331. Neutraliame scenarijuje rodiklis nėra modifikuojamas, o optimistiniame jis dauginamas iš 0,9 koeficiento 2026 m., iš 0,81 koeficiento 2028 m., ir 2030 m. – iš 0,73. Tokio dydžio koeficientai parinkti pagal įprastą praktiką atliekant panašaus pobūdžio prognozavimą, kai prognozės modeliuojamos pagal scenarijus.

2. TYRIMO REZULTATAI

2.1. Tyrimo aprašymas

Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo ir nuostatų tyrimas atliktas 2024 metų liepos 3 – rugpjūčio 4 dienomis. Tyrimą atliko UAB „KOG institutas“ ir UAB „Norstat LT“.

Tyrimas vykdytas siekiant nustatyti Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo įpročius, nuostatas nelegalaus turinio vartojimo atžvilgiu bei kitus nelegalaus turinio vartojimo mažinimo politikai aktualius aspektus. Tyrimas atliktas pagal 2023 m. sukurtą Lietuvos gyventojų nelegalaus turinio vartojimo lygio nustatymo metodiką.

Pagrindiniai duomenys apie tyrimo metodologiją pateikiami 8 lentelėje.

8 lentelė. Nelegalaus turinio tyrimo metodologijos santrauka

Apklauso metodas	Reprezentatyvi kiekybinė internetinio panelio vartotojų apklausa.
Tikslinė grupė	14–64 metų Lietuvos gyventojai, aktyviai besinaudojantys internetu
Imties sudarymas	Sudarytos kvotos pagal aktyvių interneto vartotojų statistiką: jų pasiskirstymą pagal lytį, amžiaus grupes ir gyvenamąją vietovę
Jaunimo apklauso metodika	14–15 m. vaikai kviečiami dalyvauti gaunant tėvų sutikimą per tam skirtus klausimus klausimyne; 16–29 m. (ir vyresnių gyventojų) dalyvavimas savarankiškas
Imties dydis	Visos imties dydis N = 1198; 14–29 m. amžiaus grupės imties dydis N = 440.

Duomenų svėrimas

Atsižvelgiant į tyrimo reikalavimus, atliktas duomenų svėrimas. Duomenys svėrti pagal lytį, amžių ir gyvenamąją vietą taip, kad pasverti duomenys atitiktų realų populiacijos pasiskirstymą pagal šiuos požymius.

Duomenų analizė

Duomenų analizė buvo atliekama naudojant SPSS programinę įrangą.

Duomenų pateikimas

Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai procentais bei jų pasiskirstymai pagal pagrindines respondentų socialines ir demografines charakteristikas (amžių, lytį ir kt.) bei papildomus Metodikoje nurodytus kriterijus (nelegalaus turinio vartotojo profilį, naudojimosi internetu įgūdžius). Atskiras dėmesys skiriamas 14–29 m. amžiaus grupės analizei. Svarbūs statistiškai reikšmingi skirtumai aprašomi ataskaitos tekste, visi statistiškai reikšmingi skirtumai pateikiami priede pateiktose lentelėse. Ataskaitos priedas su išsamiais duomenų lentelėmis pateikiamas Excel failo forma.

Statistinė duomenų paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis.

Pvz.: jeigu apklausus 1198 respondentų gavome, kad 40 proc. apklaustųjų per pastaruosius 12 mėnesių naudojo nelegalų turinį, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 36,9 ir 43,1 proc. (40 – 3,1 proc. ir 40 + 3,1 proc.). Paklaidų dydžiai nurodomi toliau pateikiamoje 9 lentelėje.

9 lentelė. Statistinių duomenų paklaidų dydžiai

IMTIS	Atsakymų pasiskirstymas, proc.							
	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	40/60	50/50
100	4,4	6,0	7,1	8,0	8,7	9,2	9,8	10
200	3,1	4,2	5,0	5,7	6,1	6,5	6,9	7,1
300	2,5	3,5	4,1	4,6	5,0	5,3	5,7	5,8
400	2,2	3,0	3,6	4,1	4,3	4,6	4,9	5,0
500	1,9	2,7	3,2	3,6	3,9	4,1	4,4	4,5
600	1,7	2,4	2,9	3,2	3,5	3,7	3,9	4,0
800	1,5	2,1	2,5	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5
1000	1,4	1,9	2,3	2,5	2,7	2,9	3,1	3,1

Statistiškai reikšmingų skirtumų žymėjimas

Ataskaitos diagramose bei lentelėse žymimi statistiškai reikšmingi skirtumai tarp sociodemografinių grupių. Visais atvejais skirtumai yra apskaičiuojami lyginant su Lietuvos vidurkiu, t. y. bendra procentine išraiška ar vidutine reikšme, skaičiuojama visiems apklaustiesiems.

▲ – reikšmė yra statistiškai reikšmingai aukštesnė nei visų apklaustųjų (bendras %)

▼ – reikšmė yra statistiškai reikšmingai žemesnė nei visų apklaustųjų (bendras %)

Jei lentelėje ar diagramoje žymėjimo nėra, vadinasi, reikšmė statistiškai reikšmingai nuo Lietuvos vidurkio nesiskiria. Toliau 10 lentelėje pateikiamas žymėjimo pavyzdys.

10 lentelė. Statistiškai reikšmingų skirtumų žymėjimo pavyzdys

% skaičiuojami eilutėje		N	Naudojo nelegalų turinį	Nenaudojo nelegalaus turinio
Bendras %		1198	40%	60%
Lytis	Vyras	579	44% ▲	56% ▼
	Moteris	619	36% ▼	64% ▲

44 proc. vyrų naudojo nelegalų turinį. Palyginti su atitinkama Lietuvos gyventojų dalimi (40 proc.), tai yra statistiškai reikšmingai didesnė dalis. Moterys nelegalų turinį naudojo statistiškai reikšmingai rečiau (36 proc.).

Analizuojant statistiškai reikšmingus skirtumus, rekomenduojama vertinti visumą ir apsvarstyti, kurie skirtumai yra prasmingi: kelių procentinių punktų skirtumas vienu ar kitu pūviu gali būti žymimas kaip reikšmingas iš statistinės pusės, tačiau, jei jis yra pavienis ir neturi sąsajų su kitomis gyventojų sociodemografinėmis charakteristikomis, jis gali būti neprasmingas vertinant tendencijas visuomenėje.

Kiti žymėjimai

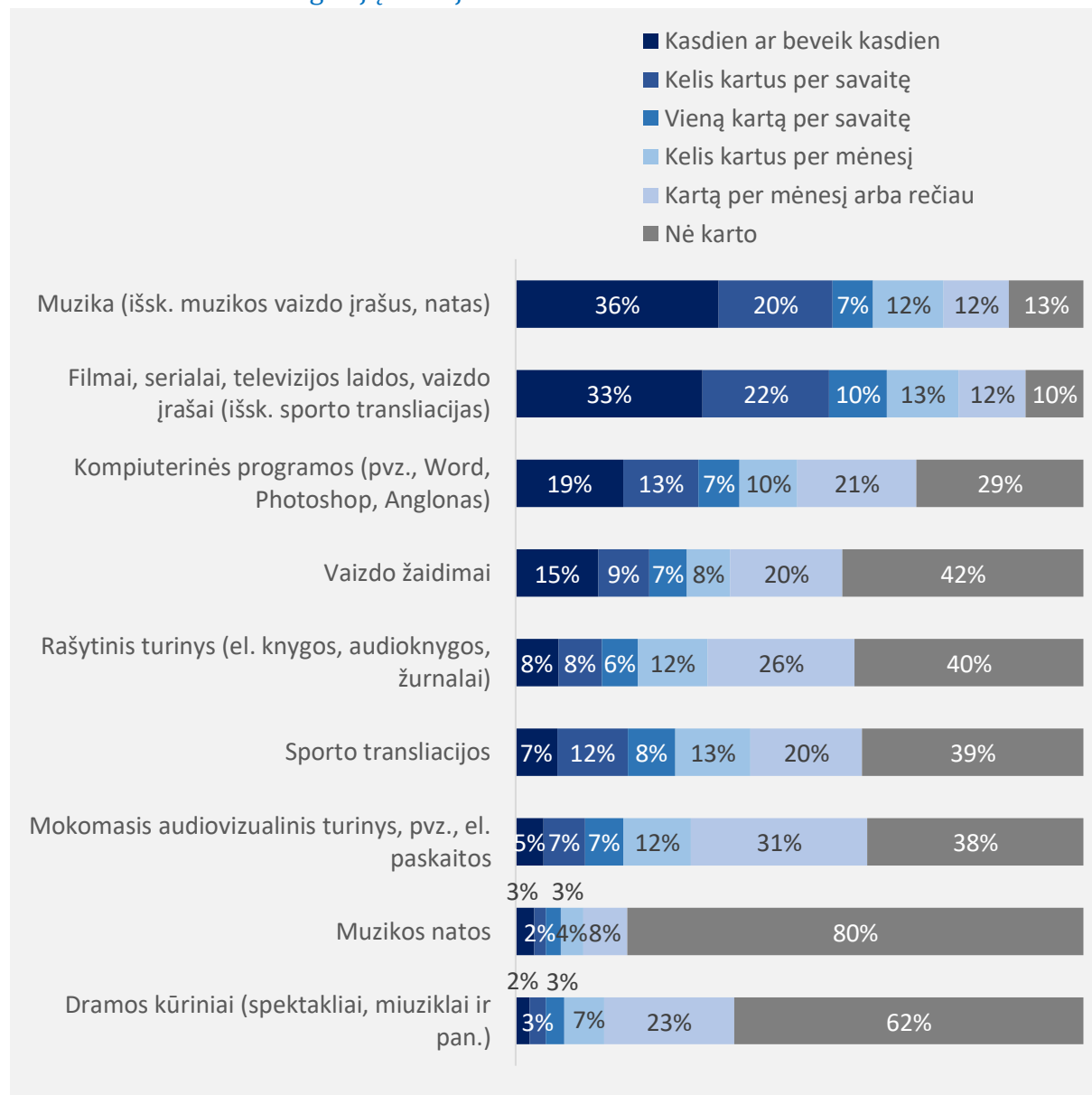
14-29
 šiuo paveikslėliu yra žymima informacija apie jaunimo (14–29 m. amžiaus) grupės skirtumus, lyginant su visais Lietuvos gyventojais.

14-74
 šiuo paveikslėliu žymimi kitų sociodemografinių grupių skirtumai, lyginant su visais Lietuvos gyventojais.

Jeigu po diagramos aprašymu šių paveikslėlių ir atitinkamų aprašymų nėra, vadinasi, nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų jaunimo grupėje ir (arba) tarp kitų sociodemografinių grupių.

2.2. Legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo įpročiai

Internetinio turinio kategorijų vartojimas

K1. Kaip dažnai per pastaruosius 12 mėnesių Jūs klausėtės, žiūrėjote, skaitėte, naudojote toliau nurodytą turinį internete arba atsisiuntėte jį iš interneto? (Visi respondentai, n=1198)

Muzikos klausymas bei filmų serialų, televizijos laidų žiūrėjimas yra dažniausiai vartojamas skaitmeninis turinys internete. Muzikos kasdien ar beveik kasdien klausosi 36 proc. tyrimo dalyvių,

o 63 proc. šį turinį vartoja bent kartą per savaitę. Panaši dalis respondentų internete žiūri filmus ar serialus – trečdalis juos žiūri kasdien, beveik kasdien, o 65 proc. bent kartą per savaitę. Dažniausiai naudojamo internetinio turinio trejetuke esančias kompiuterines programas naudoja kur kas mažesnė tyrimo dalyvių dalis – 19 proc. jas naudoja kasdien, o bent kartą per savaitę – 39 proc.

Rečiausiai naudojamas internetinis turinys iš visų tirtų turinio kategorijų yra dramos kūriniai bei muzikos natos; juos bent kartą per savaitę naudoja mažiau nei dešimtadalis tyrimo dalyvių.

14-29

14-29 m. amžiaus grupėje internetinio turinio naudojimas skiriasi nuo visų tyrimo dalyvių – nors filmai, serialai, TV laidos, vaizdo turinys bei muzika, kaip ir bendroje populiacijoje, yra dažniausiai naudojamas skaitmeninis turinys, šios skaitmeninio turinio kategorijos jaunimo tarpe naudojamos dar aktyviau. Trečioje vietoje tarp 14-29 m. tyrimo dalyvių yra vartojami vaizdo žaidimai, juos, taip pat, jaunimas žaidžia aktyviau nei visi respondentai. Šios grupės respondentai statistiškai reikšmingai rečiau nurodė visiškai nevartojantys (rečiau pasirinko atsakymą „nė karto“) daugelio internetinio turinio rūšių (išskyrus mokomąjį audiovizualinį turinį).

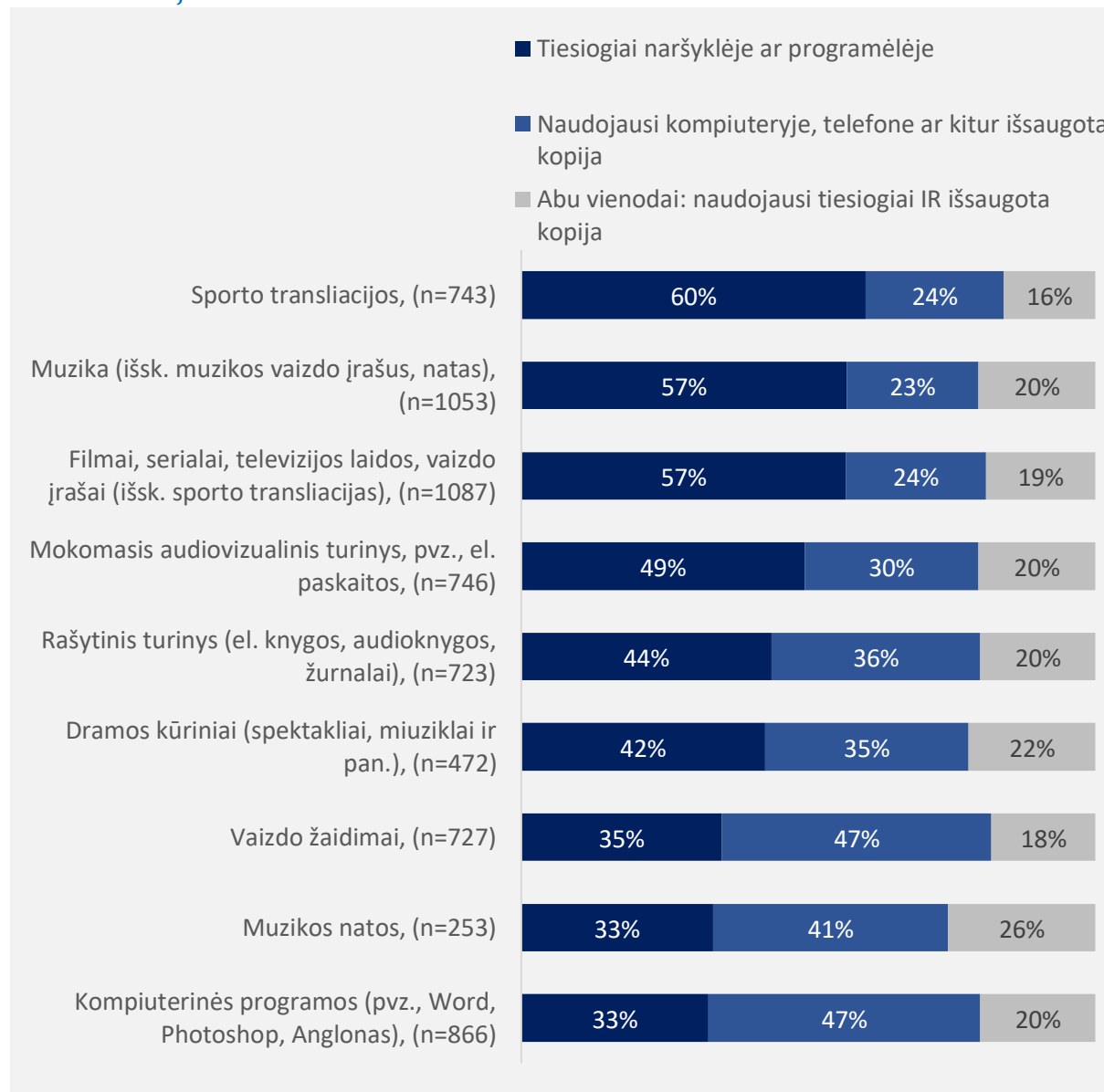
14-19 m. apklausos dalyviai reikšmingai dažniau nei 20-29 m. respondentai kasdien ar beveik kasdien internete žaidžia vaizdo žaidimus. 20-29 m. tyrimo dalyviai dažniau nei jauniausiai amžiaus grupei priskiriami respondentai (14-19 m.) kasdien ar beveik kasdien naudoja kompiuterines programas.

14-74

Filmus, serialus, TV laidas bei vaizdo įrašus kasdien internete statistiškai reikšmingai dažniau žiūri 30-39 m. amžiaus tyrimo dalyviai, Vilniaus ir didžiųjų miestų gyventojai, pagrindinį, vidurinį išsilavinimą turintys, taip pat, „nuolatiniai piratai“ (reguliarūs nelegalaus skaitmeninio turinio vartotojai). Muzikos internete kasdien dažniau klausosi Vilniaus bei didžiųjų miestų gyventojai, studentai, moksleiviai bei „nuolatiniai piratai“. Kompiuterinėmis programomis internete kasdien dažniau naudojasi asmenys, turintys aukštąjį universitetinį išsimokslinimą, dirbantys samdomą darbą, taip pat, specialistai, valstybės tarnautojai bei asmenys, kurie savo naudojimosi internetu įgūdžius įvardija kaip puikius.

Turinio vartojimo būdai

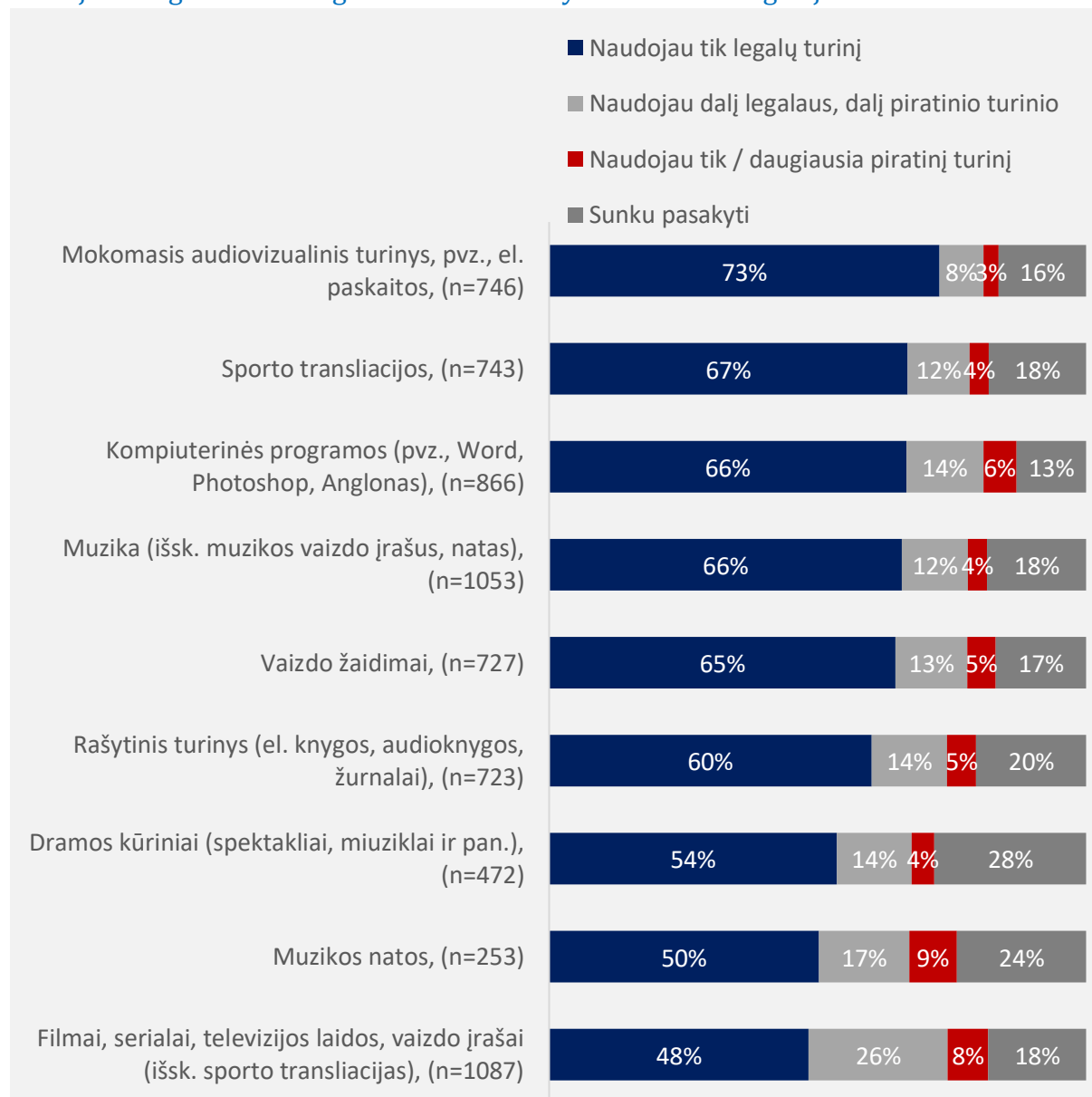

K2. Galvodami apie paskutinius 12 mėnesių, nurodykite, kaip dažniausiai naudojote pasirinktą turinį? (naudojusieji konkrečias skaitmeninio turinio kategorijas, N žr. diagramoje)

Internetiniu turiniu dažniausiai naudojama tiesiogiai žiūrint jį naršyklėje ar programėlėje – taip dažniausiai žiūrimos sporto laidos, filmai, serialai, TV laidos, vaizdo įrašai, mokomasis audiovizualinis turinys, dramos kūriniai, taip pat, klausoma muzika ar skaitomas rašytinis turinys.

Išsaugota kopija dažniau naudojama dirbant kompiuterinėmis programomis, žaidžiant vaizdo žaidimus, naudojantis muzikos natomis.

Vartojamo legalaus ir nelegalaus turinio santykis turinio kategorijose

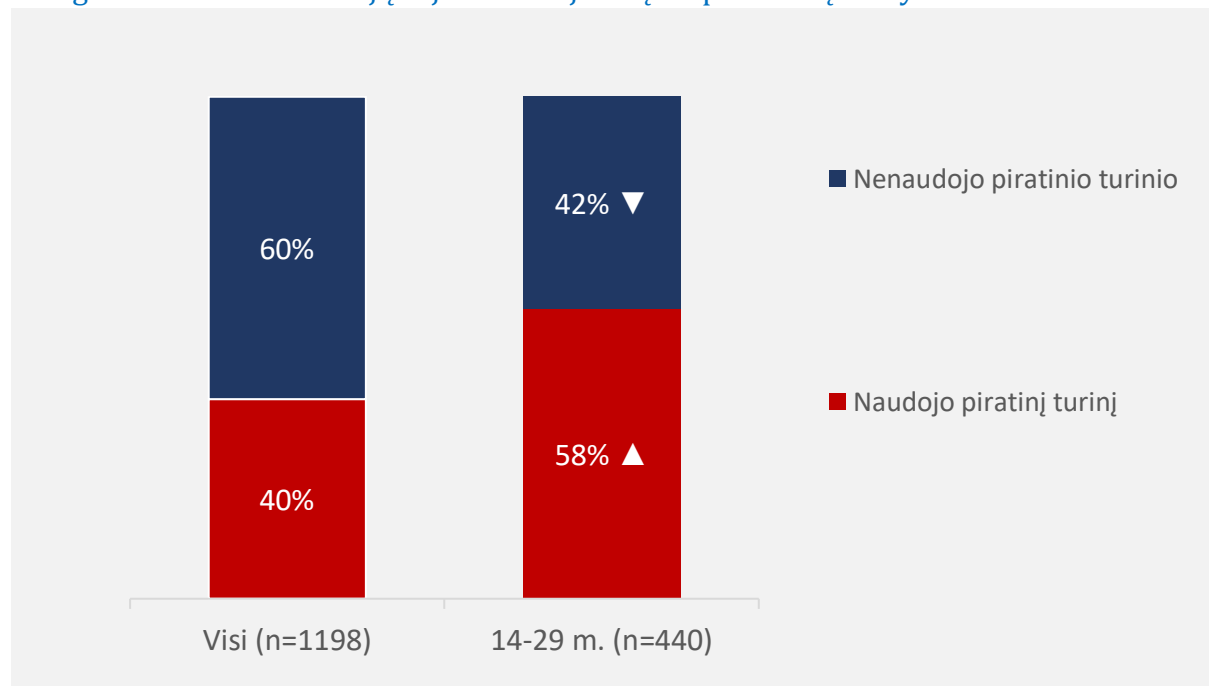
K7. Kaip manote, kokį skaitmeninį turinį – legalų ar piratinį – naudojote per pastaruosius 12 mėn., nepriklausomai nuo to, ar jį naudojote tiesiogiai per naršyklę / programėlę, ar parsisiuntę į savo įrenginį? (Naudojusieji konkrečias skaitmeninio turinio kategorijas, N žr. diagramoje)

Didesnė dalis bet kurio skaitmeninio turinio vartotojų teigė naudoję tik legalų turinį – daugiausia tik legalaus turinio vartotojų yra tarp naudojusių mokomąjį audiovizualinį turinį (73 proc.), taip pat tarp žiūrėjusių sporto transliacijas (67 proc.), besinaudojusių kompiuterinėmis programomis (66 proc.), besiklausiusių muzikos (66 proc.), žaidusių vaizdo žaidimus (65 proc.) ar skaičių rašytinį turinį (60 proc.).

Daugiausia tik nelegalaus arba dalies legalaus turinio vartotojų yra muzikos natų ir vaizdinio turinio kategorijoje (filmai, serialai, TV laidos, vaizdo įrašai). 9 proc. muzikos natų vartotojų naudojami šiuo turiniu tik nelegaliai, o 17 proc. naudojo dalį nelegalaus šio turinio. 8 proc. vartotojų teigė besinaudoję tik nelegaliu vaizdiniu turiniu (filmai, serialai, televizijos laikos, vaizdo įrašai), o net 26 proc. teigė šį turinį naudoję tiek legalų, tiek nelegalų.

Sunkiausia respondentams buvo įvertinti muzikos natų bei dramos kūrinių turinio legalumą – šiose turinio rūšyse daugiausia atsakymų „sunku pasakyti“.

Nelegalaus turinio vartotojų ir jo nevartojančių respondentų santykis

K7. Kaip manote, kokią skaitmeninį turinį – legalų ar piratinį – naudojote per pastaruosius 12 mėn., nepriklausomai nuo to, ar jį naudojote tiesiogiai per naršyklę / programėlę, ar parsisiuntę į savo įrenginį? (Visi respondentai, N žr. diagramoje)

Remiantis atsakymais į klausimą apie tai, koku (legaliu ar nelegaliu) turiniu naudojosi, visi tyrimo dalyviai buvo suskirstyti į dvi grupes – per pastaruosius 12 mėnesių naudoję bent vieną nelegalaus

turinio rūšį ir nenaudoję nė vienos. Remiantis šiuo skirstymu, nelegalų turinį iš viso yra naudoję 40 proc. tyrimo dalyvių.

14-29 m. amžiaus grupėje statistiškai reikšmingai daugiau respondentų – 58 proc. – yra vartoję nelegalų internetinį turinį. 14-19 m. apklausos dalyviai rečiau nei 20-29 m. respondentai naudojo tik legalų muzikos, vaizdo žaidimų bei kompiuterinių programų turinį.

Nelegalų turinį statistiškai reikšmingai dažniau naudojo vyrai, 30-39 m. apklausos dalyviai, didmiesčių gyventojai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda), žemesnį nei aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai, moksleiviai, studentai, bei tie, kuriems gana lengva atskirti nelegalų turinį. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad respondento pajamos neturi reikšmingos įtakos nelegalaus turinio vartojimui. Nelegalų turinį dažniau vartojo 600-900 Eur mėnesines pajamas turintys respondentai, o tarp gaunančių pačias žemiausias pajamas (iki 600 Eur per mėn.) nelegalaus turinio vartojimas nesiskiria nuo visos populiacijos. Be to, piratinio turinio vartojimas yra tokiu pačiu mastu paplitęs tarp susidūrusių ir nesusidūrusių su komunikacija apie nelegalų turinį.

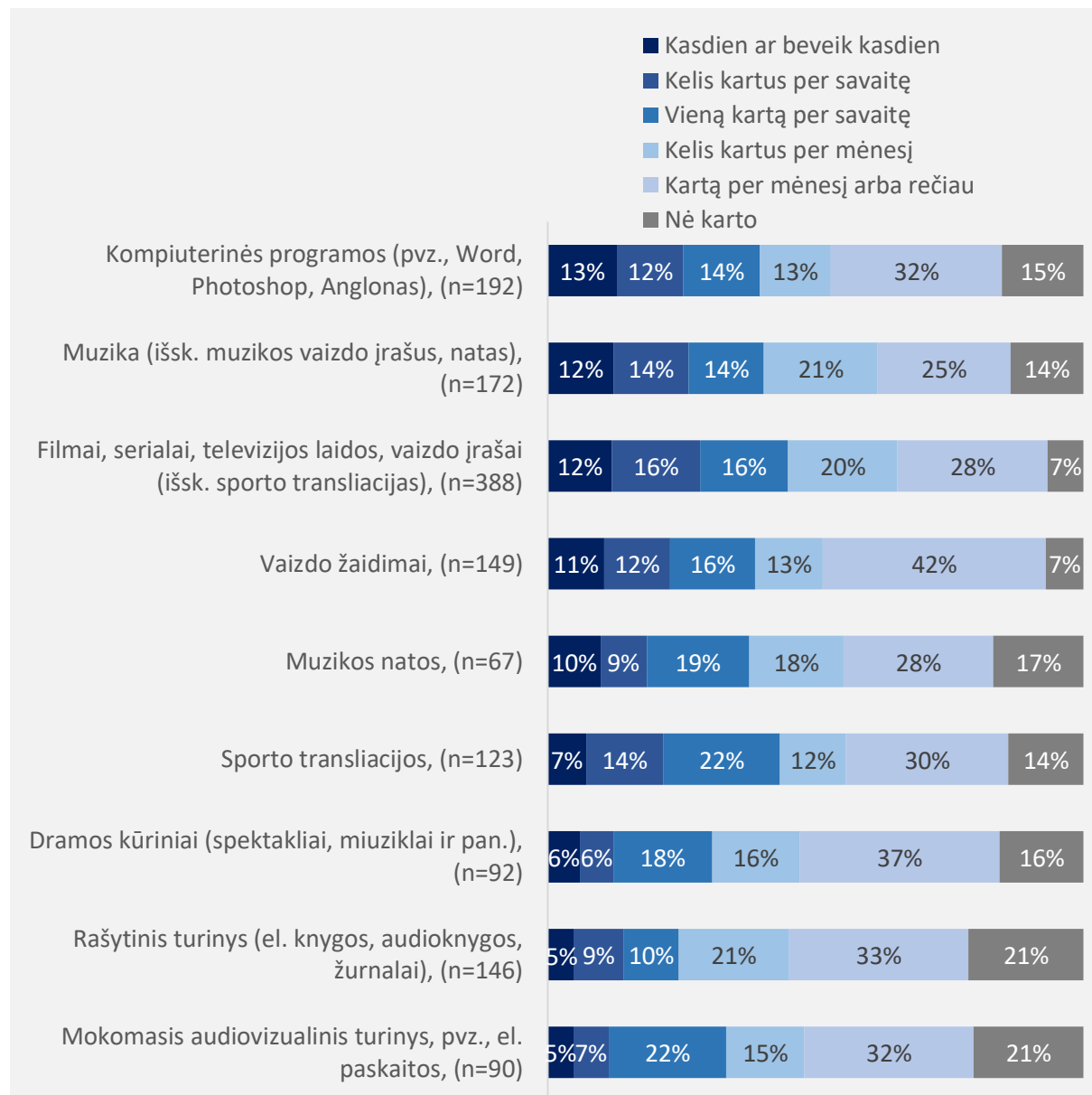
Išsami nelegalų turinį vartojančių ir jo nevartojančių respondentų analizė pagal sociodemografinius požymius pateikiama 11 lentelėje.

11 lentelė. Nelegalų turinį per pastaruosius 12 mėn. vartojusių ir jo nevartojusių respondentų analizė pagal sociodemografinius požymius

% skaičiuojami eilutėje		N	Vartojo nelegalų turinį	Nevartojo nelegalaus turinio
<i>Bendras %</i>		1198	40%	60%
Lytis	Vyras	579	44% ▲	56% ▼
	Moteris	619	36% ▼	64% ▲
Amžiaus grupės (1)	14-19	160	61% ▲	39% ▼
	20-29	280	56% ▲	44% ▼
	30-39	261	46% ▲	54% ▼
	40-49	219	30% ▼	70% ▲
	50-64	278	24% ▼	76% ▲
Amžiaus grupės (2)	14-29	440	58% ▲	42% ▼
	30-44	369	42%	58%
	45-64	389	25% ▼	75% ▲
Gyvenamoji vietovė	Vilnius	275	46% ▲	54% ▼
	Kiti didieji miestai	303	48% ▲	52% ▼
	Miestai	429	35% ▼	65% ▲
	Miesteliai ir kaimo vietovės	191	31% ▼	69% ▲
Išsimokslinimas	Žemesnis nei aukštasis	522	45% ▲	55% ▼
	Aukštasis	676	36%	64%
Šeimtinė padėtis	Vedęs / gyvena kartu	704	36% ▼	64% ▲

% skaičiuojami eilutėje		N	Vartotojo nelegalų turinį	Nevartotojo nelegalaus turinio
	Nevedęs / neturi partnerio / negyvena kartu	494	47% ▲	53% ▼
Namų ūkio dydis	Vienas	151	41%	59%
	Du	403	37%	63%
	Trys	295	34% ▼	66% ▲
	Keturi ar daugiau	349	48% ▲	52% ▼
Vaikai iki 17 m. (gyvena kartu)	Taip	400	38%	62%
	Ne	798	41%	59%
Užsiėmimas (1)	Dirba	931	38%	62%
	Nedirba	267	47% ▲	53% ▼
Užsiėmimas (2)	Samdomas (-a) darbuotojas (-a)	802	38%	62%
	Pats (-i) sau darbdavys (-ė) *	129	41%	59%
	Nedirba	128	36%	64%
	Studentas (-ė) / moksleivis (-ė)	139	61% ▲	39% ▼
Vidutinės vieno namų ūkio nario pajamos per mėnesį (2)	Iki 600 EUR	139	41%	59%
	601–900 EUR	207	47% ▲	53% ▼
	901–1200 EUR	201	43%	57%
	1201–1500 EUR	155	38%	62%
	1501 EUR ar daugiau	161	38%	62%
	Sunku pasakyti	335	35%	65%
Namų ūkio finansinė padėtis	Pinigų kartais trūksta	219	37%	63%
	Pinigų užtenka / nekyla rūpesčių dėl išlaidų būtiniams dalykams ir paslaugoms	515	41%	59%
	Pinigų užtenka / gali įsigyti brangesnį ar brangų pirkinį	339	40%	60%
	Sunku pasakyti	125	39%	61%
Naudojimosi internetu įgūdžiai	Silpni / vidutiniai įgūdžiai	424	35%	65%
	Geri įgūdžiai	477	42%	58%
	Puikūs įgūdžiai	297	44%	56%
Kiek lengva atskirti nelegalų turinį	Labai lengva, gana lengva	715	45% ▲	55% ▼
	Gana sunku, labai sunku	291	40%	60%
	Sunku pasakyti	192	23% ▼	77% ▲
Susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį	Taip	688	42%	58%
	Ne	510	37%	63%

Nelegalaus turinio vartojimo dažnis

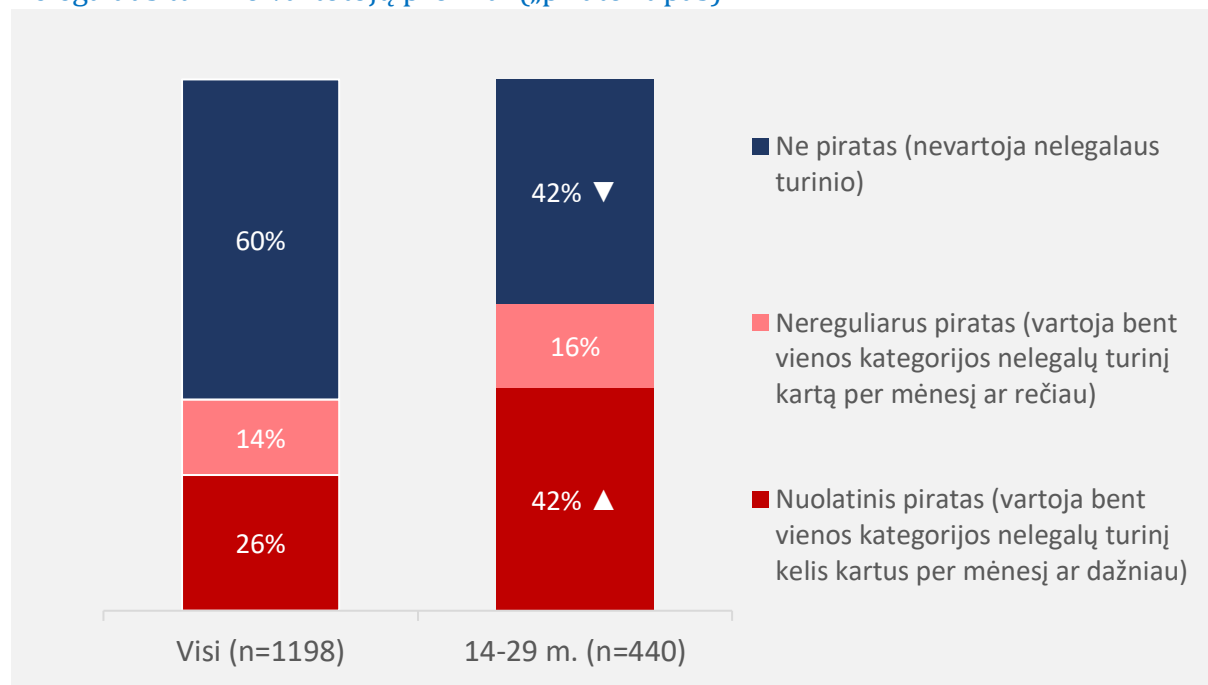

K10. Galvodami apie paskutinius 12 mėn., nurodykite, kiek dažnai naudojote nurodytą piratinį turinį? Jei kokį nors turinį, pvz., serialą, parsiumtėte vieną kartą, bet žiūrėjote jį dažniau, nurodykite jo žiūrėjimo, o ne parsisiuntimo dažnį. (naudojusieji nelegalų skaitmeninį turinį ir konkrečias skaitmeninio turinio kategorijas, N žr. diagramoje)

Neatsižvelgiant į vartotojų skaičių, dažniausiai nelegalus turinys vartojamas kompiuterinių programų, muzikos, filmų, serialų, televizijos laidų, vaizdo įrašų bei vaizdo žaidimų turinio kategorijose – jas kasdien ar beveik kasdien naudoja po daugiau nei dešimtadalį atitinkamo nelegalaus turinio vartotojų. Kalbant apie vartojimą per savaitę, tyrimo dalyviai taip pat dažnai

žiūrėjo sporto transliacijas (43 proc. naudojo bent kartą per savaitę). Rečiausiai buvo naudojamas nelegalus rašytinis bei mokomasis audiovizualinis turinys: šias kategorijas kasdien ar beveik kasdien nelegaliai naudojo vos 5 proc. tyrimo dalyvių.

Nelegalaus turinio vartotojų profiliai („pirato“ tipas)

K10. Galvodami apie paskutinius 12 mėn., nurodykite, kiek dažnai naudojote nurodytą piratinį turinį? Jei kokį nors turinį, pvz., serialą, pasiuntėte vieną kartą, bet žiūrėjote jį dažniau, nurodykite jo žiūrėjimo, o ne parsisiuntimo dažnį. (Visi respondentai, N žr. diagramoje)

Remiantis nelegalaus turinio naudojimo dažnumu, tyrimo dalyviai buvo suskirstyti į nuolatinis ir nereguliarus nelegalaus turinio vartotojus bei nevartojančius nelegalaus turinio.

Kaip minėta, nelegalaus turinio iš viso **nevartoja** 60 proc. tyrimo dalyvių. Tai dažniau yra moterys, 40–64 m. amžiaus interneto vartotojai, mažesnių miestų, miestelių ar kaimo vietovių gyventojai bei tie, kurie negalėjo įvertinti, ar gali atskirti nelegalų turinį (atsakė „sunku pasakyti“).

26 proc. visų tyrimo dalyvių ir statistiškai reikšmingai daugiau – net 42 proc. – 14–29 m. amžiaus tikslinės grupės atstovų yra **nuolatiniai** nelegalaus turinio vartotojai, kurie naudoja bent vienos kategorijos nelegalų turinį bent kelis kartus per mėnesį. **Nereguliarių** nelegalaus turinio vartotojų (tų, kurie nelegalų turinį naudoja kartą per mėnesį ar rečiau) dalis yra labai panaši – 14 proc. visų tyrimo dalyvių bei 16 proc. 14–29 m. amžiaus grupės atstovų.

Aptariant **nuolatinio** nelegalaus turinio vartotojo portretą matyti, kad kelis kartus per mėnesį ar dažniau bent vienos kategorijos nelegalų turinį dažniau vartoja vyrai (jie sudaro 55 proc. visų nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų), 14–29 m. amžiaus (45 proc.) žmonės, didžiųjų miestų gyventojai (47 proc.), neturintys aukštojo išsilavinimo (48 proc.), studentai ir moksleiviai (16 proc.), asmenys neturintys sutuoktinio, negyvenantys su partneriu (47 proc.), turintys puikius naudojimosi internetu įgūdžius (29 proc.), taip pat, lengvai gebantys atskirti nelegalų turinį (68 proc.) bei susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį (64 proc.).

Nereguliarūs piratai dažniau gyvena dideliuose namų ūkiuose (sudaro 4 ar daugiau asmenų) (38 proc.). **Ne piratai** dažniau yra vyresni nei 45 m. (48 proc.), susituokę ar gyvenantys su partneriu (-e) bei tie tyrimo dalyviai (68 proc.), kuriems yra sunku įvertinti, ar jie geba atskirti nelegalų turinį (22 proc.)

12 lentelėje pateikiama išsami sociodemografinių grupių analizė pagal legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo dažnį (kokio tipo vartotojai yra vyrai ir moterys, skirtingų amžiaus grupių asmenys ir t. t.).

13 lentelėje pateikiami nuolatinių ir nereguliarių „piratų“ bei nevartojančių nelegalaus turinio gyventojų sociodemografiniai profiliai (kiek vyrų ir moterų yra nuolatinių, nereguliarių vartotojų ir nevartojančių nelegalaus turinio grupėse ir t. t.).

12 lentelė. Skirtingo dažnio legalaus ir nelegalaus turinio vartojimas pagal sociodemografinius požymius

% skaičiuojami eilutėje		N	Nuolatinis piratas	Nereguliarus piratas	Ne piratas
Bendras %		1198	26%	14%	60%
Lytis	Vyras	579	29%	15%	56% ▼
	Moteris	619	22%	13%	64% ▲
Amžiaus grupės (1)	14–19	160	48% ▲	14%	39% ▼
	20–29	280	39% ▲	17%	44% ▼
	30–39	261	30%	16%	54% ▼
	40–49	219	15% ▼	15%	70% ▲
	50–64	278	14% ▼	10%	76% ▲
Amžiaus grupės (2)	14–29	440	42% ▲	16%	42% ▼
	30–44	369	26%	16%	58%
	45–64	389	14% ▼	11%	75% ▲
Gyvenamoji vietovė	Vilnius	275	30%	16%	54% ▼
	Kiti didieji miestai	303	33% ▲	15%	52% ▼
	Miestai	429	24%	12%	65% ▲
	Miesteliai ir kaimo vietovės	191	15% ▼	16%	69% ▲
Išsimokslinimas	Žemesnis nei aukštasis	522	31% ▲	14%	55% ▼
	Aukštasis	676	22% ▼	14%	64%
Šeiminė padėtis	Vedęs / gyvena kartu	704	21% ▼	14%	64% ▲

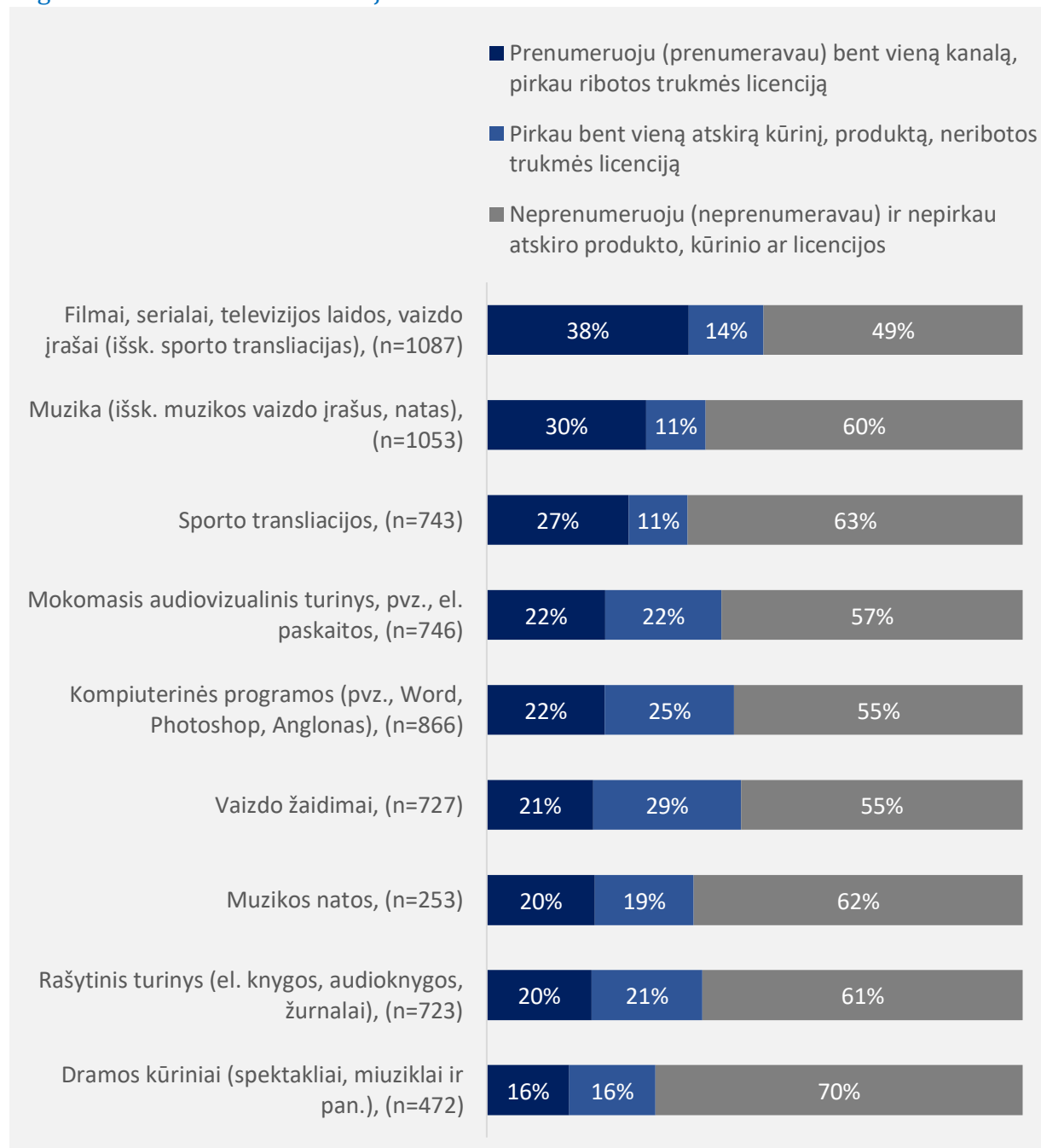
% skaičiuojami eilutėje		N	Nuolatinis piratas	Nereguliarus piratas	Ne piratas
	Nevedęs / neturi partnerio / negyvena kartu	494	33% ▲	14%	53% ▼
Namų ūkio dydis	Vienas	151	29%	12%	59%
	Du	403	22%	15%	63%
	Trys	295	25%	9% ▼	66% ▲
	Keturi ar daugiau	349	29%	19% ▲	52% ▼
Vaikai iki 17 m. (gyvena kartu)	Taip	400	23%	15%	62%
	Ne	798	27%	14%	59%
Užsiėmimas (1)	Dirba	931	24%	15%	62%
	Nedirba	267	34% ▲	13%	53% ▼
Užsiėmimas (2)	Samdomas (-a) darbuotojas (-a)	802	23%	15%	62%
	Pats (-i) sau darbdavys (-ė)	129	28%	13%	59%
	Nedirba	128	24%	12%	64%
	Studentas (-ė) / moksleivis (-ė)	139	47% ▲	14%	39% ▼
Vidutinės vieno namų ūkio nario pajamos per mėnesį (2)	Iki 600 EUR	139	25%	16%	59%
	601-900 EUR	207	28%	18%	53% ▼
	901-1200 EUR	201	28%	14%	57%
	1201-1500 EUR	155	22%	16%	62%
	1501 EUR ar daugiau	161	27%	11%	62%
	Sunku pasakyti	335	24%	12%	65%
Namų ūkio finansinė padėtis	Pinigų kartais trūksta	219	23%	15%	63%
	Pinigų užtenka / nekyla rūpesčių dėl išlaidų būtiniams dalykams ir paslaugoms	515	27%	14%	59%
	Pinigų užtenka / gali įsigyti brangesnį ar brangų pirkinį	339	26%	14%	60%
	Sunku pasakyti	125	25%	15%	61%
Naudojimosi internetu įgūdžiai	Silpni / vidutiniai įgūdžiai	424	21% ▼	14%	65%
	Geri įgūdžiai	477	26%	15%	58%
	Puikūs įgūdžiai	297	31% ▲	13%	56%
Kiek lengva atskirti nelegalų turinį	Labai lengva, gana lengva	715	30% ▲	15%	55% ▼
	Gana sunku, labai sunku	291	24%	17%	60%
	Sunku pasakyti	192	13% ▼	10%	77% ▲
Susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį	Taip	688	29%	13%	58%
	Ne	510	21% ▼	16%	63%

13 lentelė. Nuolatinių, nereguliarių nelegalaus turinio vartotojų bei nevartojančiųjų nelegalaus turinio grupių sudėtis pagal sociodemografinius požymius

% skaičiuojami stulpelyje		Proporcija imtyje	Nuolatinis piratas	Nereguliarus piratas	Ne piratas
	Bendras %	1198	334	173	691
Lytis	Vyras	48%	55% ▲	51%	45%
	Moteris	52%	45% ▼	49%	56%
Amžiaus grupės (1)	14-19	10%	18% ▲	9%	6% ▼
	20-29	17%	26% ▲	21%	13% ▼
	30-39	25%	29%	28%	22%
	40-49	21%	12% ▼	23%	24% ▲
	50-64	28%	15% ▼	20% ▼	35% ▲
Amžiaus grupės (2)	14-29	27%	45% ▲	30%	19% ▼
	30-44	35%	35%	40%	33%
	45-64	38%	20% ▼	30% ▼	48% ▲
Gyvenamoji vietovė	Vilnius	23%	26%	26%	20%
	Kiti didieji miestai	23%	30% ▲	25%	20%
	Miestai	37%	34%	30%	40%
	Miesteliai ir kaimo vietovės	17%	10% ▼	19%	20%
Išsimokslinimas	Žemesnis nei aukštasis	40%	48% ▲	40%	37%
	Aukštasis	60%	52% ▼	60%	63%
Šeiminė padėtis	Vedęs / gyvena kartu	63%	53% ▼	63%	68% ▲
	Nevedęs / neturi partnerio / negyvena kartu	37%	47% ▲	37%	33% ▼
Namų ūkio dydis	Vienas	12%	14%	11%	12%
	Du	34%	29% ▼	37%	36%
	Trys	25%	25%	15% ▼	27%
	Keturi ar daugiau	29%	32%	38% ▲	25% ▼
Vaikai iki 17 m. (gyvena kartu)	Taip	36%	33%	37%	37%
	Ne	64%	67%	63%	63%
Užsiėmimas (1)	Dirba	81%	74% ▼	82%	83%
	Nedirba	19%	26% ▲	18%	17%
Užsiėmimas (2)	Samdomas (-a) darbuotojas (-a)	70%	62% ▼	73%	72%
	Pats (-i) sau darbdavys (-ė) *	11%	12%	10%	11%
	Nedirba	11%	10%	9%	12%
	Studentas (-ė) / moksleivis (-ė)	9%	16% ▲	9%	5% ▼
Vidutinės vieno namų ūkio nario pajamos per mėnesį (2)	Iki 600 EUR	12%	11%	13%	11%
	601-900 EUR	17%	19%	22%	15%
	901-1200 EUR	17%	18%	17%	16%
	1201-1500 EUR	13%	11%	14%	13%
	1501 EUR ar daugiau	14%	15%	11%	14%
	Sunku pasakyti	28%	26%	23%	30%
	Pinigų kartais trūksta	18%	16%	19%	19%

% skaičiuojami stulpelyje		Proporcija imtyje	Nuolatinis piratas	Nereguliarus piratas	Ne piratas
Namų ūkio finansinė padėtis	Pinigų užtenka / nekyla rūpesčių dėl išlaidų būtiesiems dalykams ir paslaugoms	44%	46%	43%	43%
	Pinigų užtenka / gali įsigyti brangesnį ar brangų pirkinį	28%	29%	28%	28%
	Sunku pasakyti *	10%	10%	10%	10%
Naudojimosi internetu įgūdžiai	Silpni / vidutiniai įgūdžiai	37%	30% ▼	37%	40%
	Gerai įgūdžiai	40%	41%	42%	39%
	Puikūs įgūdžiai	23%	29% ▲	21%	22%
Vartoja nelegalų turinį	Filmų, serialų, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	30%	83% ▲	63% ▲	0% ▼
	Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natas)	14%	40% ▲	26% ▲	0% ▼
	Sporto transliacijos	9%	27% ▲	17% ▲	0% ▼
	Dramos kūriniai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	7%	23% ▲	9%	0% ▼
	Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	12%	34% ▲	21% ▲	0% ▼
	Muzikos natos	5%	14% ▲	10% ▲	0% ▼
	Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	7%	20% ▲	13% ▲	0% ▼
	Vaizdo žaidimai	11%	30% ▲	21% ▲	0% ▼
	Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	15%	40% ▲	30% ▲	0% ▼
	Nenaudoja nelegalaus turinio	60%	0% ▼	0% ▼	100% ▲
Kiek lengva atskirti nelegalų turinį	Labai lengva, gana lengva	58%	68% ▲	60%	53% ▼
	Gana sunku, labai sunku	25%	23%	29%	25%
	Sunku pasakyti	17%	9% ▼	12%	22% ▲
Susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį	Taip	57%	64% ▲	52%	55%
	Ne	43%	36% ▼	49%	45%

Legalaus mokamo turinio vartojimas

K9. Ar per paskutinius 12 mėn. naudojotės mokamomis legalaus turinio prenumeratomis arba įsigijote atskirus kūrinius? (naudojusieji konkrečias skaitmeninio turinio kategorijas, N žr. diagramoje)

66 proc. tyrimo dalyvių per pastaruosius 12 mėnesių naudojo kokį nors legalų turinį – dažniausiai jie minėjo prenumeravę ar pirkę licenciją žiūrėti filmus, TV laidas, vaizdo įrašus, žaisti vaizdo žaidimus, naudotis kompiuterinėmis programomis ar pasiekti mokomąjį audiovizualinį turinį (44– 53 proc. pirkėjų ar prenumeratorių). Rečiausiai pirktas ar prenumeruotas turinys buvo dramos kūriniai, muzikos natos bei sporto transliacijos (32-39 proc.).

14-29

14–29 m. amžiaus grupė statistiškai reikšmingai dažniau negu visi tyrimo dalyviai prenumeravo arba pirko ribotos trukmės licenciją bei pirko atskirą kūrinį ar neribotos trukmės licenciją žiūrėti filmus, serialus, vaizdo įrašus bei žaisti vaizdo žaidimus. Šios grupės atstovai taip pat dažniau negu visi tyrimo dalyviai prenumeravo arba pirko ribotos trukmės licenciją klausytis muzikos, žiūrėti sporto transliacijas, dramos kūrinius, naudoti muzikos natas. 14-29 m. tyrimo dalyviai reikšmingai dažniau nei vyresni respondentai neprenumeravo ar nepirko jokios licencijos mokomajam audiovizualiniam turiniui ar muzikos klausymui.

14-74

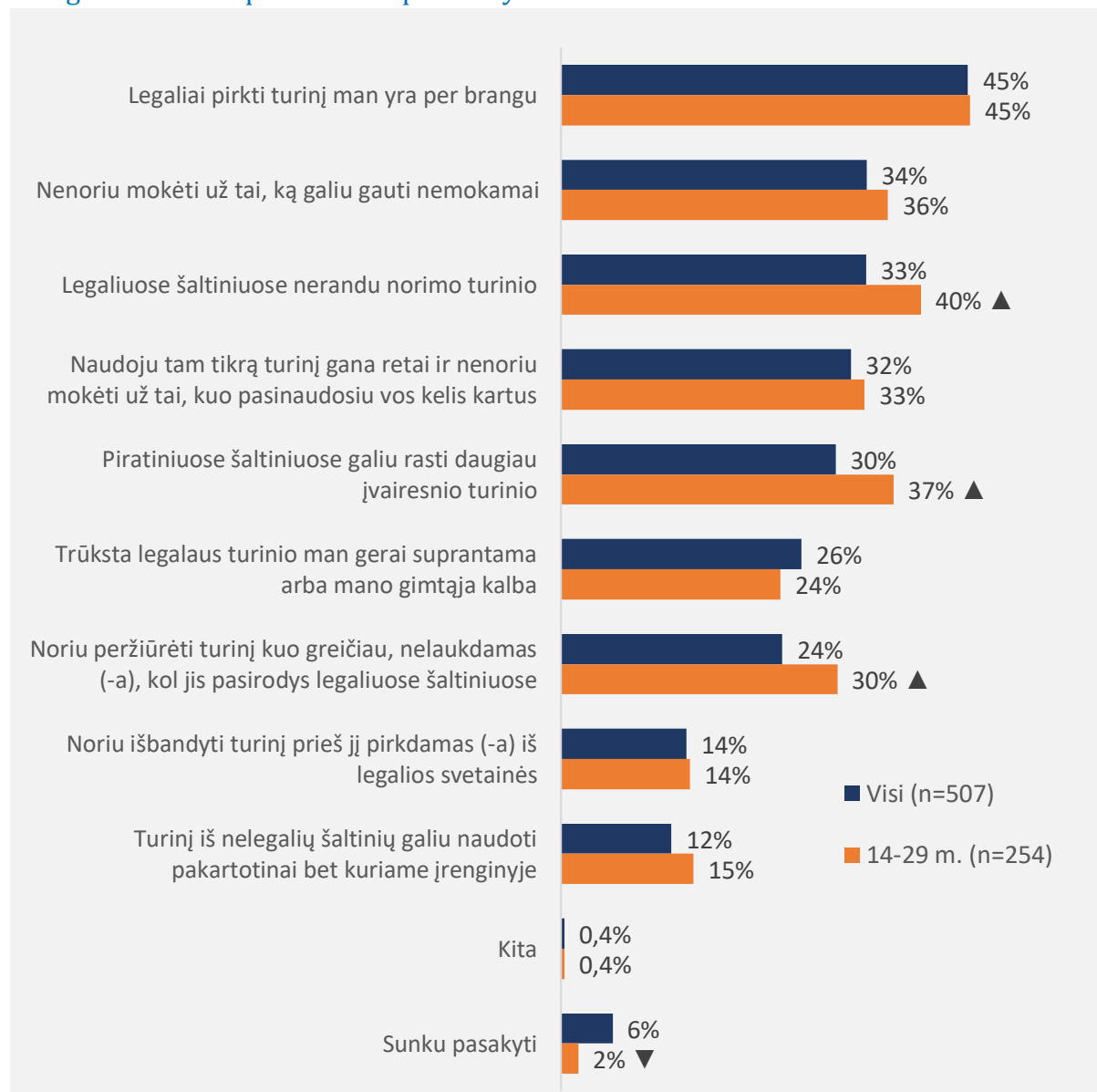
Už legaliais būdais pasiekiamus filmus, serialus, televizijos laidas, vaizdo įrašus dažniau mokėjo 3-jų didžiųjų miestų gyventojai, vadovo pareigas užimantys asmenys, tie, kurie disponuoja aukščiausiomis mėnesinėmis pajamomis vienam šeimos nariui, taip pat tie, kuriems lengva atskirti nelegalų turinį bei yra susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį.

Ribotos trukmės licenciją / prenumeratą muzikai dažniau pirko 3-jų didžiųjų miestų gyventojai, studentai ir moksleiviai, tie, kurie disponuoja aukščiausiomis mėnesinėmis pajamomis, asmenys, kurie savo naudojimosi internetu įgūdžius apibūdina kaip puikius, taip pat tie, kuriems labai lengva atskirti nelegalų turinį bei susidūrė su komunikacija apie nelegalų turinį.

Vieną atskirą kūrinį ar neribotą licenciją vaizdo žaidimams dažniau pirko vyrai, Kauno ar Klaipėdos gyventojai, tie, kurie turi puikius naudojimosi internetu įgūdžius, lengvai gebantys atskirti bei nuolat naudojantys piratinį turinį.

2.3. Legalaus ir nelegalaus turinio pasirinkimo priežastys

Nelegalaus turinio pasirinkimo priežastys

K11. Galvodami apie paskutinius 12 mėn. ir visas piratinio turinio rūšis, nurodykite, kokios priežastys lėmė tai, kad rinkotės piratinį turinį? (Nelegalaus turinio vartotojai, N žr. diagramoje)

Kaina (legalus turinys per brangus, nenoras mokėti už tai, ką galima gauti nemokamai, turinys naudojamas retai ir nesinori mokėti už pasinaudojimą juo keletą kartų,) bei turinio pasiūla (neranda norimo turinio legaliuose šaltiniuose, nelegaliuose šaltiniuose yra daugiau įvairesnio turinio, trūksta

legalaus turinio respondentui gerai suprantama ar gimtąja kalba) yra pagrindiniai aspektai, kodėl yra vartojamas nelegalus turinys.

Procentinius duomenis apie internetinio turinio pasiūlą papildė apklausos pabaigoje pateiktame atviraime klausime, kuriuo buvo prašoma įvertinti klausimyną, pateikti komentarai, rodantys, kad kai kurie vartotojai susiduria su legalaus turinio prieinamumo problema:

„<...> Aš klausausi daugiausiai klasikinės muzikos. Mane dominančių dirigentų ar solistų įrašus galiu rasti tik piratiniuose šaltiniuose, populiariausios muzikos srautinio transliavimo platformos neturi šių įrašų.“

„<...> Jei būtų prieinamas toks pats turinys, koks yra piratinėse svetainėse su lietuvišku įgarsinimu, mielai už jį susimokėčiau ir naudočiausi tik legaliu turiniu.“

„<...> Manau, kad nelegaliai siųstis ir vartoti mediją, kuri yra sunkiai prieinama ar randama edukaciniais tikslais nėra neetiška. Taip pat, man labai svarbu, kokių kūrėjų turinys tai yra. Pavyzdžiui, visada susimoku už nedidelių kūrėjų ar lietuvišką turinį. Manau, kad svarbiausia yra jog tikrai geras turinys plisų ir pasiektų kuo daugiau vartotojų, legaliai ar ne, tai yra visuomenės švietimas. Tokiose populiariose platformose kaip 'Netflix' ar 'TV3 go' turinys būna nekokybiškas, neintelektualus, o torrentuose galima rasti daugybę filmų, kurių mokamai niekur nėra. Taip retkarčiais pateisinu jų naudojimą“.

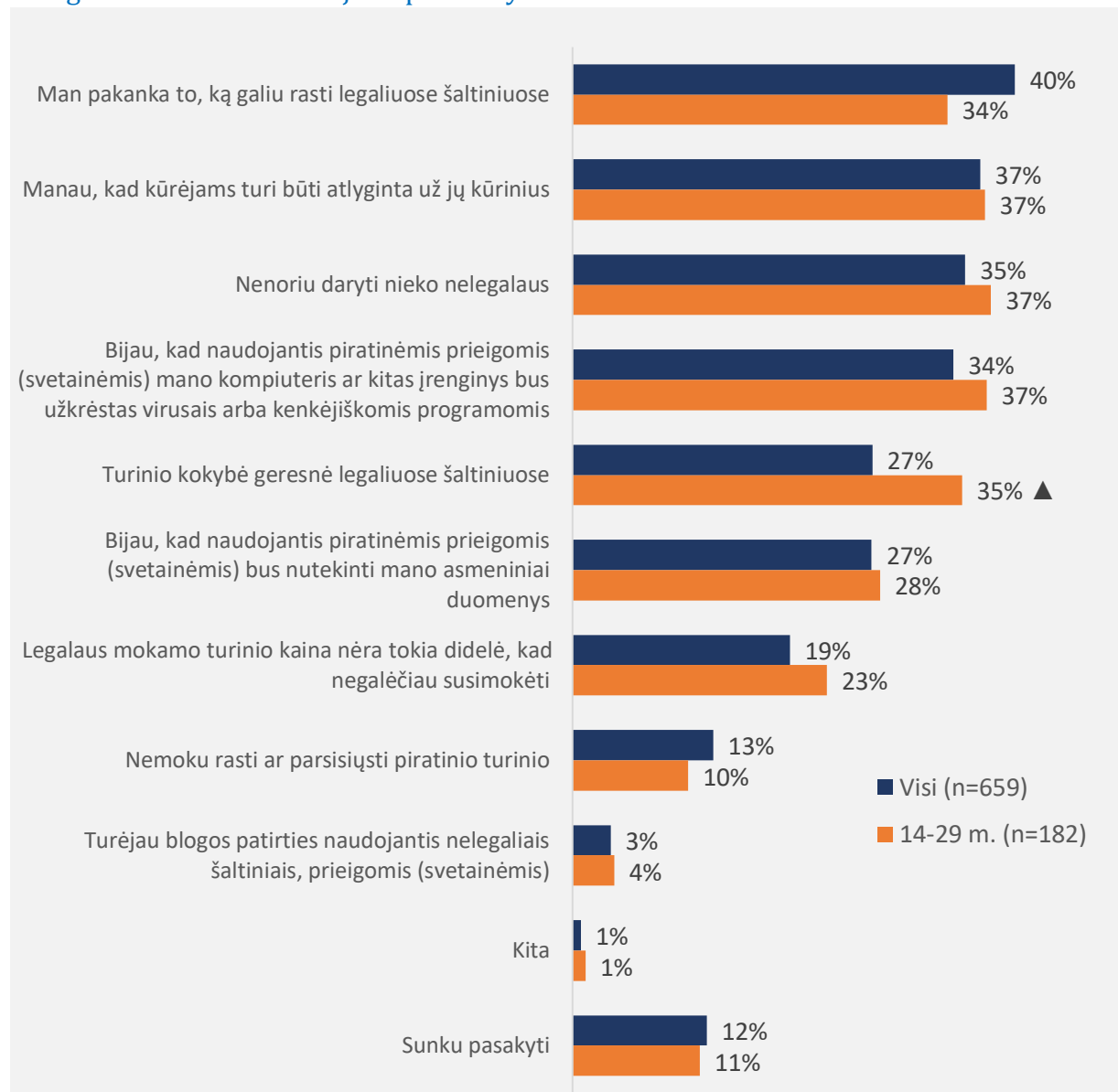
„<...> Minima 'bausti' už piratavimą, bet neatsižvelgiama, kad daugelis stambių turinio platformų neteikia paslaugų Lietuvoje jau ilgą laiką. Vietinių platformų pasiūla yra per menka. Iš kur gauti konkretų turinį, kai jo negali gauti legaliai?“

Vartotojų nuomonę, kad jų pasirinkimą vartoti nelegalų turinį lemia legalaus turinio kaina, papildė šie komentarai, rodantys, kad legalaus turinio kaina yra aktuali problema Lietuvos gyventojams:

„<...> Jei būtų viena platforma, kurioje rastum visą turinį, niekas nesinaudotų piratinėmis svetainėmis. Dabar turi susimokėti mėnesinius mokesčius dešimtyse svetainių, kad gautum tave dominantį turinį“.

„<...> Manau, yra būtina šviesti žmones šia tema. Nesutinku, jog reikia iš karto bausti. Manau, kad daugumai Lietuvos žmonių nepakanka pinigų ant būtiniausių reikmių, ką jau kalbėti apie legalų turinį. Jei už viską mokėtų, kiek ko reikia gyvenime visiškai bankrutuotų. Esu tikras, jog baudos dirbtinai išspręst problemą ir sukels labai daug streso, todėl reikia gerinti ekonomiką ir kitus rodiklius, jog visuomenė galėtų sau leisti tai, ko jai reikia“.

Nelegalaus turinio nevertojimo priežastys

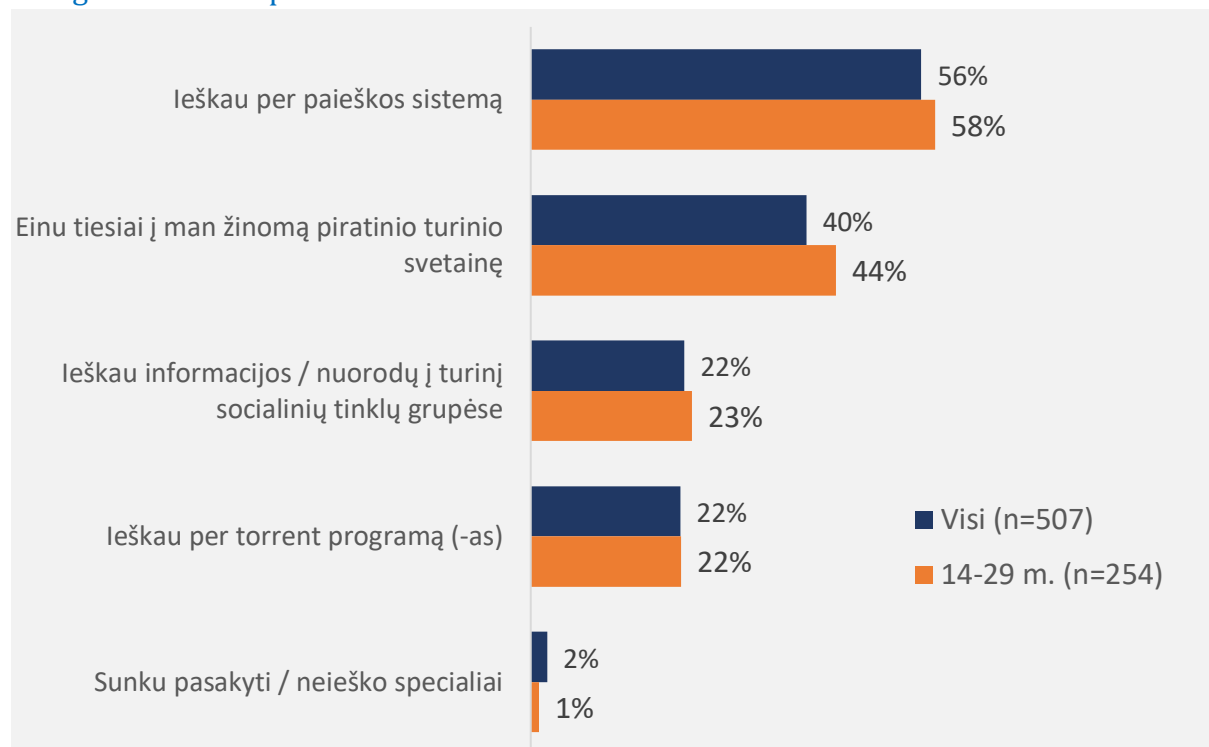

K8. Kokios priežastys lemia, kad renkatės tik legalų, mokamą ar nemokamą, turinį? (tik legalaus turinio vartotojai, N žr. diagramoje)

Tyrimo dalyviai, kurie naudojo tik legalų turinį, dažniausiai pabrėžė, jog tokį jų pasirinkimą lemia legalių šaltinių pakankamumas, noras, kad atlikėjai gautų atlygį už savo kūrinius, noras nedaryti nieko neteisėto bei baimė užkrėsti savo kompiuterį virusais. 14 – 29 m. tyrimo dalyviai dažniau nei kiti išskyrė tai, kad legaliuose šaltiniuose yra geresnė pačio turinio kokybė.

2.4. Nelegalaus turinio prieigos ir vartojimo būdai, neigiamos pasekmės

Nelegalaus turinio paieškos būdai

K13. Koku būdu įprastai ieškote piratinio turinio? n=507 (nelegalaus turinio vartotojai)

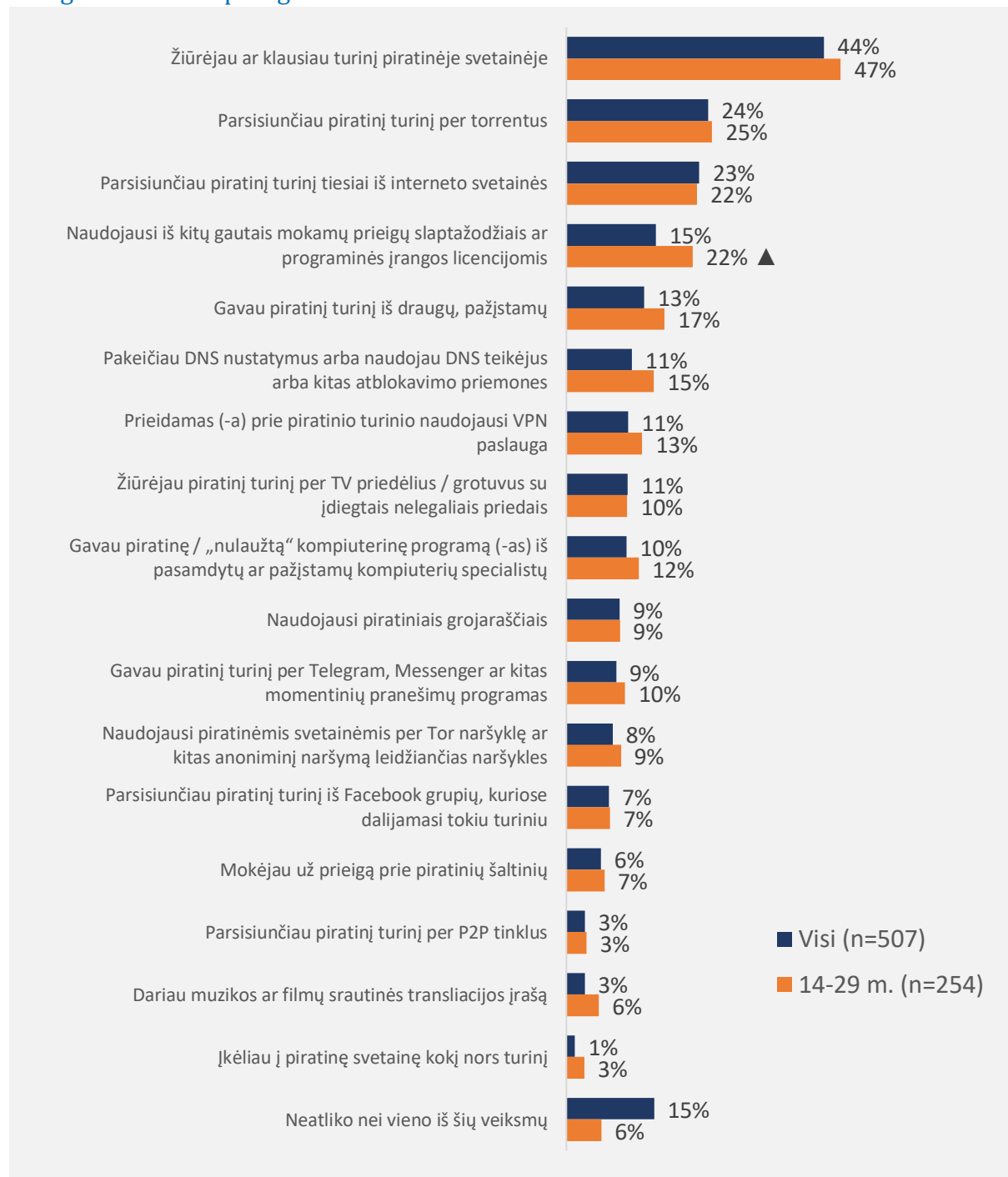
Nelegalaus turinio vartotojai jo dažniausiai ieško per paieškos sistemas (56 proc.). Paprašyti įvardinti, kokią sistemą jie naudoja, didžioji dauguma atsakė, jog naudoja Google paieškos sistemą (94 proc. nelegalaus turinio vartotojų, šio turinio ieškantys per paieškos sistemas ir atsakė į klausimą: K14. Kokią paieškos sistemą naudojate piratinio turinio paieškai? (n=280)).

Taip pat, didelė dalis nelegalaus turinio vartotojų eina tiesiai į jiems žinomo piratinio turinio svetainę (40 proc.). Nelegalaus turinio paieškos būdai tarp 14-29 m. respondentų reikšmingai nesiskiria.

Paieškos sistemą nelegalaus turinio paieškai dažniau naudoja moterys bei studentai, moksleiviai. Jiems žinomas nelegalaus turinio svetaines dažniau naudoja asmenys, gebantys lengvai atskirti piratinį turinį, bei nuolatiniai piratai.

Nelegalaus turinio prieigos būdai

K15-K16. Kuriuos iš toliau nurodytų veiksmų esate darę per paskutinius 12 mėn.? (Nelegalaus turinio vartotojai, N žr. diagramoje)

Dažniausiai naudojamas nelegalaus turinio pasiekimo būdas – jo žiūrėjimas ar klausymas nelegalioje svetainėje (44 proc. visų nelegalaus turinio vartotojų). Beveik ketvirtadalis nelegalaus turinio vartotojų teigė parsisiuntę nelegalų turinį per *torrentus* ar iš interneto svetainės, o 15 proc., vartojusių nelegalų turinį, nurodė naudojęsi iš kitų gautais mokamų prieigų slaptažodžiais ar programinės įrangos licencijomis. Šią veiklą reikšmingai dažniau vykdė 14-29 m. nelegalaus turinio vartotojai.

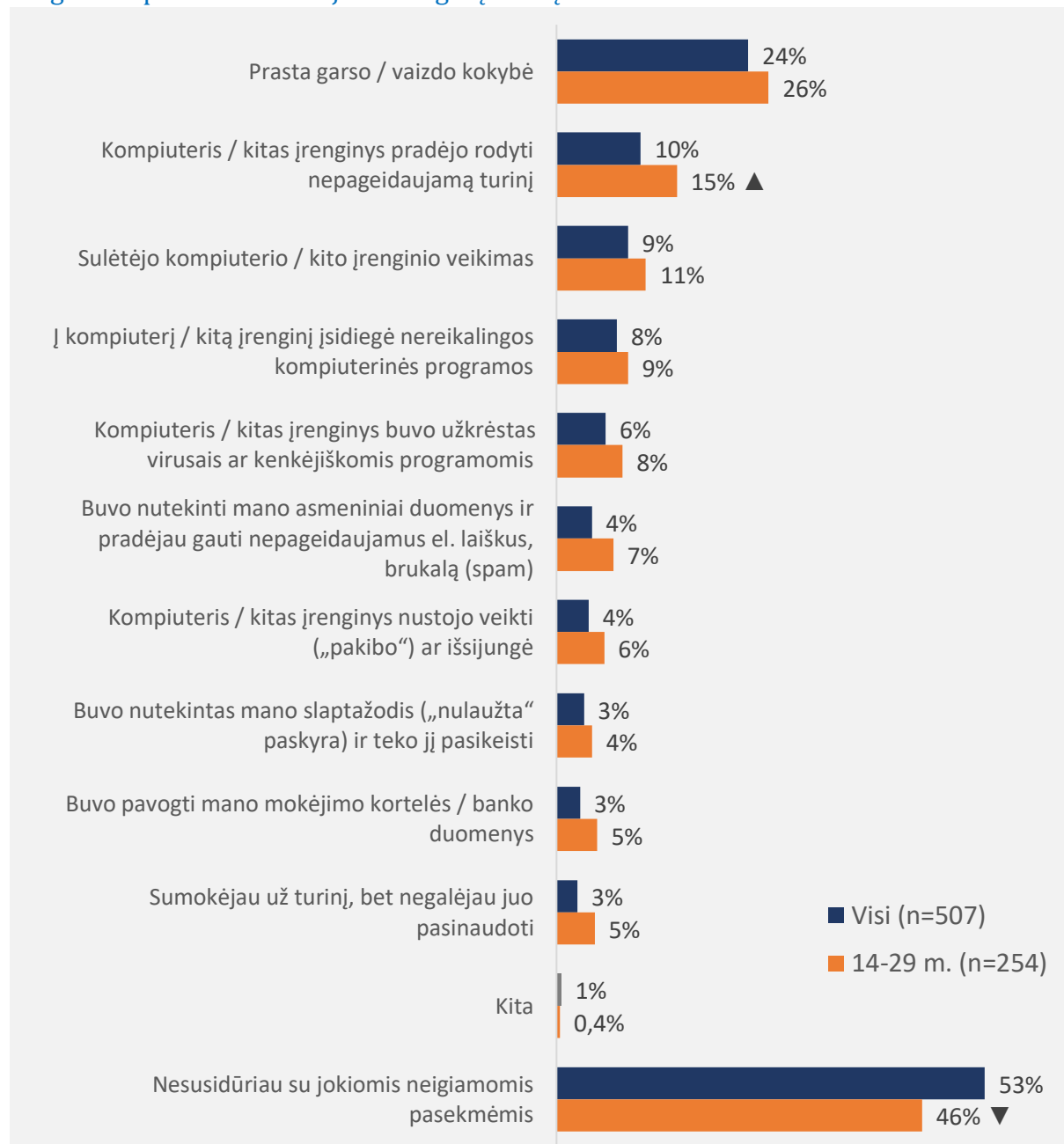
Į klausimą taip pat buvo įtraukti atsakymų variantai, apimantys nelegalaus internetinio turinio blokavimo išvengimo būdus (DNS nustatymų keitimas, „Tor“ naršyklė, VPN paslauga), dalyvavimą viešai skleidžiant nelegalų turinį (turinio įkėlimas į nelegalią svetainę) bei mokėjimą už nelegalų turinį. Tyrimo metu paaiškėjo, jog po dešimtadalį visų naudojusių nelegalų turinį per pastaruosius metus yra keitę DNS nustatymus ar naudoję DNS teikėjus arba kitas atblokovimo priemones, kad prisijungtų prie nelegalaus blokuojamo turinio ar naudojosi VPN paslauga; kiek rečiau buvo naudotasi „Tor“ ar kitomis anoniminį naršymą leidžiančiomis naršyklėmis (8 proc.). Už nelegalų turinį mokėjo 6 proc. nelegalaus turinio vartotojų, o turinį į nelegalias svetaines patys įkėlė 1 proc. nelegalaus turinio vartotojų.

14-74

Nelegalų turinį per *torrentus* dažniau siuntėsi vyrai, asmenys, dirbantys darbininkais, turintys puikius naudojimosi internetu įgūdžius bei lengvai gebantys atskirti nelegalų turinį.

Neigiamos pasekmės vartojant nelegalų turinį

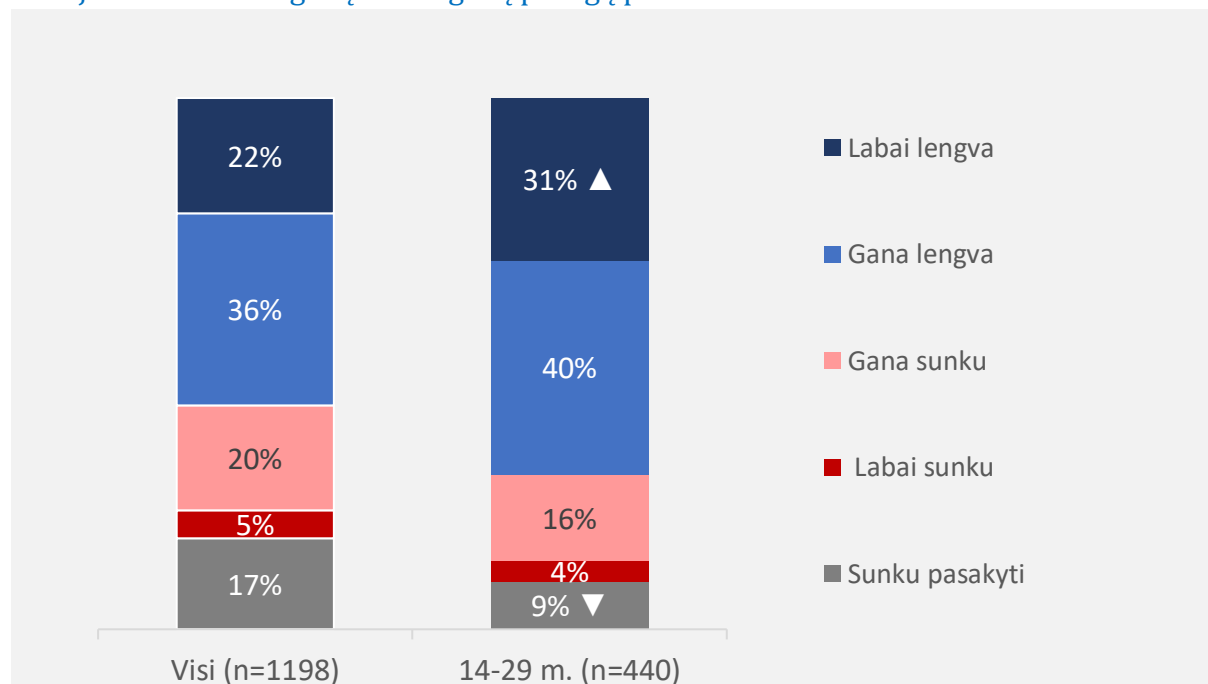
K17. Su kokiomis neigiamomis pasekmėmis Jums teko susidurti per paskutinius 12 mėn., naudojantis piratiniu turiniu? (Nelegalaus turinio vartotojai, N žr. diagramoje)

Atsakydami į klausimą apie neigiamas nelegalaus turinio naudojimo pasekmes, tyrimo dalyviai dažniausiai nurodė prastą vaizdo ar garso kokybę – ja skundėsi 24 proc. nelegalaus turinio vartotojų. Antroji dažniausiai nurodyta neigiama pasekmė – kompiuteris / kitas įrenginys pradėjo rodyti nepageidaujamą turinį (10 proc.), 14-29 m. apklausos dalyviai šią pasekmę patyrė dar dažniau (15

proc.). 9 proc. nelegalaus turinio vartotojų pastebėjo, jog į kompiuterį ar kitą įrenginį buvo įsidiegusios nereikalingos kompiuterinės programos. Visgi, pusė nelegalaus turinio vartotojų (53 proc.) nurodė nepatyrę jokių neigiamų pasekmių, susijusių su nelegalaus turinio vartojimu. Jauni nelegalaus turinio vartotojai (14-29 m.) dažniau nurodė susidūrę su neigiamomis pasekmėmis, naudojant tokį turinį (54%).

2.5. Žinios, įsitikinimai ir nuostatos

Gebėjimas atskirti legalią ir nelegalią prieigą prie internetinio turinio

K3. Kiek Jums asmeniškai lengva ar sunku atskirti, ar internetinė prieiga prie Jūsų naudojamo turinio (filmų, muzikos, el. knygų ir t. t.) yra legali ar piratinė? (Visi respondentai, N žr. diagramoje)

Daugiau negu pusės tyrimo dalyvių (58 proc.) nuomone, jiems yra labai lengva ar gana lengva atskirti, ar jų naudojama prieiga prie internetinio turinio yra legali ar nelegali. Kad tai yra gana sunku ar labai sunku, mano ketvirtadalis respondentų.

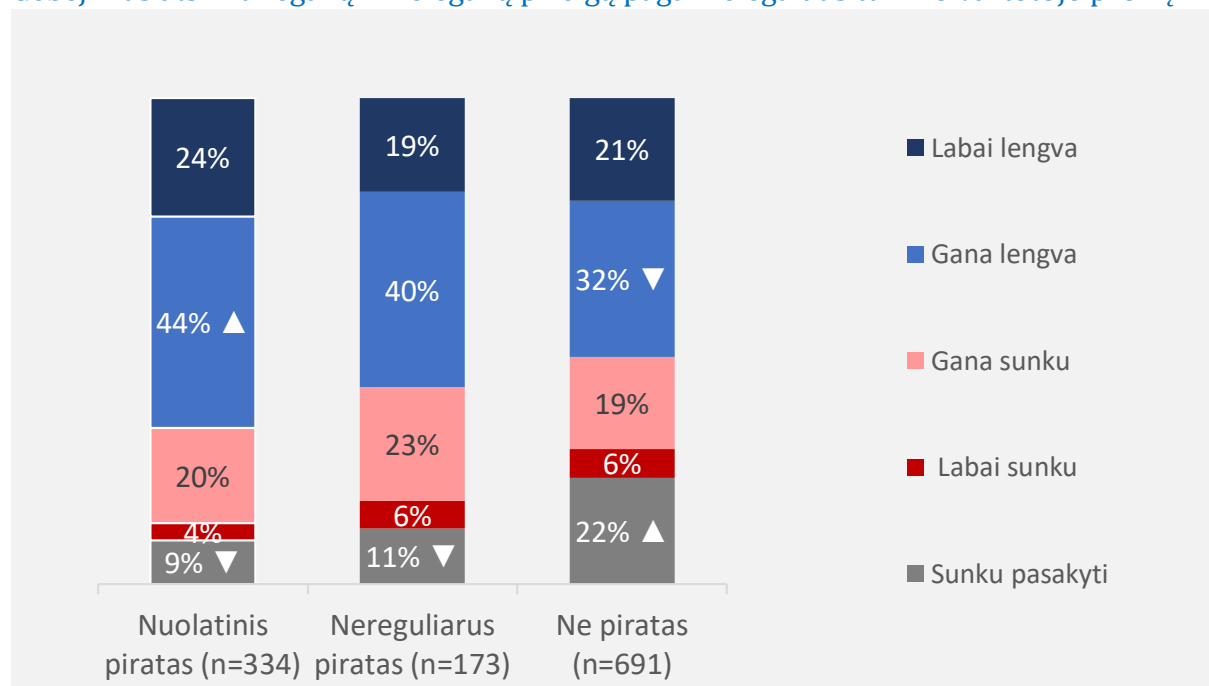

Statistiškai reikšmingai daugiau – net 7 iš 10-ies –14–29 m. amžiaus grupės atstovų nurodė, kad jiems gana lengva ar labai lengva atskirti, ar naudojama prieiga prie turinio yra legali. 20-29 m. respondentams atskirti nelegalų turinį yra netgi lengviau (74 proc.) nei jauniausiai amžiaus grupei (14-19 m.) priskiriamiesiems respondentams (65 proc.).

Ar prieiga prie naudojamo turinio yra legali, lengviau mano gebantys atskirti (pasirinko atsakymus gana lengva ar labai lengva) šios respondentų grupės: vyrai, 30-39 m. respondentai, 3-jų didžiųjų miestų gyventojai, pradinį, pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą turintys bei aukščiausias pajamas gaunantys (1501 Eur ar daugiau) asmenys. Taip pat, tie, kurie teigia turintys gerus ar puikius naudojimosi internetu įgūdžius, naudojantys nelegalų turinį, nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai bei asmenys, susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį. Gebėjimą atskirti nelegalų turinį kaip sunkų statistiškai reikšmingai dažniau įvertino moterys, 50-64 m. respondentai bei turintys silpnus naudojimosi internetu įgūdžius.

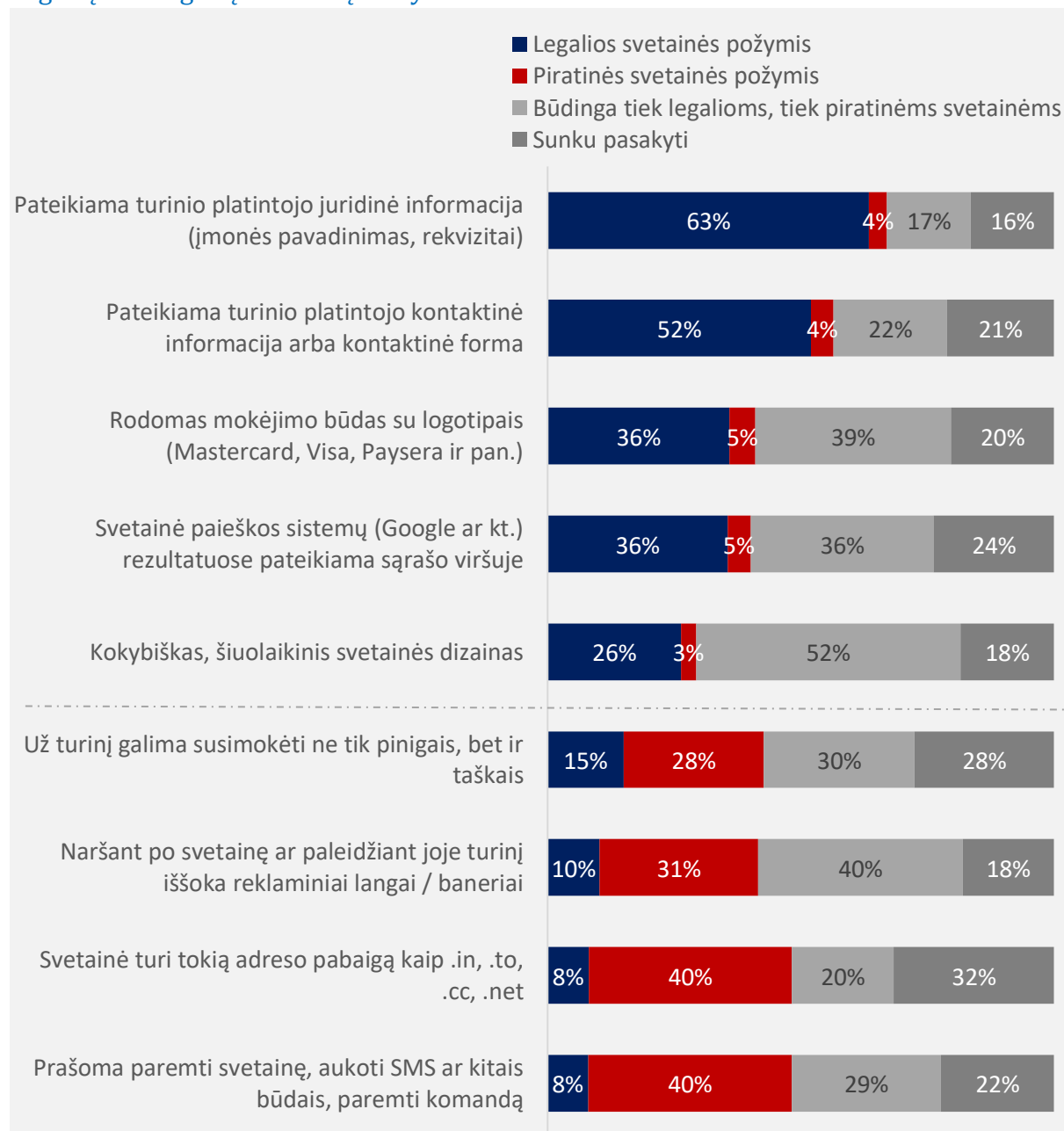
Gebėjimas atskirti legalią ir nelegalią prieigą pagal nelegalaus turinio vartotojo profilį

K3. Kiek Jums asmeniškai lengva ar sunku atskirti, ar internetinė prieiga prie Jūsų naudojamo turinio (filmų, muzikos, el. knygų ir t. t.) yra legali ar piratinė? (visi respondentai, N žr. diagramoje)

Gebėjimas atpažinti, ar internetinė prieiga prie naudojamo turinio yra legali, nedaro įtakos žmonių apsisprendimui nenaudoti nelegalaus turinio. Nuolatiniai bei nereguliarūs nelegalaus turinio vartotojai dažniau teigia, kad jiems yra gana lengva atskirti legalią prieigą nuo nelegalios, tuo tarpu neįvairiantys nelegalaus turinio taip mano rečiau. Taip pat, tyrimo rezultatai atskleidžia, kad neįvairiantiems nelegalaus turinio dažniau buvo sunku įvertinti, ar jiems lengva atskirti nelegalų turinį (22 proc. pasirinko atsakymą „sunku pasakyti“).

Legalių ir nelegalių svetainių atskyrimo būdai

K4. Jūsų manymu, kurie iš šių požymių būdingi legalioms svetainėms, piratinėms svetainėms arba abiem? (Visi respondentai, n=1198)

Pateikiama turinio platintojo juridinė informacija (įmonės pavadinimas, rekvizitai) bei kontaktinė informacija (kontaktinė forma) yra du dažniausiai tyrimo dalyvių įvardinti legalios svetainės

požymiai (atitinkamai 63 proc. ir 52 proc. dalyvių minėjo šiuos požymius); kiti du dažniausiai minėti požymiai – tai, kad svetainėje rodomas mokėjimo būdas yra su logotipais bei svetainė paieškos sistemų rezultatuose pateikiama sąrašo viršuje (po 36 proc.). Pasak tyrimo dalyvių, nelegalias svetaines dažniausiai galima atskirti pagal adreso pabaigą *.in*, *.to*, *.cc*, *.net* bei pagal tai, ar tokioje svetainėje prašoma ją paremti, aukoti (po 40 proc. taip manančiųjų). Įdomu pastebėti, kad pusė tyrimo dalyvių pastebėjo, jog tiek legalios, tiek nelegalios svetainės pasižymi kokybišku, šiuolaikiniu dizainu, o šiek tiek mažesnė dalis – kad naršant po legalią ar nelegalią svetainę iššoka reklaminiai langai ar baneriai.

14-29

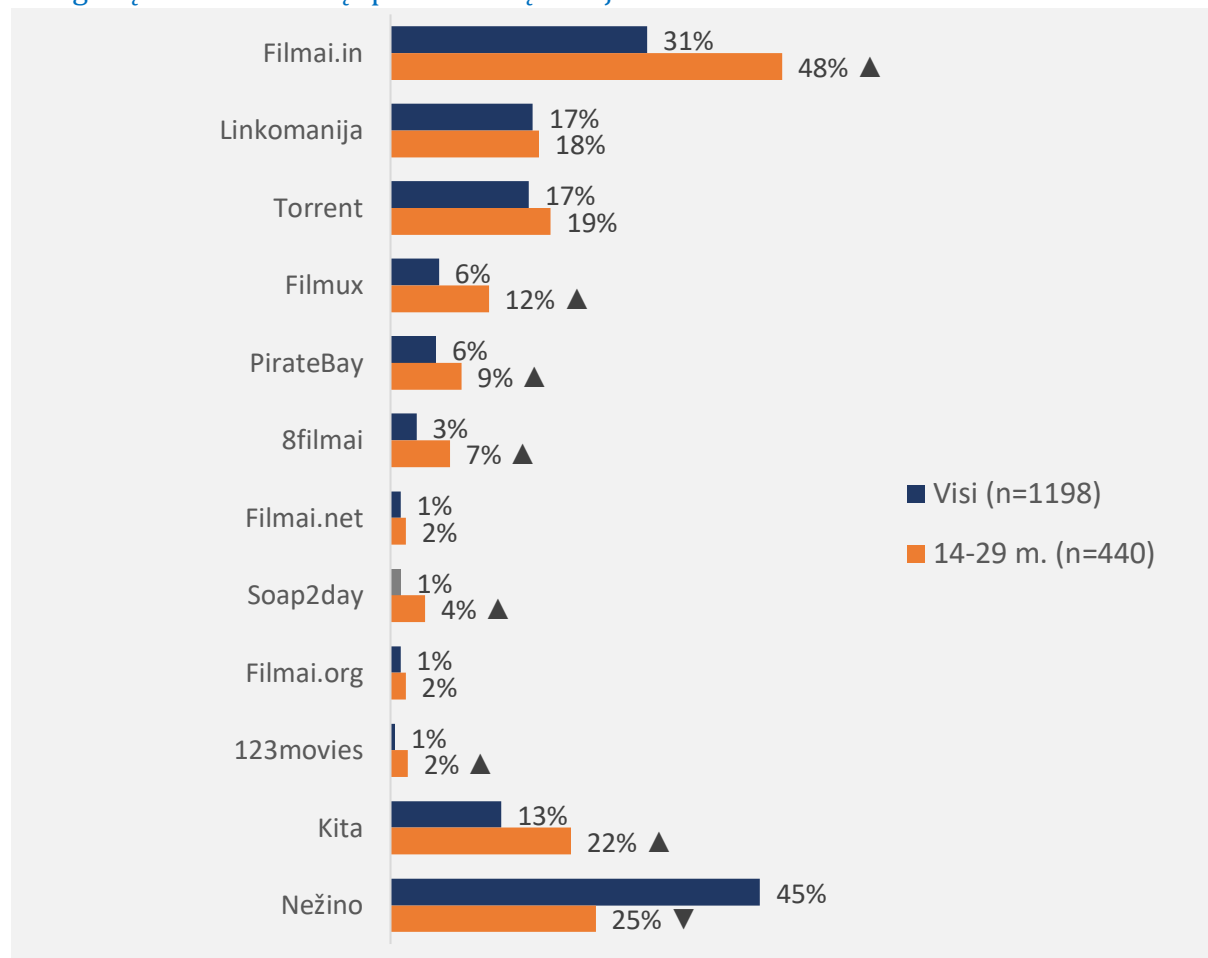
14–29 m. amžiaus grupės atstovai statistiškai reikšmingai dažniau negu visi tyrimo dalyviai nurodė šiuos legalios svetainės požymius: svetainėje pateikiama turinio platintojo kontaktinė, juridinė informacija, svetainė atsiranda paieškos sistemų rezultatų viršuje bei kokybiškas, šiuolaikinis svetainės dizainas. Tuo tarpu, jaunimo nuomone, kad svetainė yra nelegali, dažniau atspindi šie požymiai: adreso pabaiga *.in*, *.to*, *.cc*, *.net*, tokioje svetainėje prašoma ją paremti, aukoti, už turinį galima susimokėti tiek pinigais, tiek taškais, o naršant tokioje svetainėje matomi reklaminiai langai ar baneriai. 20-29 m. apklausos dalyviai reikšmingai dažniau nei 14-19 m. respondentai nelegalios svetainės požymiu laiko tai, kad už turinį galima susimokėti ir pinigais, ir taškais, taip pat, jeigu svetainėje prašoma ją paremti SMS ar kitais būdais bei adresas baigiasi *.in*, *.to*, *.cc*, *.net* ar panašiai.

14-74

Besinaudojantieji nelegaliu turiniu dažniau negu jo nenaudojantys asmenys teisingai nurodė, kad nelegalioms svetainėms yra būdinga specifinė svetainės adreso pabaiga. Taip pat jie dažniau nurodė, jog nelegaliose svetainėse prašoma paremti ar aukoti, kad jose galima atsiskaityti ne tik pinigais, bet ir taškais, bei kad naršant jose matomi reklaminiai langai ar baneriai. Nelegalų turinį vartojantys asmenys taip pat dažniau pastebėjo, jog tokie požymiai kaip kokybiškas, šiuolaikinis dizainas bei tai, kad svetainė rodoma paieškos sistemų rezultatų sąrašo viršuje, gali būti būdingi tiek legalioms, tiek nelegalioms svetainėms.

Nelegalių turinio šaltinių spontaninis įvardijimas

K5. Įrašykite tris Jums žinomų piratinių turinio svetainių / platformų / programėlių pavyzdžius (Visi respondentai, N žr. diagramoje). Diagramoje pateikiami atsakymai paminėti bent 1 proc. respondentų.

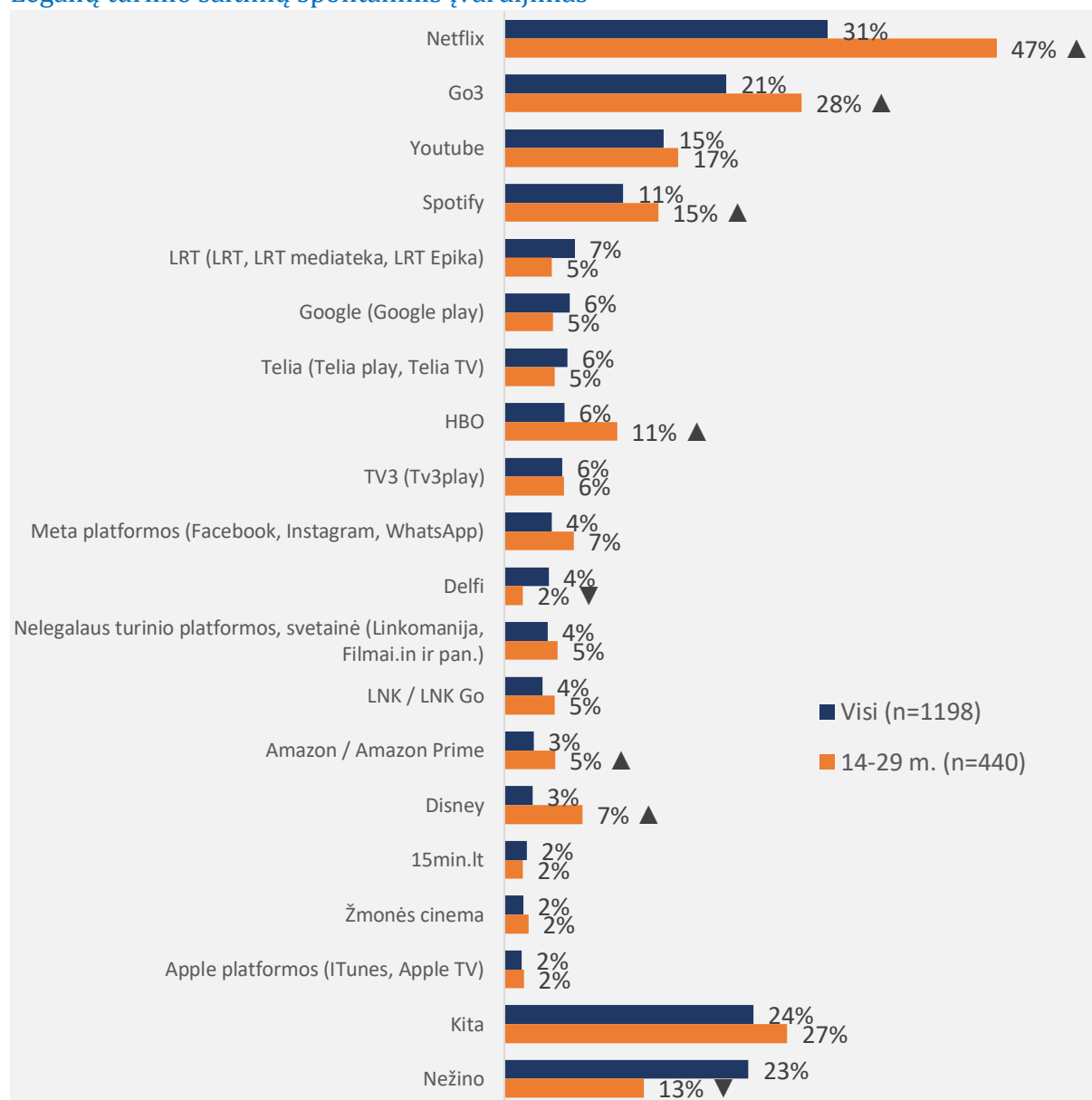
Svetainė *Filmai.in* tyrimo dalyvių dažniausiai minėta kaip nelegalaus turinio svetainė – ją kaip nelegalią nurodė 31 proc. respondentų. Toliau dažniausiai minėtos nelegalios svetainės – *Linkomanija* bei *Torrent* (po 17 proc.).

¹⁴⁻²⁹
 14–29 m. amžiaus grupėje dažniau minėtos svetainės *Filmai.in* (48 proc.), *Filmux* (12 proc.) *Piratebay* (9 proc.), *8filmai* (7 proc.) *Soap2day* (4 proc.) bei *123movies* (2 proc.). Svetainės *Filmai.in*, *Filmux*, *PirateBay* bei *Torrent* reikšmingai dažniau minimos 20-29 m. nei jauniausių respondentų (14-19 m.). Tuo tarpu, jauniausio amžiaus (14-19 m.) amžiaus grupės atstovai dažniau nei 20-29 m. respondentai įvardino tokias svetaines kaip *8filmai* bei *Soap2day*.

Dažniau *Filmai.in* svetainę minėjo 30-39 m. respondentai, 3-jų didžiųjų miestų gyventojai, asmenys, turintys gerus arba puikius naudojimosi internetu įgūdžius, aukštesnes pajamas gaunantys (1200 Eur ir daugiau) asmenys, naudojantys nelegalų turinį, nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai, bei tie, kuriems lengva atskirti nelegalų turinį. Svetainę *Linkomanija* dažniau minėjo vyrai, 30-39 m. amžiaus respondentai, 3-jų didžiausių miestų gyventojai, aukštąjį išsilavinimą turintys bei aukštesnes pajamas gaunantys (1201 Eur ir daugiau) apklausos dalyviai.

Legalių turinio šaltinių spontaniškas įvardijimas

K6. Įrašykite tris Jums žinomų legalių turinio svetainių / platformų / programėlių pavyzdžius (visi respondentai, N žr. diagramoje). Diagramoje pateikiamos svetainės paminėtos bent 2 proc. apklausos dalyvių (po 1 proc. buvo paminėtos svetainės: Steam, LrytasTV, Tiktok, Audioteka, Hulu, Cgates, Pigu.lt, Lietuvos platformos (pakartok.lt, Kino fondas).

Netflix, Go3, Youtube bei *Spotify* – dažniausiai tyrimo dalyvių (taip pat ir 14–29 m. amžiaus grupės) minėtos legalios turinio svetainės.

Nelegalias platformas ar svetaines, tokias kaip *Linkomanija* ar *Filmai.in*, legaliomis laiko 4 proc. visų tyrimo dalyvių bei 5 proc. 14–29 m. amžiaus grupės atstovų. Įdomu pastebėti, kad 65 proc. šią svetainę legalia laikančių visų tyrimo dalyvių mano, jog nelegalų turinį atskirti yra lengva arba labai lengva, ir tik 20 proc. tai padaryti yra sunku ar labai sunku. 14–29 m. amžiaus grupėje šios dalys yra atitinkamai 78 proc. ir 13 proc.

14-29

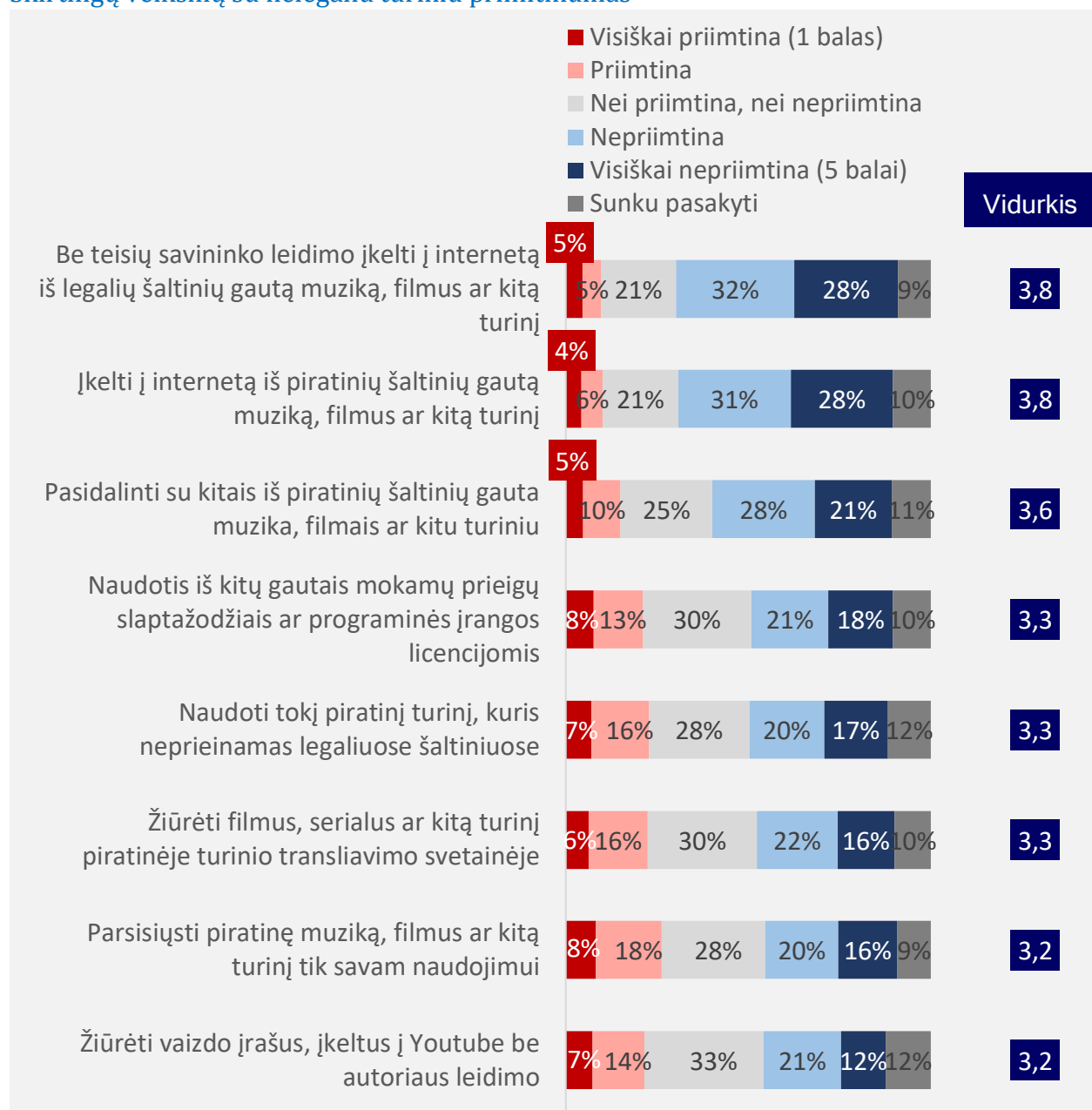
14–29 m. amžiaus grupės atstovai dažniau minėjo tokias legalias turinio platformas kaip *Netflix* (47 proc.), *Go3* (28 proc.), *Spotify* (15 proc.), *HBO* (11 proc.), *Amazon / Amazon Prime* (5 proc.) bei *Disney* (7 proc.). 14-19m. tyrimo dalyviai reikšmingai dažniau nei 20-29 m. jaunimas paminėjo tokias svetaines kaip *Spotify* (18 proc.) bei *Steam* (6 proc.). Tuo tarpu, 20-29 m. amžiaus grupės atstovai reikšmingai dažniau įvardijo *Go3* (34 proc.), *HBO* (13 proc.) ir *Disney* (8 proc.).

14-74

Netflix svetainę dažniau minėjo trijų didžiausių miestų gyventojai, studentai ir moksleiviai, taip pat aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys asmenys, turintys puikius naudojimosi internetu įgūdžius, disponuojantys aukščiausiomis pajamomis (1501 ir daugiau Eur), nelegalaus turinio vartotojai, tie, kuriems lengva atskirti nelegalų turinį bei tie, kurie yra susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį. *Go3* platformą dažniau minėjo jaunesni nei 44 m. apklausos dalyviai, 3-jų didžiųjų miestų gyventojai bei piratinio turinio vartotojai.

Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtinas

K12. Dabar pateiksime keletą teiginių apie skaitmeninio turinio naudojimą internete. Prašome nurodyti, kiek Jums atrodo priimtini vieni ar kiti veiksmai. (Visi respondentai, n=1198)

Visų tyrimo dalyvių buvo paprašyta įvertinti, kiek priimtini jiems atrodo skirtingi su nelegalaus turinio vartojimu susiję veiksmai. Šalia nuomonių procentinio pasiskirstymo taip pat buvo paskaičiuotas kiekvieno teiginio priimtinas vidurkis (kuo vidurkis mažesnis, tuo neteisėta veikla priimtinesnė). Atlaidžiausiai buvo vertintas nelegalaus turinio (muzikos, filmų ar kt.) parsisiuntimas

tik savam naudojimui ir į *Youtube* be teisių savininko leidimo įkelto turinio žiūrėjimas, o mažiausiai priimtina tyrimo dalyviams atrodo be savininko leidimo įkelti į internetą nelegalų turinį ar legalų turinį, taip pat pasidalinti su kitais iš nelegalių šaltinių gautu turiniu.

14-29

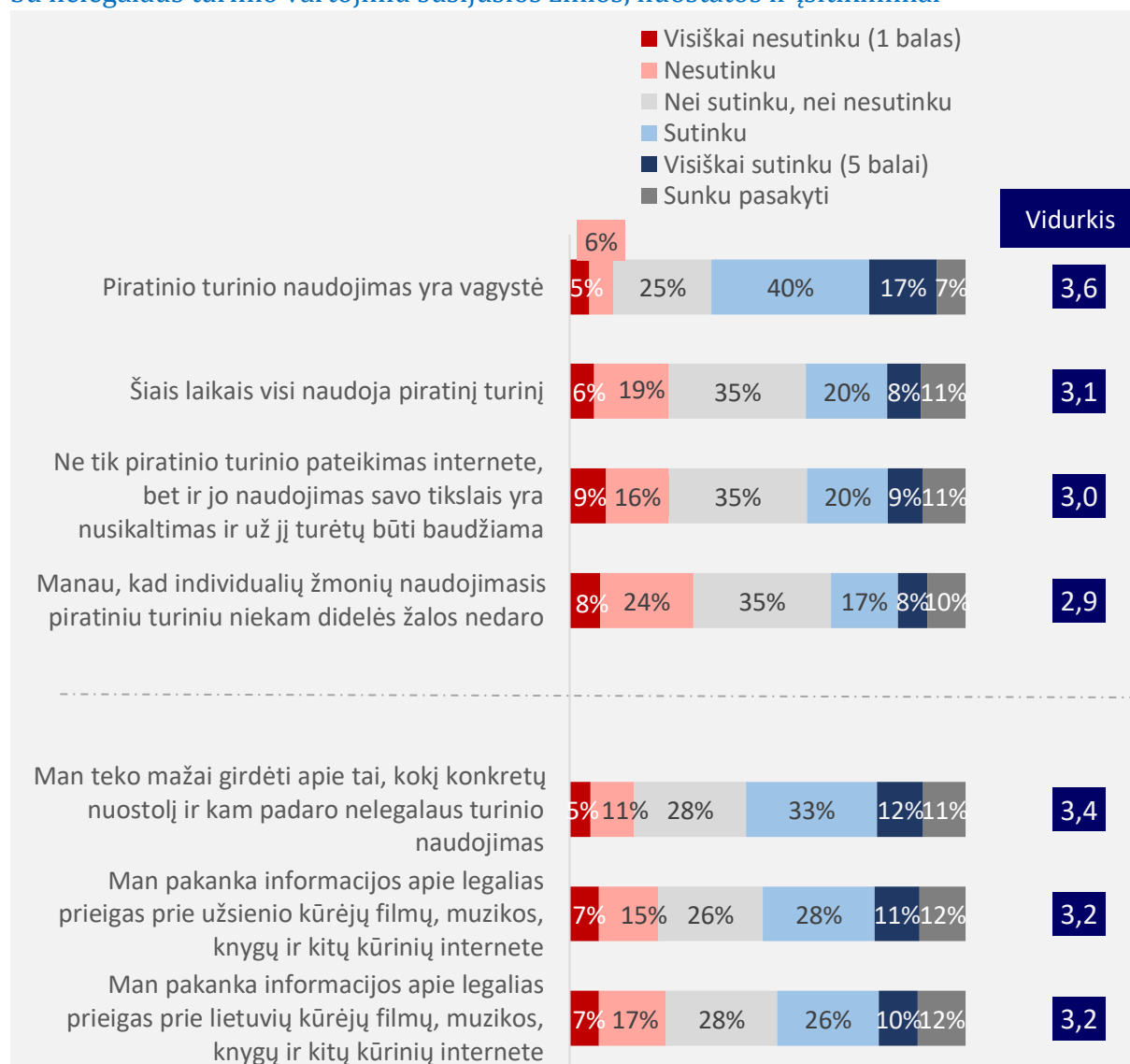
14–29 m. amžiaus grupės atstovams daugelis nelegalių veiklų atrodo priimtinesnės. Kaip ir visiems apklausos dalyviams, šiai respondentų grupei mažiausiai priimtinas yra legaliai ar nelegaliai gauto turinio kėlimas į internetą. 14-19 m. jaunimas dažniau negalėjo įvertinti (pasirinko atsakymą „sunku pasakyti“), ar jiems yra priimtina parsisiųsti piratinę muziką, filmus ar kitą turinį tik savam naudojimui bei naudoti tik tokį piratinį turinį, kuris neprieinamas legaliuose šaltiniuose.

14-74

Dauguma tyrimo metu vertintų nelegalaus turinio vartojimo veiksmų mažiau priimtini vyresnio amžiaus apklausos dalyviams (45-64 m.), kaimiškų vietovių gyventojams bei piratinio turinio nenaudojantiems asmenims.

Su nelegalaus turinio vartojimu susijusios žinios, nuostatos ir įsitikinimai

K22. Dabar pateiksime Jums keletą teiginių apie autorių teises ir piratinį turinį internete. Prašome nurodyti, kiek sutinkate su pateiktais teiginiais. (Visi respondentai, n=1198)

57 proc. tyrimo dalyvių sutinka, jog nelegalaus turinio naudojimas yra vagystė, o 29 proc. pritaria, kad nelegalaus turinio naudojimas savo tikslais yra nusikaltimas, už kurį turėtų būti baudžiama. Visgi, ketvirtadalis tyrimo dalyvių mano, kad individualus naudojimas nelegaliu turiniu niekam nedaro didelės žalos, o 29 proc. pritarė, kad visi šiais laikais naudojami nelegaliu turiniu.

Beveik pusė tyrimo dalyvių nurodė, jog jiems trūksta informacijos apie nelegalaus turinio vartojimo daromą žalą (45 proc.). Kiek daugiau nei penktadalis tyrimo dalyvių mano, kad jiems nepakanka informacijos apie legalias prieigas tiek prie lietuvių, tiek prie užsienio kūrėjų turinio internete (atitinkamai 24 ir 22 proc.) respondentų.

14-29

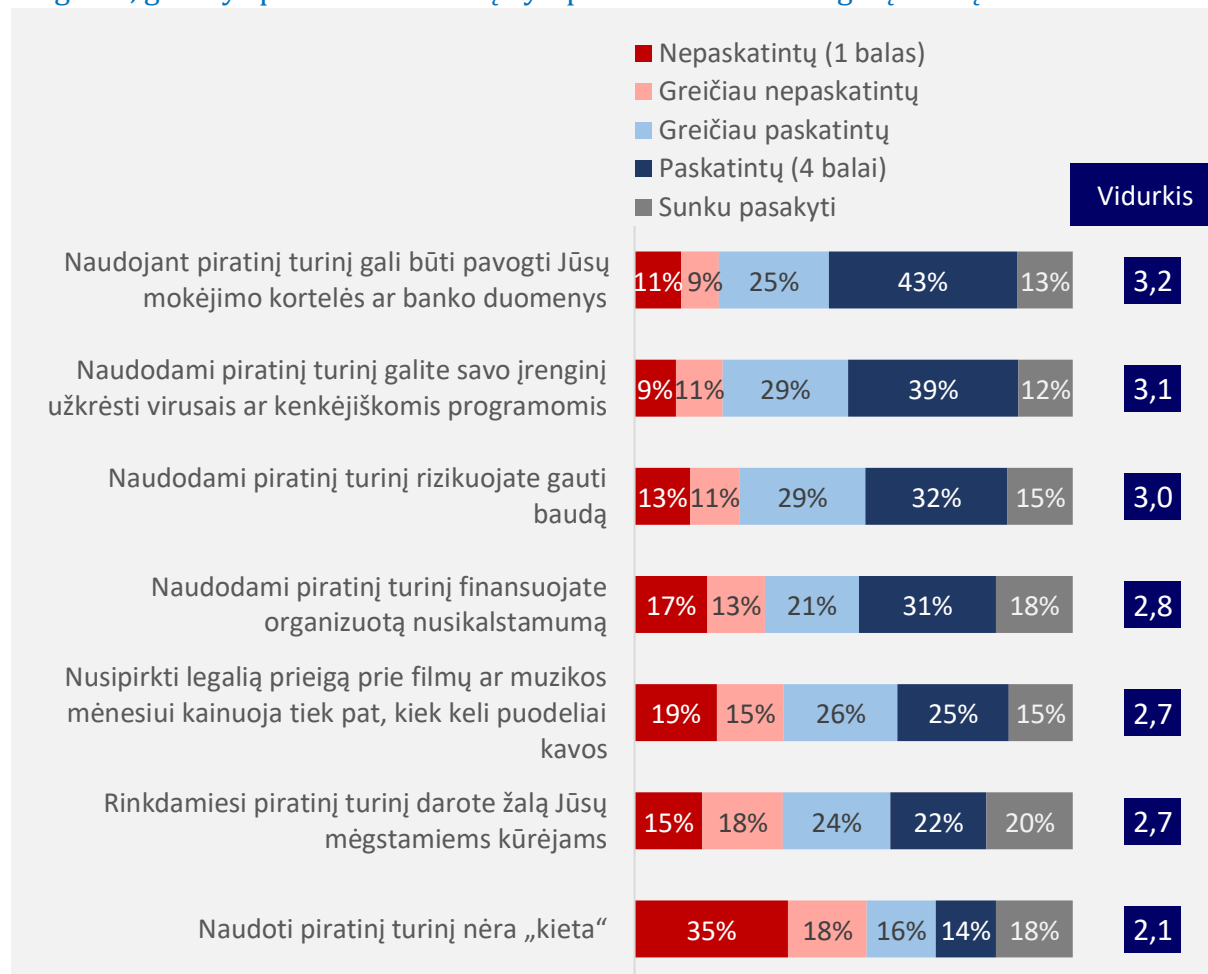
14–29 m. amžiaus tyrimo dalyviai dažniau negu visi respondentai sutinka, kad šiais laikais visi naudoja nelegalų turinį bei mano, jog individualus nelegalaus turinio vartojimas didelės žalos niekam nedaro.

14-74

Kaip ir galima tikėtis, nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai dažniau pakankiau vertina nelegalaus turinio vartojimą, dažniau sutinka, kad šiais laikais visi naudoja nelegalų turinį bei nurodo informacijos apie legalias prieigas bei nelegalaus turinio žalą trūkumą. 50–64 m. amžiaus tyrimo dalyviai dažniau sutinka, kad nusikaltimas yra ne tik nelegalaus turinio pateikimas internete, bet ir jo naudojimas; kaimiškų vietovių gyventojai bei aukštąjį išsilavinimą turintys – kad nelegalaus turinio naudojimas yra vagystė.

Teiginiai, galintys paskatinti susimąstyti prieš renkantis nelegalų turinį

K20. Kiek toliau pateikti teiginiai paskatintų Jus susimąstyti prieš naudojant piratinį skaitmeninį turinį? (Nelegalaus turinio vartotojai, n=507)

Analizuojant teiginius, kurie galėtų paskatinti susimąstyti prieš naudojant nelegalų skaitmeninį turinį, matyti, kad nelegalaus turinio vartotojus labiausiai nuo tokių veiksmų galėtų atgrasyti asmeniškai patiriama žala – mokėjimo kortelės ar banko duomenų vagystė, įrenginio užkrėtimas virusais ar kenkėjiškomis programomis, bauda už naudojimąsi nelegaliu turiniu. Tokia potenciali asmeniškai patiriama žala galėtų priversti susimąstyti 61–68 proc. visų nelegalaus turinio vartotojų. Pusę nelegalaus turinio vartotojų prieš naudojant piratinį turinį priverstų susimąstyti šie teiginiai: nusipirkti legalią prieigą prie filmų ar muzikos mėnesiui kainuoja tiek pat, kiek keli puodeliai kavos bei naudojant piratinį turinį finansuojamas organizuotas nusikalstamumas. Daroma žala mėgstamiems kūrėjams priverstų susimąstyti 46 proc. apklausos dalyvių, o vos 29 proc. jų turėtų įtakos mintis, jog naudoti nelegalų turinį nėra „kieta“.

14-29

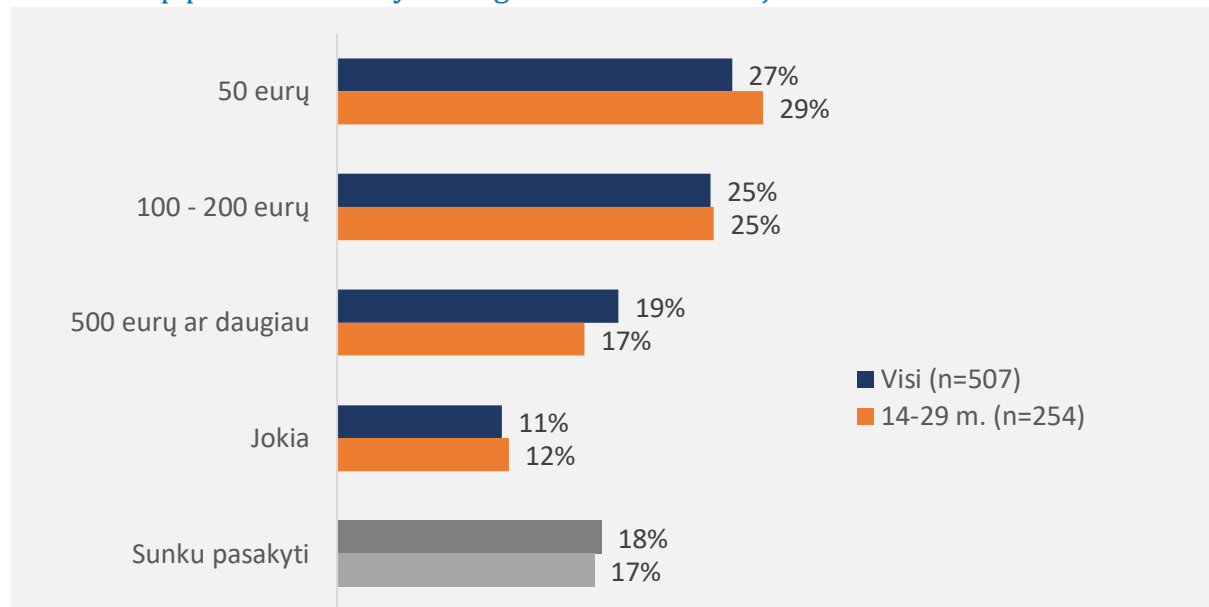
14-29 m. amžiaus tyrimo dalyviai mažiau sutiko, kad teiginiai: „nusipirkti legalią prieigą prie filmų ar muzikos mėnesiui kainuoja tiek pat, kiek keli puodeliai kavos“, „<..> galite savo įrenginį užkrėsti virusais ar kenkėjiškomis programomis“ ir „<..> finansuojate organizuotą nusikalstamumą“ juos greičiau paskatintų nustoti vartoti piratinę turinį.

14-74

Teiginys „naudojant piratinę turinį gali būti pavogti Jūsų mokėjimo kortelės ar banko duomenys“ labiau paskatintų susimąstyti prieš vartojant nelegalų turinį moteris bei nereguliuosius piratus (vartojančius nelegalų turinį kartą per mėn. ar rečiau). Tai, kad naudojant piratinę turinį galima užkrėsti savo įrenginį virusais ar kenkėjiškomis programomis labiau priverstų susimąstyti tuos nelegalaus turinio vartotojus, kuriems yra sunkiau atskirti nelegalų turinį bei jį vartojanti nereguliuosiai.

Baudos kaip paskata atsisakyti nelegalaus turinio vartojimo

K21. Įsivaizduokite, kad už piratinio turinio naudojimą Lietuvoje įvestos piniginės baudos fiziniams asmenims. Kaip manote, kokio dydžio galima bauda Jus jau paskatintų atsisakyti piratinio turinio naudojimo? (Nelegalaus turinio vartotojai, N žr. diagramoje)

Baudos, siekiančios iki 200 Eur, paskatintų atsisakyti nelegalaus turinio vartojimo maždaug kas antrą nelegalaus turinio vartotoją. 50 eurų bauda paskatintų atsisakyti naudotis nelegaliu turiniu 27 proc. respondentų; dar 25 proc. teigimu, tokia bauda turėtų siekti 100–200 Eur. Jaunimo nuomonė apie baudos dydžius yra panaši kaip ir visų respondentų. Jauniausi apklausos dalyviai (14-19 m) dažniau negalėjo pateikti atsakymo į šį klausimą (pasirinko atsakymą „sunku pasakyti“).

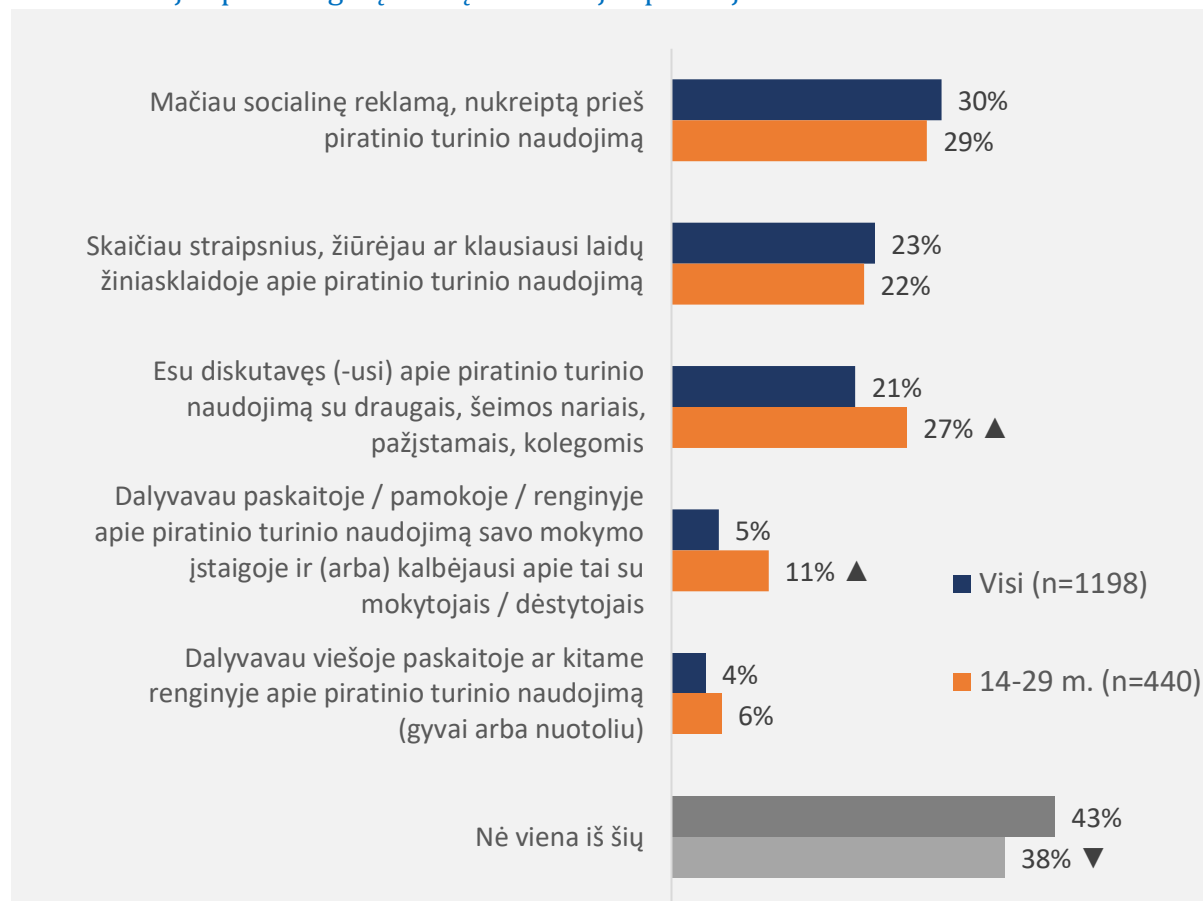
14-74

Mažesnės baudos (iki 50 Eur) labiau paskatintų atsisakyti nelegalaus turinio moteris. Tuo tarpu 500 EUR ar didesnės baudos labiau tokio turinio atsisakyti paskatintų turinčius puikius naudojimosi internetu įgūdžius, su aukščiausiomis pajamomis (1501 ir daugiau Eur) bei nelegaliai naudojančius dramos kūrinius, muzikos natas ir mokomąjį audiovizualinį turinį. Asmenys, vertinantys savo gebėjimus atskirti nelegalų turinį kaip puikius (jiems tai lengva padaryti), reikšmingai dažniau nurodė, kad jokia bauda jų nepaskatintų atsisakyti nelegalaus turinio naudojimo.

2.6. Komunikacija socialinėje erdvėje ir šeimoje

Komunikacija apie nelegalų turinį socialinėje aplinkoje

K26. Ar kada nors esate pastebėję reklamų ar kitų pranešimų apie piratinio turinio naudojimą ar dalyvavę tam skirtuose renginiuose ar diskutavę šia tema? (Visi respondentai, N žr. diagramoje)

Kokią nors komunikaciją, susijusią su nelegaliu turiniu, yra pastebėję 57 proc. visų tyrimo dalyvių bei 62 proc. 14–29 m. amžiaus grupės atstovų. Dažniausiai tyrimo dalyviai minėjo, kad matė socialinę reklamą, nukreiptą prieš nelegalaus turinio naudojimą, ir (ar) pastebėjo šią temą žiniasklaidoje – skaitė straipsnius, matė ar klausėsi laidų. Įdomu pastebėti, kad atsakydami į šį klausimą respondentai taip pat įvardijo komunikaciją, palaikančią nelegalų turinį. Prie „kita“ atvirų atsakymų buvo paminėtas renginys, kuriame rinkosi piratinio turinio vartotojai, o jo metu dalyviai buvo apmokami, kaip lengviau pasiekti nelegalų turinį:

„<...>Dalyvavau „piratų“ sąskrydyje užsienyje, kur kolegos piratai pasidalino informacija, kaip apeiti įvairius blokavimus, slėpti savo identitetą naudojant Linux OS, kur ieškoti turinio.“

14-29

14–29 m. amžiaus tyrimo dalyviai dažniau yra diskutavę apie piratinio turinio naudojimą su draugais, šeimos nariais, pažįstamais ar kolegomis bei dalyvavę paskaitose ar renginiuose apie nelegalaus turinio naudojimą savo mokslo įstaigose arba turėjo pokalbį šia tema su pedagogais. Paskaitose ar renginiuose dažniau dalyvavo 14-19 m. jaunimas, o diskusijose – 20-29 m. respondentai.

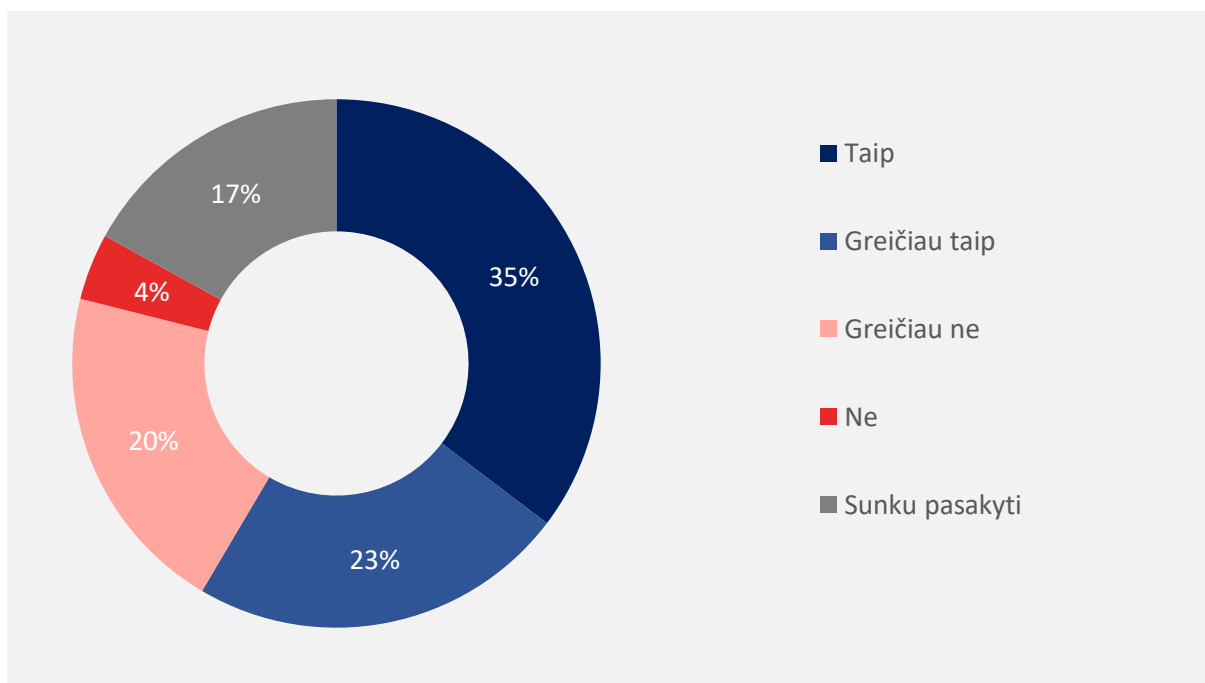
14-74

Apklausos dalyviai, teigiantys, kad jiems yra lengva atpažinti piratinį turinį, dažniau matė socialinę reklamą, nukreiptą prieš nelegalaus turinio naudojimą. Savo aplinkoje dažniau apie piratinį turinį diskutuoja 3-jų didžiųjų miestų gyventojai, vadovų pareigas užimantys bei gerai vertinantys savo finansinę situaciją apklausos dalyviai (pinigų užtenka, gali įsigyti brangesnį ar brangų pirkinį).

Šeimos žinojimas apie vaikų nelegalaus turinio vartojimą

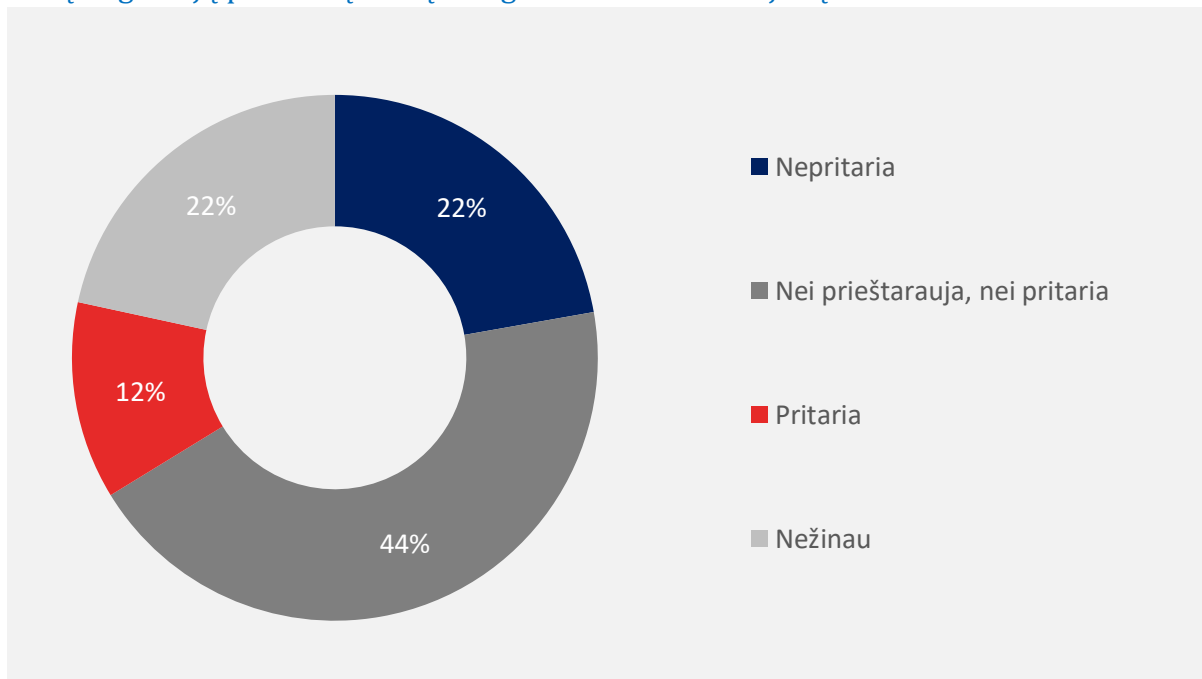
Tolimesni klausimai, susiję su nelegalaus turinio vartojimu šeimoje ir nuostatomis tokio elgesio atžvilgiu, buvo užduodami tik 14–19 m. respondentams ir tėvams, turintiems vaikų iki 17 metų.

K23-J. Ar Jūsų tėvai ar globėjai žino, kad naudojate piratinį turinį? (14–19 m. amžiaus respondentai, naudoję nelegalų turinį, n=98)

6 iš 10-ies 14–19 m. amžiaus žmonių, kurie naudoja nelegalų turinį, nurodė, kad apie tai jų tėvai žino.

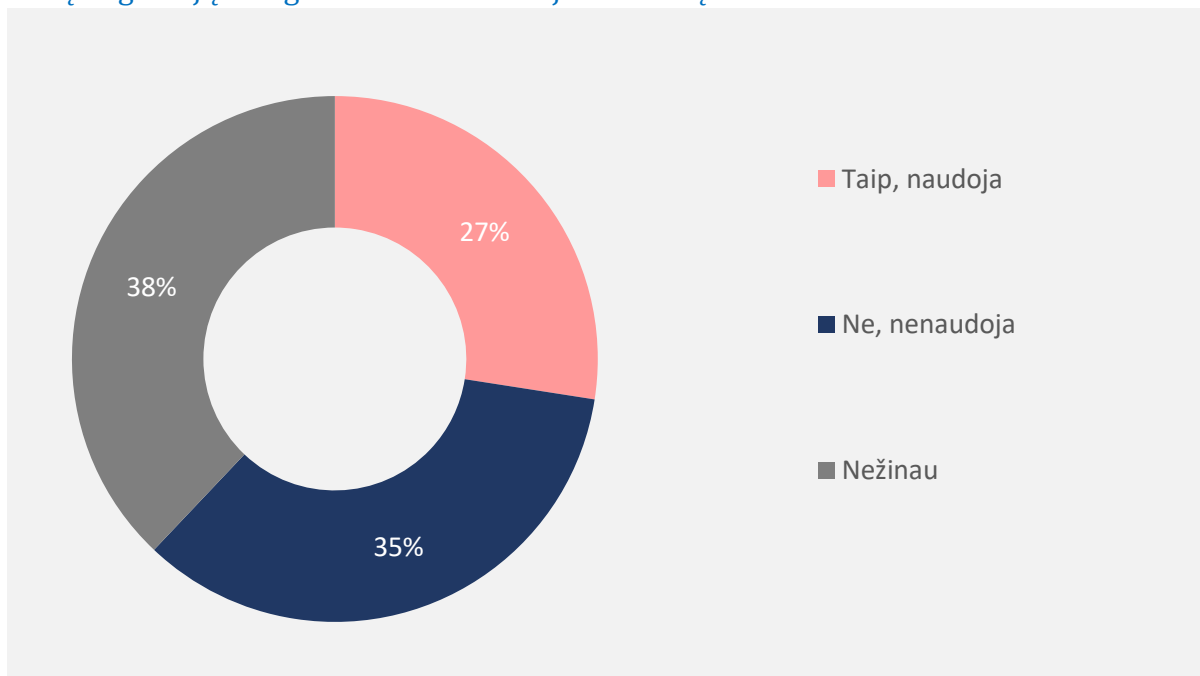
Tėvų ar globėjų požiūris į vaikų nelegalaus turinio vartojimą

K24-J. Ką Jūsų tėvai ar globėjai mano apie tai, kad naudojate piratinį turinį? (Klausimas naudojantiems piratinį turinį); Kaip manote, ką Jūsų tėvai ar globėjai bendrai mano apie piratinio turinio naudojimą? (Klausimas nenaudojantiems piratinio turinio), (14–19 m. amžiaus respondentai, n=160)

44 proc. apklaustųjų 14–19 m. jaunuolių nuomone, jų tėvai yra abejingi tokiam elgesiui („Nei prieštarauja, nei pritaria“). Galima pastebėti bendrą tendenciją, kad nevartojantys piratinio turinio respondentai dažniau teigia, kad ir jų tėvai tokiam elgesiui nepritaria.

Tėvų ar globėjų nelegalaus turinio vartojimas vaikų akimis

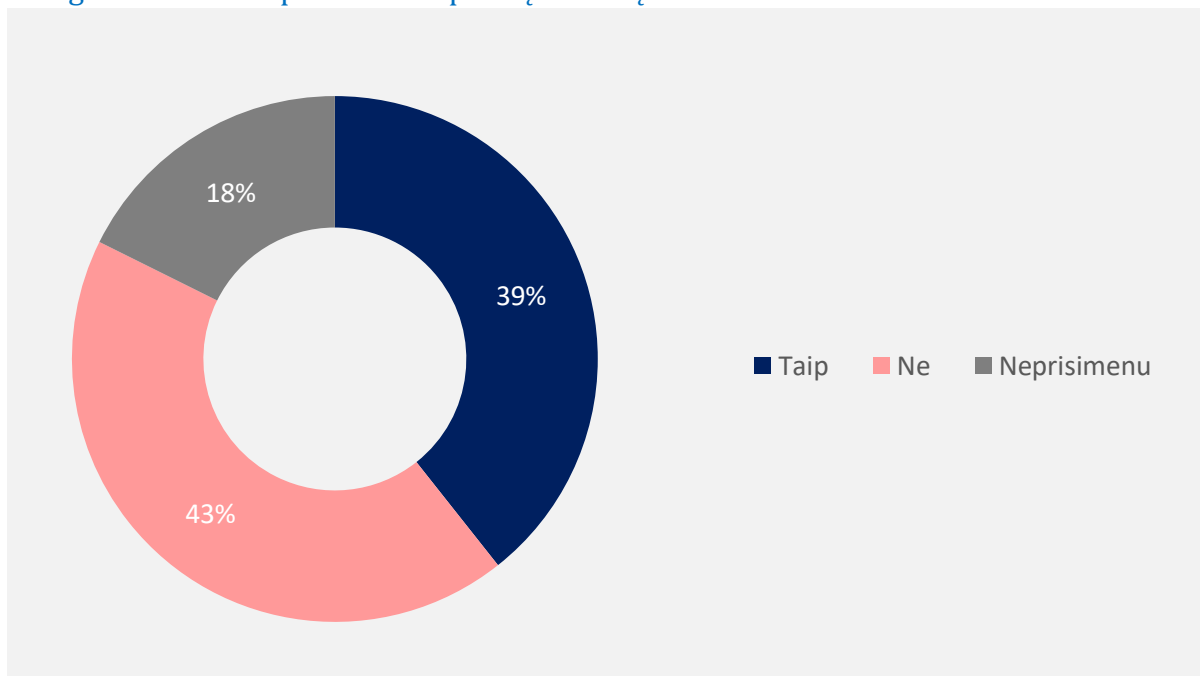

K25-J. Kiek Jums yra žinoma, ar Jūsų tėvai ar globėjai (ar vienas iš jų) patys naudoja piratinį turinį? (14–19 m. amžiaus respondentai, n=160)

Ketvirtadalio 14–19 m. amžiaus jaunuolių nuomone, jų tėvai patys naudoja nelegalų turinį. Trečdalis teigimu, jų tėvai nelegalaus turinio nenaudoja, o 4 iš 10-ies to nežino.

Tyrimo duomenys rodo bendrą tendenciją, kad nelegalų turinį vartojantys jaunuoliai dažniau mano, kad taip elgiasi ir jų tėvai, tuo tarpu nenaudojantys dažniau mano, jog to nedaro ir jų tėvai.

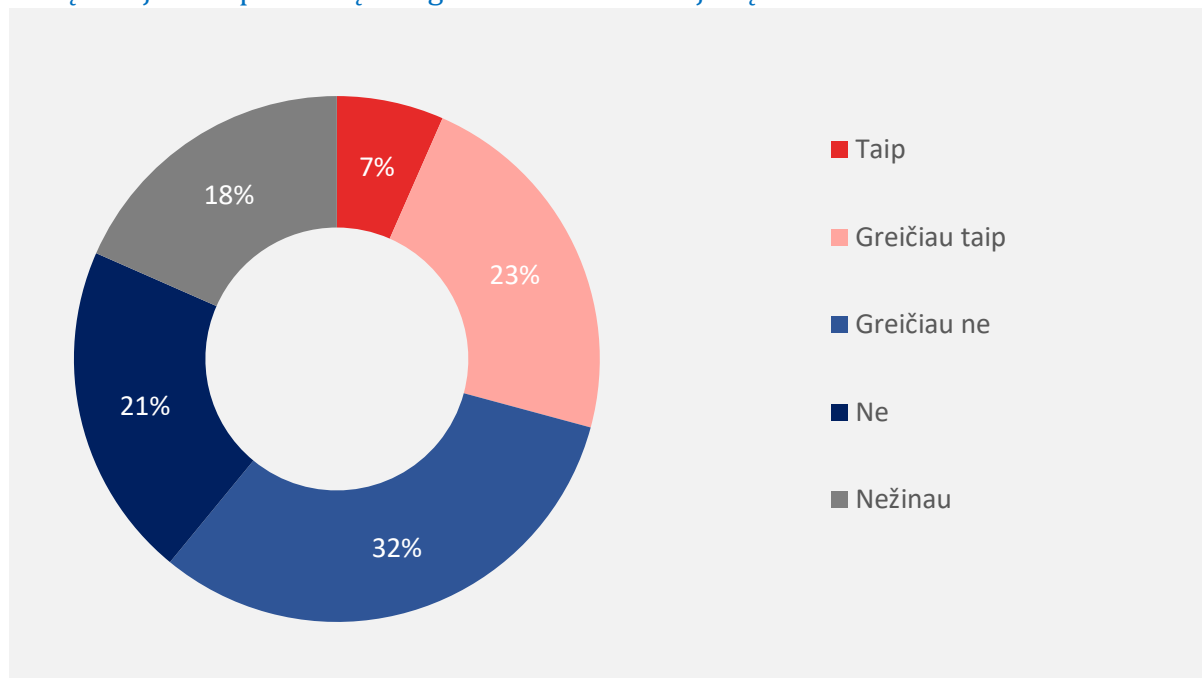
Nelegalaus turinio aptarimas tarp tėvų ir vaikų

K23-T. Ar kada nors esate kalbėję su savo vaikais apie nelegalaus turinio naudojimą, jo neigiamą ar teigiamą vertinimą? (Tėvai, kurie turi vaikų iki 17 metų ir kurių vaikai naudojami internetu, n=302)

4 iš 10-ies tėvų, turinčių vaikų iki 17 metų (jau besinaudojančių internetu), yra aptarę nelegalaus turinio naudojimą ir jo vertinimą su vaikais. Šia tema su savo vaikais dažniau diskutuoja tie tėvai, kurie yra susidūrę su komunikacija apie nelegalų turinį.

Tėvų žinojimas apie vaikų nelegalaus turinio vartojimą

K24-T. Kaip manote, ar Jūsų vaikai savarankiškai (susiradę patys) naudoja piratinį turinį? (Tėvai, kurie turi vaikų iki 17 m. ir kurių vaikai naudojami internetu, N=302)

Vienas iš dviejų tėvų, turinčių vaikų iki 17 metų, kurie naudojami internetu, mano, kad jų vaikai nesinaudoja nelegaliu turiniu, o 3 iš 10-ies mano, kad jų vaikai tokį turinį naudoja. Visgi, apie penktadalis tėvų nežino, ar jų vaikai naudoja nelegalų turinį.

Pastebėta tendencija, kad tėvai, kurie patys naudoja nelegalų turinį, dažniau mano arba žino, jog toks turinys vartojamas ir jų vaikų. Ir atvirkščiai, tėvai, nenaudojantys nelegalaus turinio, dažniau mano, kad jų vaikai taip pat greičiau taip nesielgia.

2.7. Pagrindinių rezultatų santrauka

Legalaus ir nelegalaus turinio vartojimo įpročiai

Lietuvos gyventojai dažniausiai internete klausosi muzikos, žiūri filmus, serialus, TV laidas ir vaizdo įrašus, taip pat dažnai naudojasi kompiuterinėmis programomis – kasdien arba beveik kasdien šiomis veiklomis užsiima atitinkamai 36 proc., 33 proc. ir 19 proc. Lietuvos gyventojų. Rečiausios iš visų tirtų veiklų internete yra dramos kūrinų žiūrėjimas ir muzikos natų naudojimas – šį turinį bent kartą per savaitę žiūri / naudoja apie dešimtadalis tyrimo dalyvių.

Naršyklė ar programėlė yra dažniausiai naudojami internetinio turinio pasiekimo būdai – taip dažniausiai žiūrimos sporto laidos, filmai, TV laidos, vaizdo įrašai, klausoma muzika bei naudojamas mokomasis audiovizualinis turinys. Išsaugota kopija dažniau naudojama žaidžiant vaizdo žaidimus bei dirbant kompiuterinėmis programomis, o rašytinis turinys, dramos kūriniai ir muzikos natos panašiai dažnai pasiekiami tiesiogiai naršyklėje (programėlėje) ar naudojantis išsaugota kopija.

6 iš 10 tyrimo dalyvių per pastaruosius 12 mėnesių vartojo kokį nors mokamą legalų turinį – dažniausiai prenumeravo ar pirko licenciją žiūrėti filmus, TV laidas, vaizdo įrašus, žaisti vaizdo žaidimus, naudotis kompiuterinėmis programomis ar pasiekti mokomąjį audiovizualinį turinį. Rečiausiai pirktas ar prenumeruotas turinys – dramos kūriniai, muzikos natos ir sporto transliacijos.

4 iš 10 Lietuvos gyventojų per pastaruosius 12 mėnesių vartojo bent vienos rūšies nelegalų turinį. Nelegalų turinį statistiškai reikšmingai dažniau vartojo vyrai, 14–29 metų amžiaus tyrimo dalyviai (58 proc.), 30–39 m. apklausos dalyviai, 3-jų didžiųjų miestų gyventojai (tai gali būti susiję su didesne jaunų žmonių koncentracija šiuose miestuose), moksleiviai ir studentai. Tarp visiškai nevartojančių nelegalaus turinio respondentų daugiau yra moterų ir vyresnių nei 40 metų apklausos dalyvių. Svarbu pabrėžti, kad reikšmingai didesnė dalis tų, kurie teigia nevartojantys nelegalaus turinio negalėjo įvertinti, ar jiems lengva atskirti nelegalų turinį. Tai gali rodyti, kad jie vis dėlto vartoja nelegalų turinį, tačiau negali to identifikuoti. Lietuvos gyventojų namų ūkio finansinė padėtis reikšmingos įtakos nelegalaus turinio vartojimui neturi.

Didesnė dalis bet kurio skaitmeninio turinio vartotojų teigė naudoję tik legalų turinį – daugiausia tik legalaus turinio vartotojų yra tarp asmenų, naudojusių mokomąjį audiovizualinį turinį, taip pat tarp žiūrėjusių sporto transliacijas, besinaudojusių kompiuterinėmis programomis, besiklausiusių muzikos bei žaidusių vaizdo žaidimus (65–73 proc.). Vaizdinio turinio (filmų, serialų, TV laidų, vaizdo įrašų) kategorijoje yra didžiausia dalis respondentų naudojusių bent dalį nelegalaus turinio – 9 proc. šio turinio vartotojų nurodė žiūrėję tik nelegalų turinį, net 26 proc. – ir legalų, ir nelegalų turinį.

Remiantis duomenimis apie nelegalaus turinio vartojimo dažnį, tyrimo dalyviai buvo suskirstyti į tris grupes: nuolatinis, nereguliarius nelegalaus turinio vartotojus ir nevartojančius nelegalaus turinio. Nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai, vartojantys bent vienos kategorijos nelegalų turinį bent kelis kartus per mėnesį, sudaro 26 proc. visų tyrimo dalyvių, ir statistiškai reikšmingai daugiau – net 42 proc. – 14–29 metų amžiaus tikslinės grupės atstovų. Į nuolatinio nelegalaus turinio vartotojų kategoriją dažniau patenka 14–29 metų amžiaus asmenys, Kauno ir Klaipėdos gyventojai bei

studentai ir moksleiviai. Nereguliarių nelegalaus turinio vartotojų, t. y. tokių, kurie vartoja nelegalų turinį kartą per mėnesį ar rečiau, dalis yra 14 proc. tarp visų tyrimo dalyvių ir 16 proc. tarp 14–29 metų amžiaus grupės atstovų. Nereguliarių tokio turinio vartotojų demografinės charakteristikos reikšmingai nesiskiria nuo bendros interneto vartotojų populiacijos. Sąsajų su nelegalaus turinio vartotojų tipais ir respondentų finansine padėtimi nebuvo nustatyta.

Legalaus ir nelegalaus turinio pasirinkimo priežastys

Su kaina susijusios priežastys bei turinio pasiūla (jo kiekis ir prieinamumas suprantama ar gimtąja kalba) yra pagrindinės priežastys, kodėl respondentai renkasi vartoti nelegalų turinį.

Tyrimo dalyviai, kurie vartojo tik legalų turinį, dažniausiai pabrėžė, kad tokį jų pasirinkimą lemia legalių šaltinių pakankamumas, požiūris, kad atlikėjai gautų atlygį už savo kūrinis, siekis nedaryti nieko neteisėta bei baimė užkrėsti savo kompiuterį virusais. 14 – 29 m. tyrimo dalyviai dažniau nei kiti išskyrė tai, kad legaliuose šaltiniuose yra geresnė pačio turinio kokybė.

Nelegalaus turinio prieigos ir vartojimo būdai, neigiamos pasekmės

Nelegalaus turinio vartotojai dažniausiai tokio turinio ieško per „Google“ paieškos sistemą arba tiesiai eina į jiems žinomą nelegalų turinį teikiančią svetainę (šie būdai populiariausi ir tarp 14–29 metų amžiaus grupės atstovų).

Paklausti apie nelegalaus turinio prieigos būdus, respondentai, vartoję nelegalų turinį per pastaruosius metus, nurodė, kad nelegalų turinį dažniausiai vartojo tiesiogiai nelegalioje svetainėje (44 proc. visų tyrimo dalyvių bei 47 proc. 14–29 metų amžiaus grupės atstovų), parsisiuntę per „Torrent“ (24 proc.) ar tiesiai iš interneto svetainės (23 proc.). 15 proc. nelegalų turinį vartojusių respondentų nurodė naudojęsi iš kitų gautais mokamų prieigų slaptažodžiais ar programinės įrangos licencijomis. 14-29 m. tyrimo dalyviai šį būdą naudojo reikšmingai dažniau (22 proc.).

Daugiau nei pusė visų nelegalų turinį vartojusių respondentų teigė, kad vartodami tokį turinį nepatyrė jokių neigiamų pasekmių. Susidūrę su neigiamomis pasekmėmis dažniausiai minėjo prastą vaizdo ar garso kokybę (24 proc. visų nelegalaus turinio vartotojų ir 26 proc. 14–29 metų amžiaus grupės atstovų). Taip pat, buvo minima tai, kad kompiuteris ar kitas įrenginys pradėjo rodyti nepageidaujamą turinį (10 proc. visų nelegalaus turinio vartotojų bei 15 proc. (reikšmingai didesnė dalis) 14-29 metų amžiaus grupės atstovų).

Žinios, įsitikinimai ir nuostatos

Daugiau nei pusė tyrimo dalyvių (58 proc.) ir net 71 proc. 14–29 metų amžiaus grupės atstovų nurodė, kad jiems labai lengva arba palyginti lengva atskirti, ar jų naudojama prieiga prie internetinio turinio yra legali ar ne. Taip dažniau nurodė tie, kurie mano turintys puikius naudojimosi internetu įgūdžius, bei nelegalaus turinio vartotojai. Todėl galima teigti, kad nelegalaus turinio vartotojai yra įgudę atpažinti tokį turinį ir retas kuris jį vartoja atsitiktinai.

Paklausti, pagal kokius požymius galima atskirti legalią svetainę nuo nelegalios, respondentai dažniausiai minėjo, kad legalioje svetainėje pateikiama turinio platintojo juridinė informacija (įmonės pavadinimas, rekvizitai) bei kontaktinė informacija (kontaktinė forma), o nelegalias svetaines dažniausiai galima atskirti pagal adreso pabaigą (.in, .to, .cc, .net) ir tai, kad tokioje svetainėje prašoma ją paremti, aukoti. Didžioji dalis tyrimo dalyvių pastebėjo, kad tiek legalios, tiek nelegalios svetainės išsiskiria kokybišku, šiuolaikiniu dizainu, taip pat kad naršant tiek legalias, tiek nelegalias svetaines iškyła reklaminiai langai ar reklamjuostės.

Filmai.in buvo dažniausiai tyrimo dalyvių minima nelegalų turinį teikianti svetainė – ją nurodė 31 proc. respondentų (toliau dažniausiai minimos nelegalios svetainės – *Linkomanija* bei *Torrent*). Įdomu pastebėti, kad nelegalaus turinio platformas, tokias kaip *Filmai.in* ar *Linkomanija* legaliomis laiko 4 proc. visų tyrimo dalyvių.

Vertindami skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu internete priimtinumą, respondentai atlaidžiausiai (kaip labiausiai priimtina) vertino nelegalaus turinio parsisiuntimą tik savo naudojimo reikmėms, įrašų, įkeltų „Youtube“ be teisių savininko leidimo bei filmų, serialų ar kito turinio žiūrėjimą piratinio turinio svetainėje. Mažiausiai priimtina respondentams atrodo be savininko leidimo įkelti nelegalų ar legalų turinį į internetą, taip pat su kitais pasidalyti iš nelegalių šaltinių gautu turiniu. Šias nuostatas atspindi ir atsakymai į klausimą, kiek respondentai sutinka su įvairiais teiginiais apie nelegalaus turinio vartojimą: nors 57 proc. visų tyrimo dalyvių sutinka, kad nelegalaus turinio vartojimas yra vagystė, tik 29 proc. pritaria, kad nelegalaus turinio naudojimas savo reikmėms yra nusikaltimas, už kurį turėtų būti baudžiama. Panaši dalis mano, kad naudojimas nelegaliu turiniu savo reikmėms niekam nedaro didelės žalos (32 proc.). O su teiginiu kad šiais laikais visi vartoja nelegalų turinį, sutinka 28 proc. dalyvių (su šiais teiginiais labiau sutinka 14–29 metų amžiaus tyrimo dalyviai bei nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai).

Kad yra mažai girdėję apie nelegalaus turinio vartojimo daromą žalą, nurodė beveik 45 proc. tyrimo dalyvių. Tačiau jie palankiau vertino informacijos apie legalias prieigas prie lietuvių ir užsienio kūrėjų turinio internete pakankamumą – kad jos nepakanka, nurodė daugiau nei penktadalis respondentų.

Respondentų taip pat buvo klausiama, kokie teiginiai juos labiausiai paskatintų susimąstyti prieš renkantis vartoti nelegalų turinį. Sprendžiant iš atsakymų, labiausiai nuo nelegalaus turinio vartojimo padėtų atgrasyti komunikacija apie asmeniškai patiriamą žalą (mokėjimo kortelės ar banko duomenų vagystė, įrenginio užkrėtimas virusais ar kenkėjiškomis programomis, rizika gauti baudą už naudojimąsi nelegaliu turiniu) – tai paskatintų susimąstyti 61–68 proc. respondentų. Mažiau gyventojų paskatintų susimąstyti informacija, kad nusipirkti legalią prieigą prie filmų ar muzikos mėnesiui kainuoja tiek pat, kiek keli puodeliai kavos, kad renkantis nelegalų turinį

finansuojamas organizuotas nusikalstamumas, daroma žala mėgstamiems kūrėjams (51–53 proc. respondentų). Nuo nelegalaus turinio vartojimo atgrasyti galėtų ir baudos, nes tik dešimtadalis nurodė, kad jokia pinigine bauda jų nepaskatintų nustoti naudoti nelegalaus turinio. Bauda iki 200 eurų galimai turėtų poveikį maždaug pusei nelegalų turinį vartojančių Lietuvos gyventojų ir 14–29 metų amžiaus grupės atstovų, dar 19 proc. pirataujančių gyventojų poveikį turėtų didesnė nei 200 eurų bauda.

Komunikacija socialinėje erdvėje ir šeimoje

57 proc. Lietuvos gyventojų ir 62 proc. 14–29 metų amžiaus grupės atstovų yra pasiekusi kokia nors komunikacija apie nelegalų turinį – matė socialinę reklamą, nukreiptą prieš nelegalaus turinio vartojimą, ir (ar) pastebėjo šią temą žiniasklaidoje. 14–29 metų amžiaus tyrimo dalyviai dažniau yra diskutavę šia tema savo artimųjų rate bei dalyvavę paskaitose ar renginiuose apie nelegalaus turinio vartojimą savo mokslo įstaigose arba turėjo pokalbių šia tema su savo pedagogais.

Jaunų asmenų (14–19 metų amžiaus) bei tėvų, auginančių vaikus iki 17 metų amžiaus, buvo klausama apie nelegalaus turinio vartojimo patirtį, tėvų žinojimą apie vaikų elgesį ir nuomonę šiuo klausimu. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad tėvų pasirinkimas nevertoti nelegalaus turinio ir kalbėjimas šia tema turi įtakos vaikų elgesiui su nelegaliu turiniu.

6 iš 10 nelegalų turinį vartojančių jaunuolių mano, jog jų tėvai žino, kad jie vartoja nelegalų turinį, o 27 proc. iš jų nuomone, jų tėvai patys vartoja nelegalų turinį. Tyrimo duomenys rodo bendrą tendenciją, kad nelegalų turinį vartojantys jaunuoliai dažniau mano, kad taip elgiasi ir jų tėvai, tuo tarpu nenaudojantys dažniau mano, jog to nedaro ir jų tėvai. Be to, nelegalų turinį vartojančių jaunuolių nuomone, jų tėvai dažniausiai yra abejingi tokiam elgesiui, o tokio turinio nevertojantys jaunuoliai dažniau mano, kad tėvai tokiam elgesiui nepritaria. Taip pat svarbu pastebėti, kad tik apie trečdalis tėvų yra aptarę nelegalaus turinio vartojimą ir jo vertinimą su vaikais, o nuolatiniai nelegalaus turinio vartotojai dažniau teigia, kad nėra kalbėjęsi su vaikais šia tema.

Nelegalaus turinio vartojimo įpročiai ir nuostatos 14–29 metų amžiaus grupėje

14–29 metų amžiaus grupė internetinį turinį vartoja dažniau nei vyresni gyventojai – jie dažniau negu kiti internete klausosi muzikos, žaidžia vaizdo žaidimus ar naudojami kompiuterinėmis programomis, taip pat dažniau negu kiti yra pirkę legalią priemonę prieš skaitmeninio turinio. Tarp šios grupės atstovų mokamo legalaus turinio vartotojų yra net 83 proc. (daugiau nei tarp visų gyventojų – 66 proc.).

Tačiau 14–29 metų amžiaus grupėje yra daugiau ir nelegalaus turinio vartotojų nei visoje populiacijoje – per pastaruosius 12 mėnesių 40 proc. gyventojų yra rinkęsi bent vienos rūšies nelegalų turinį, tarp 14–29 metų amžiaus respondentų ši dalis sudaro 58 proc. Tarp jaunų asmenų taip pat yra daugiau nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų – tarp visų Lietuvos gyventojų nuolatinių piratų yra 26 proc., o tarp 14–29 metų amžiaus grupės atstovų – net 42 proc. (nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų dalis yra didesnė tarp jaunesnių – 14–19 metų amžiaus, negu tarp vyresnių – 20–29 metų amžiaus, jaunuolių). 14–29 m. tyrimo dalyviams daugelis nelegalių veiklų atrodo priimtinesnės. Kaip ir visi tyrimo dalyviai, dažniausiai jie nurodo su kaina susijusias nelegalaus

turinio vartojimo priežastis – didelę legalaus turinio kainą bei nenorą mokėti už tai, ką galima gauti nemokamai. Tačiau šios amžiaus grupės interneto vartotojai dažniau teigė, nerandantys norimo turinio legaliuose šaltiniuose.

Kalbant apie nelegalaus turinio vartojimo pasekmes, matoma tendencija, kad nelegalų turinį vartojantys 14–29 metų amžiaus grupės atstovai yra dažniau patyrę neigiamus tokio elgesio padarinius.

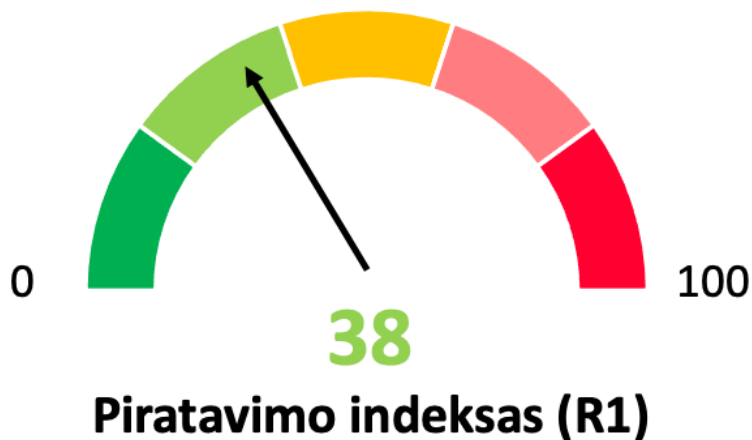
Kaip ir visi tyrimo dalyviai, 14–29 metų amžiaus asmenys nelegalaus turinio dažniausiai ieško per „Google“ ar kitas paieškos sistemas arba tiesiai eina į jiems žinomą nelegalų turinį teikiančią svetainę ir turinį dažniausiai žiūri ar klauso svetainėje. Ši grupė dažniau nei visi respondentai naudojami iš kitų gautais mokamų prieigų slaptažodžiais ar programinės įrangos licencijomis. Tai rodo, kad jaunimas įdeda daugiau pastangų pasiekti nelegalų turinį nei visi tyrimo dalyviai.

6 iš 10 yra pasiekusi kokia nors komunikacija apie nelegalaus turinio vartojimą ir panaši dalis kaip ir visų tyrimo dalyvių atveju teigia, kad jie yra mažai girdėję apie nelegalaus turinio daromą žalą. Beje, tik 11 proc. šių jaunų asmenų pamena dalyvavę paskaitose ar renginiuose apie nelegalaus turinio vartojimą savo mokslo įstaigose arba yra kalbėjęši šia tema su pedagogais.

2.8. Esminiai rodikliai

14–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojų tikslinė grupė

Apibendrintas piratavimo indeksas (R1)¹³ – 38.

40 % gyventojų **bent kartais** vartoja kokios nors kategorijos nelegalų turinį* (R2).

26 % Lietuvos gyventojų **reguliariai** vartoja nelegalų turinį* (R3).

48 % gyventojų laiko **priimtinu** bent vieną nelegalios prieigos prie internetinio turinio ar jo sklaidos būdą* (R4).

39 % gyventojų yra **pakantūs** nelegalaus turinio vartojimui* (R5).

25 % gyventojų nurodo **negebantys** atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio prieigų (R6).

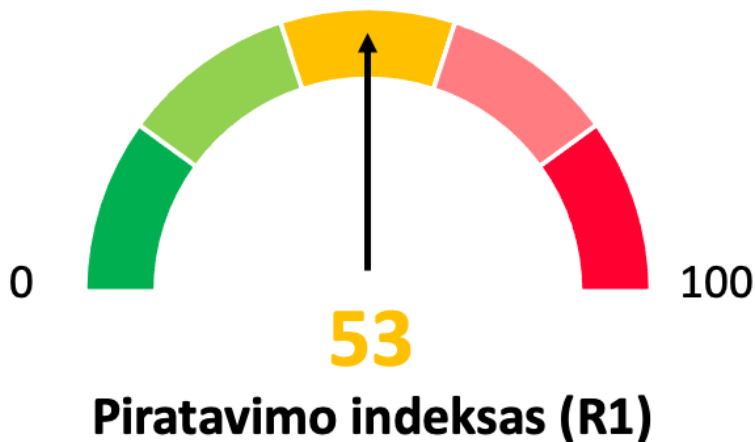
60 % gyventojų **nepakanka informacijos** apie nelegalaus turinio daromą žalą ir legalias prieigas prie internetinio turinio (R7).

¹³ Apibendrintas indeksas skaičiuojamas naudojant žvaigždute pažymėtus rodiklius.

66 % gyventojų vartoja **legalų mokamą** turinį (R8).

14–29 metų amžiaus jaunimo tikslinė grupė

Apibendrintas piratavimo indeksas (R1)¹⁴ – 53.

58 % bent kartais vartoja kokios nors kategorijos nelegalų turinį* (R2).

42 % reguliariai vartoja nelegalų turinį* (R3).

62 % laiko **priimtiniu** bent vieną nelegalios prieigos prie internetinio turinio ar jo sklaidos būdą* (R4).

50 % yra **pakantūs** nelegalaus turinio vartojimui* (R5).

20 % nurodo **negebantys** atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio prieigų (R6).

61 % **nepakanka informacijos** apie nelegalaus turinio daromą žalą ir legalias prieigas prie internetinio turinio (R7).

¹⁴ Apibendrintas indeksas skaičiuojamas naudojant žvaigždute pažymėtus rodiklius.

83 % vartoja **legalų mokamą** turinį (R8).

2.9. Nelegalaus turinio vartojimo tendencijų prognozė

Žemiau esančioje 14 lentelėje pateikiama pilotinio tyrimo prognozė 2024 metams ir šios tyrimų bangos rezultatų palyginimas.

14 lentelė. 2023 m. pilotinio tyrimo prognozės ir 2024 m. tyrimo rezultatų palyginimas (visi gyventojai)

Metai	Scenarijus	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	Piratavimo indeksas
2024 tyrimas	-	39,8	25,5	48	39,4	25	60,1	66,1	38,2
2024 prognozė	Pesimistinis	45,6	29,9	48,3	35,9	22,9	57,9	63,6	40,1
	Neutralus	45,4	29,8	48,4	36,1	22,7	57,5	64,2	39,9
	Optimistinis	45,2	29,6	48,5	36,4	22,3	57,1	64,9	39,9

Pagal „Optimistinių“ scenarijų buvo prognozuojama, kad Piratavimo indekso reikšmė nukris nuo 40 iki 39,9. 2024 m. tyrimo duomenimis matoma, kad bendra Piratavimo indekso reikšmė sumažėjo dar daugiau – iki 38,2. Tam daugiausiai įtakos turėjo, daugiau nei tikėtasi, sumažėjęs bendras nelegalaus turinio naudojimo lygis (R2) ir nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų kiekis.

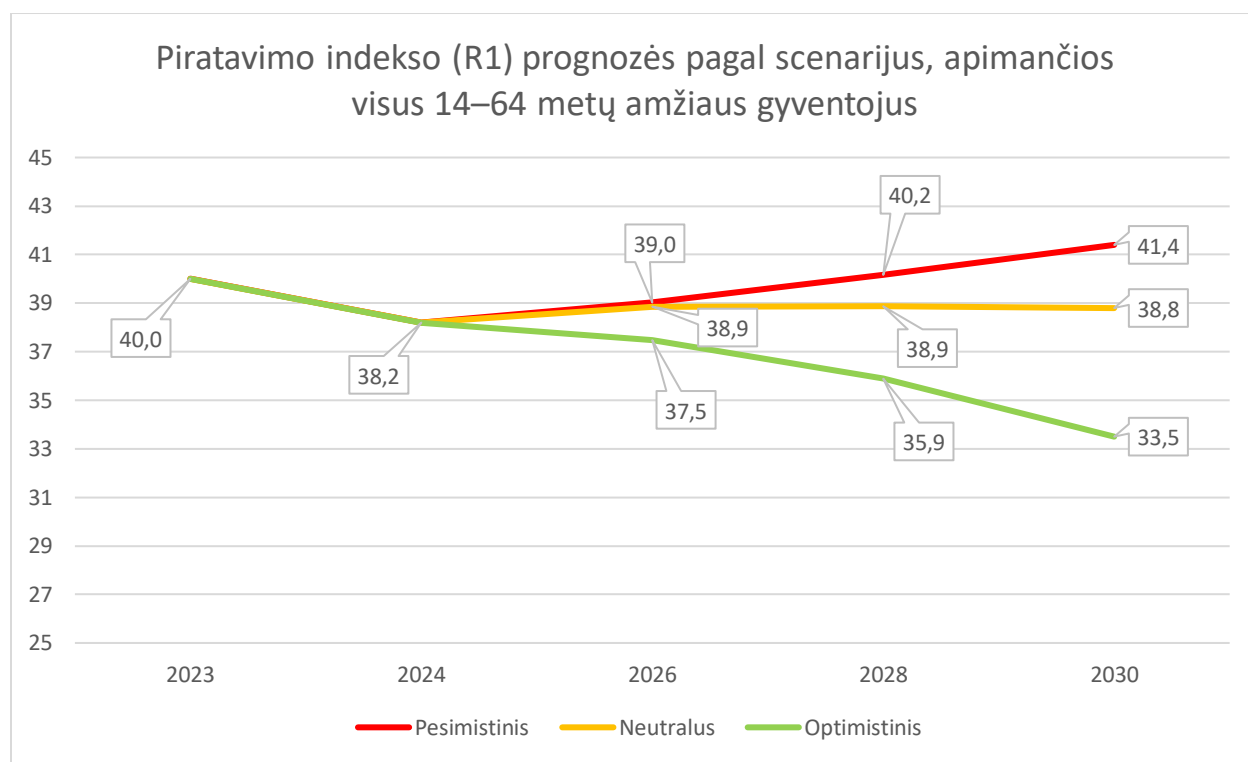
Tačiau jaunesnių gyventojų tarpe pastebima priešinga tendencija. Čia Piratavimo indekso reikšmė buvo didesnė nei prognozuota „Pesimistiniame“ scenarijuje (15 lentelė). Šį pokytį daugiausiai sukėlė didesnis pakantumas nelegalaus turinio vartojimui (R4), lyginant su pilotinio tyrimo rezultatais. **Vis dėlto, svarbu pabrėžti, kad dėl skirtingų pilotinio tyrimo (N=400) ir 2024 m. tyrimo (N=1198) imčių, pokyčius tiek bendroje imtyje, tiek tarp jaunimo reikėtų vertinti atsargiai. Šiuo metu yra sudėtinga įvertinti, ar pokyčiai yra susiję tik su imties dydžio skirtumu, ar ir su realiais pokyčiais visuomenėje. Svaresnė rezultatų interpretacija bus galima ateityje, lyginant šio ir ateities (ne pilotinio) tyrimų rezultatus.**

15 lentelė. 2023 m. pilotinio tyrimo prognozės ir 2024 m. tyrimo rezultatų palyginimas (14–29 m. Lietuvos gyventojai)

Metai	Scenarijus	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	Piratavimo indeksas
2024 tyrimas	-	57,72	42	62	50	20,23	60,9	82,72	52,93
2024 prognozė	Pesimistinis	63,5	44,51	48,67	41,17	20,29	58,85	77,87	51,6
	Neutralus	63,34	44,36	48,78	41,41	20,02	58,48	78,32	51,5
	Optimistinis	63,31	44,20	48,90	41,66	19,73	58,08	78,77	51,4

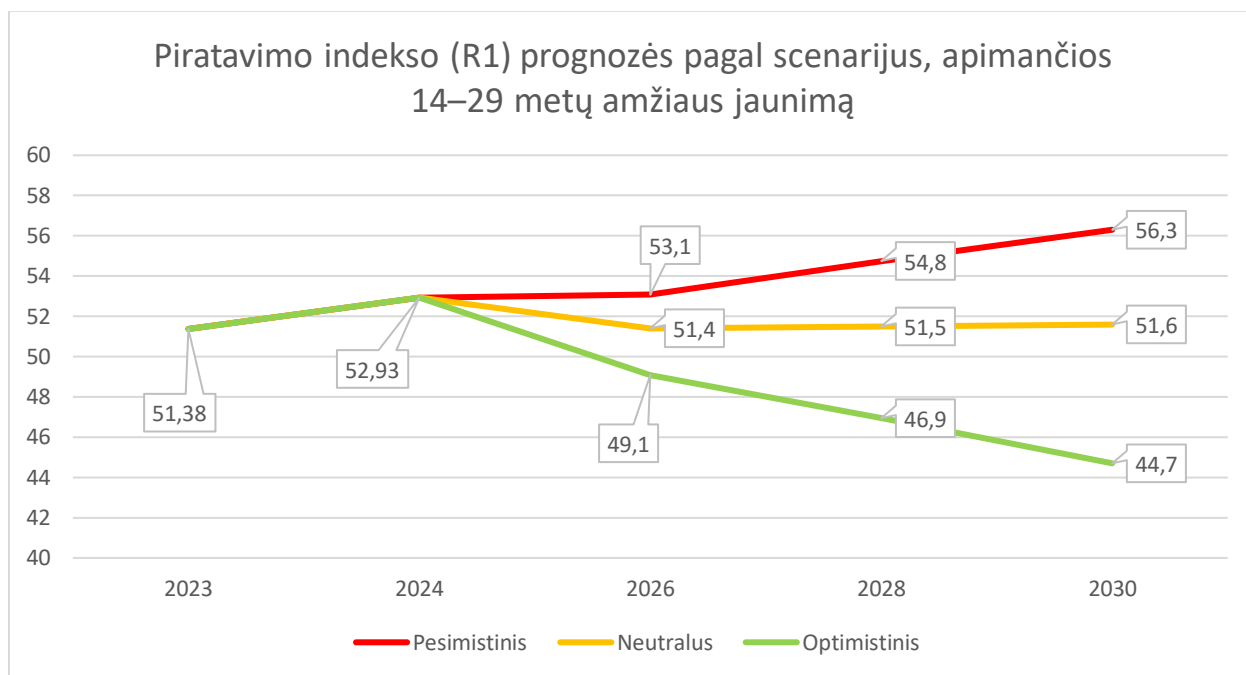
Šiame skyriuje taip pat pateikiamos ir 2024 m. tyrimo duomenų pagrindu sudarytos rodiklių prognozės pagal Metodikoje pristatytą prognozavimo metodiką dviem tikslinėms grupėms: visiems 14–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojams bendrai ir atskirai 14–29 metų amžiaus jaunimui. Pastaroji tikslinė grupė dėl didesnio nelegalaus turinio vartojimo stebima atskirai.

Pirataavimo indekso kitimo prognozės pagal tris scenarijus, apimančios visus Lietuvos gyventojus, pateiktos 1 paveiksle.

1 pav. Pirataavimo indekso kitimo prognozės pagal scenarijus (apimančios 14–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojus)

2 paveiksle pavaizduotos pirataavimo indekso kitimo prognozės pagal tris scenarijus, apimančios jaunimo (14–29 metų amžiaus) tikslinę grupę.

2 pav. Pirataavimo indekso kitimo prognozės pagal scenarijus (apimančios 14–29 metų amžiaus jaunimą)

Pagal **neutralų scenarijų** 2030 m. Lietuvoje būtų nustatytas minimalus pirataavimo indekso sumažėjimas. Tai pirmiausia lemtų prognozuojama tendencija, kad didžiųjų miestų gyventojai vartoja daugiau nelegalaus turinio ir jų dalis bendrojoje populiacijoje didės, tačiau padidės ir vyriausios asmenų grupės, mažai vartojančios nelegalų turinį, dalis.

Pagal **pesimistinį scenarijų** 2030 m. būtų nustatytas vidutinio dydžio pirataavimo indekso augimas. Tai daugiausia lemtų šios scenarijaus prielaidos: sumenkęs žmonių sąmoningumas ir nepakantumas nelegalaus turinio vartojimui (R5), dėl išaugusio nelegalaus turinio prieinamumo padidėjęs jo vartojimas.

Pagal **optimistinį scenarijų** 2030 m. būtų nustatytas vidutinio dydžio pirataavimo indekso sumažėjimas. Tai lemtų šios scenarijaus prielaidos: dėl išaugusio visuomenės sąmoningumo padidėtų žmonių nepakantumas nelegalaus turinio vartojimui (R5), o dėl sumažėjusio nelegalaus turinio prieinamumo sumažėtų jo vartojimas.

Visų rodiklių prognozė, apimanti 14–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojus, pateikiama 16 lentelėje.

16 lentelė. Prognozuojamos rodiklių reikšmės (14–64 m. Lietuvos gyventojai)

Metai	Scenarijus	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	Pirataavimo indeksas
2023	-	44,9	28,5	48,3	38,4	23,6	58,9	62,4	40,0
2024	-	39,8	25,5	48	39,4	25	60,1	66,1	38,2
2026	Pesimistinis	41,59	26,86	48,61	39,04	26,25	59,68	63,92	39,0
	Neutralus	39,80	26,97	48,73	39,93	25,04	59,54	64,89	38,9
	Optimistinis	33,30	27,05	48,83	40,73	24,00	59,41	65,75	37,5
2028	Pesimistinis	46,50	26,78	48,61	38,76	26,66	59,78	63,72	40,2
	Neutralus	39,70	26,92	48,78	40,07	24,88	59,58	65,14	38,9
	Optimistinis	26,50	27,01	48,80	41,24	23,39	59,28	66,22	35,9

Visų rodiklių prognozė 14–29 m. jaunimui yra pateikiama 17 lentelėje.

17 lentelė. Prognozuojamos rodiklių reikšmės (14–29 m. Lietuvos gyventojai)

Metai	Scenarijus	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	Pirataavimo indeksas
2023	-	62,6	45,4	51,4	46,1	18	60,2	77	51,38
2024	-	57,72	42	62	50	20,23	60,9	82,72	52,93
2026	Pesimistinis	65,60	42,35	58,61	45,73	23,80	61,32	81,02	53,07
	Neutralus	57,72	42,48	58,73	46,71	22,61	61,17	81,73	51,41
	Optimistinis	47,60	42,58	58,81	47,36	21,82	61,08	82,19	49,09
2028	Pesimistinis	72,40	42,40	58,71	45,49	24,17	61,44	80,99	54,75
	Neutralus	57,6	42,60	58,88	46,91	22,44	61,23	82,03	51,50
	Optimistinis	38,10	42,72	58,94	48,01	21,17	60,99	82,71	46,94

2.10. Tyrimo išvados

4 iš 10 Lietuvos gyventojų bent kartais vartoja nelegalų turinį (įvertinant paklaidą, tikrasis skaičius būtų 37–43 proc. Lietuvos gyventojų), o reguliariai tai daro ketvirtadalis gyventojų (26 proc., įvertinus paklaidą – 23–28 proc. Lietuvos gyventojų). Nelegalus turinys dažniausiai vartojamas vizualine forma (filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai) (33 proc.) bei muzikos klausymui (26 proc.).

Vertinant šiuos duomenis, būtina atsižvelgti į tai, kad apie ketvirtadalis gyventojų nurodo negalintys lengvai atskirti legalaus ir nelegalaus turinio šaltinių. Be to, atsakydami į klausimą apie legalių ir nelegalių šaltinių vartojimą skirtingose turinio kategorijose 13–28 proc. vartotojų rinkosi variantą „Sunku pasakyti“. Todėl būtina turėti omenyje, kad realus nelegalių šaltinių vartojimo lygis gali būti didesnis. Iš vienos pusės, tokie rezultatai galėtų rodyti švietimo spragą, tačiau, reikia pažymėti, kad

daliai respondentų toks gebėjimas gali būti neaktualus, jei jie renkasi tik gerai žinomus legalius šaltinius. Šią prielaidą patvirtina tai, kad atsakymą „Sunku pasakyti“ dažniau rinkosi respondentai, kurie nurodė nevartojantys nelegalaus turinio, negu jį vartojantys respondentai.

Vertinant skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtinumą, laikyta, kad, jei bent vienas iš nurodytų būdų respondentui yra priimtinas, jis priskiriamas prie nelegalaus turinio vartojimą toleruojančių asmenų. Tokių asmenų dalis Lietuvoje siekia 48 proc. Atskiri veiksmai priimtini nuo 10 iki 26 proc. Lietuvos gyventojų. Palyginti su Suomija, kurioje buvo pateiktas labai panašus klausimas, Lietuvoje skaičiai yra didesni. Nors Suomijoje be teisių savininko leidimo „Youtube“ įkeltų įrašų žiūrėjimas irgi buvo priimtinas palyginti didelei daliai respondentų (28 proc.), kiti būdai vertinti kaip gerokai mažiau priimtini, pvz., parsisiuntimas savo naudojimo reikmėms priimtinas 13 proc. suomių, o Lietuvoje – net 26 proc. gyventojų¹⁵. Tai atskleidžia, kad Lietuvoje dar nėra iki galo aiškiai suprantama, jog bet koks nelegalaus turinio vartojimas yra laikomas piratavimu ir daro žalą turinio kūrėjams. Šie rezultatai parodo aiškų gyventojų švietimo poreikį šia tema.

Dažniausios respondentų nurodomos nelegalaus turinio vartojimo priežastys yra susijusios su turinio kaina ir didesniu turinio prieinamumu nelegaliuose šaltiniuose. Viena vertus, tai leistų tikėtis, kad kylant pragyvenimo lygiui nelegalaus turinio vartojimas turėtų mažėti, kita vertus, akivaizdu, kad to nepakanka ir kad reikia didinti legalaus turinio prieinamumą Lietuvos gyventojams, nes vartotojai nelegaliuose šaltiniuose randa (ar mano randantys) didesnę turinio įvairovę. To priežastimi gali būti tai, jog ne visas kitose užsienio šalyse pateikiamas mokamas legalus turinys yra prieinamas jungiantis iš Lietuvos. Taip pat, svarbu pažymėti, kad nelegalaus turinio vartojimas nebuvo statistiškai reikšmingai susijęs su pajamomis ar respondentų subjektyviai vertinama savo finansine padėtimi. Tai patvirtina, kad nelegalaus turinio vartojimą lemia ne tik ekonominės priežastys.

Vertinant gyventojų (ne)pakantumą nelegalaus turinio vartojimui, piratinio turinio nevartojantys asmenys turi tvirtesnes nuostatas dėl piratinio turinio vartojimo nepriimtimumo. Tai rodo, kad norint mažinti nelegalaus turinio vartojimą yra svarbu visuomenėje aktyviai komunikuoti, kad nelegalaus turinio vartojimas yra nelegali ir moraliai nepriimtina veikla.

Apklausa išryškino tam tikras žinių ir informacijos spragas: daugiausia respondentų nurodė mažai girdėję, kokią žalą daro nelegalaus turinio vartojimas, tačiau didesnei daliai respondentų pakanka informacijos apie prieigas prie lietuvių ir užsienio kūrėjų kūrinių internete. Iš dalies žinių trūkumą rodo ir tai, kad didelė dalis gyventojų nesugeba arba negali pasakyti, kad geba atskirti legalų ir nelegalų turinį. Kita vertus, kaip rodo duomenys, šis gebėjimas priklauso ne tik nuo turimų žinių, bet ir nuo realios patirties vartojant nelegalų turinį ar su juo susiduriant.

Daugiau kaip pusę gyventojų yra pasiekusi komunikacija apie nelegalų turinį viešojoje erdvėje arba savo socialinėje aplinkoje. Šeštadalis 14–19 metų amžiaus jaunuolių pamena susidūrę su informacija apie nelegalų turinį savo mokymosi įstaigose. Šie rezultatai rodo, kad nelegalaus turinio vartojimo klausimas dar nėra įtrauktas į vidurinės mokyklos mokymų programas, tačiau bent dalis švietimo institucijų šią problemą aptaria. Tai, kad dalis asmenų yra kalbėję apie nelegalų turinį savo aplinkoje

¹⁵ Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry, *Ainestoit*. Prieiga: <https://ttvk.fi/neuvonta/aineistot>

ar pastebėję viešosios komunikacijos pranešimų, rodo, kad šalyje nelegalaus turinio klausimas yra aptariamasis ir asmeninėje aplinkoje. Iš to galima daryti išvadą, kad bent dalis gyventojų supranta savo dviprasmišką elgesio su nelegaliu turiniu vertinimą, tad atsiveria tolesnių diskusijų ir teigiamų pokyčių galimybė. Teigiamų pokyčių galimybę rodo ir tai, kad visuomenėje nėra dominuojančio įsitikinimo, kad visi vartoja nelegalų turinį (nuomonės šiuo klausimu pasiskirstė maždaug tolygiai).

Vertinant nelegalaus turinio aptarimą asmeninėje aplinkoje, atkreiptinas dėmesys į tai, kad 4 iš 10 tėvų yra aptarę nelegalaus turinio klausimą su savo vaikais, o ketvirtadalis nežino, ar jų nepilnamečiai internetu besinaudojantys vaikai vartoja nelegalų turinį. Taip pat, pastebėta, kad elgesys su nelegaliu turiniu ir nuostatos šeimoje turi polinkį sutapti – jei nelegalų turinį vartoja tėvai, jį linkę rinktis ir jų vaikai, o tų vaikų, kurie nevartoja nelegalaus turinio, tėvai dažniau išreiškia nepritarimą dėl tokio turinio vartojimo. Tai rodo toleranciją nelegalaus turinio vartojimui ir kartu esamas galimybes keisti nuostatas bene svarbiausioje socializacijos aplinkoje – viena vertus, per tėvus būtų galima formuoti jaunimo nuostatas, kita vertus, vaikus per kampanijas mokyklose skatinti žinią perduoti šeimai.

Remiantis apklausa, prieš renkantis nelegalų turinį gyventojus labiausiai paskatintų susimąstyti (matyt, ir atgrasyti) galimos neigiamos pasekmės – rizika nutekinti asmens duomenis, pakenkti kompiuteriui, gauti baudą, o ne legalaus turinio prieinamumą, solidarumą su kūrinių autoriais ar socialinės aplinkos įtaką pabrėžiantys teiginiai. Net ir nedidelės baudos didelę dalį gyventojų paskatintų atsisakyti vartoti nelegalų turinį (kad nepaskatintų jokia bauda, nurodė tik dešimtadalis respondentų).

Vertinant apklausos rezultatus, pastebėta, kad daugelio klausimų, kai buvo galimybė rinktis atsakymą „Sunku pasakyti“, atveju tokie atsakymai sudaro reikšmingą (tipiškai siekiančią 10–20 proc.) visų atsakymų dalį. Taip pat didelė dalis respondentų penkių pozicijų skalės klausimuose rinkosi vidurines reikšmes („Nei taip, nei ne“). Viena vertus, tai yra dažna tendencija daugelyje apklausų sudėtingesniais klausimais, kita vertus, tai galima vertinti kaip ambivalentiškas, aiškiai nesusiformavusias nuostatas nelegalaus turinio klausimu, žinių trūkumą. Visa tai rodytų tolesnį švietimo ir diskusijų visuomenėje poreikį.

Vertinant nelegalaus turinio vartojimo ir nuostatų kitimo prognozes, matyti, kad 2024 m. bendras piratavimo lygis Lietuvoje yra žemesnis, nei buvo numatyta. Tai rodo, kad prognozuojant nelegalaus turinio vartojimą ateityje, tikėtina, kad galima remtis optimistiniu scenarijumi, kuris numato vidutinio dydžio piratavimo indekso mažėjimą. Tai paaiškinama tuo, kad auga gyventojų sąmoningumas ir nepakantumas nelegalaus turinio vartojimui, taip pat, mažėja nelegalaus turinio prieinamumas, kuris dalį vartotojų paskatintų atsisakyti piratavimo. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad 14-29 m. respondentų grupėje yra fiksuojamas piratavimo lygio indekso augimas, tad yra būtina imtis prevencinių priemonių švietimo sistemoje, norint sumažinti nelegalaus turinio vartojimą jaunimo tarpe.

Apklausos rezultatai atskleidžia nelegalaus turinio vartojimo lygį tarp Lietuvos gyventojų ir leis stebėti jo pokyčius ateityje. Jie taip pat rodo tam tikro lygio toleranciją tokio turinio vartojimui ir patvirtina tiek realių ribojimo bei teisinių priemonių, tiek informacijos sklaidos ir švietimo poreikį.

PRIEDAS

Tyrimo klausimynas

Įžanga respondentams

Ši apklausa yra skirta ištirti įvairaus internetinio turinio (filmų, muzikos ir kt.) vartojimo įpročius tarp Lietuvos gyventojų. Apklausoje nėra teisingų ar klaidingų atsakymų. Mums itin svarbu sužinoti visų gyventojų įpročius ir požiūrį, todėl maloniai kviečiame atsakyti nuoširdžiai. Garantuojame, kad visi atsakymai bus analizuojami tik apibendrinta forma.

K1 Turinio kategorijų vartojimas (T)

Kaip dažnai per pastaruosius 12 mėnesių Jūs klausėtės, žiūrėjote, skaitėte, naudojote toliau nurodytą turinį **internete** arba atsisiuntėte jį **iš interneto**?

Vienas atsakymas kiekvienoje eilutėje.

	Kasdien ar beveik kasdien	Kelis kartus per savaitę	Vieną kartą per savaitę	Kelis kartus per mėnesį	Kartą per mėnesį arba rečiau	Nė karto
1. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
3. Sporto transliacijos	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
4. Dramos kūrinių įrašai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
5. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
6. Muzikos natos (skirtos kūriniams atlikti)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
7. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
8. Vaizdo žaidimai	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
9. Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

K2 Turinio vartojimo būdai

Galvodami apie paskutinius 12 mėnesių, nurodykite, kaip dažniausiai naudojote pasirinktą turinį?

Filtrai iš K1: nerodyti tų eilučių, kuriose pasirinko „Nė karto“.

	Tiesiogiai naršyklėje ar programėlėje	Naudojasi kompiuteryje, telefone ar kitur išsaugota kopija	Abu vienodai: naudojami tiesiogiai IR išsaugota kopija
1. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	(1)	(2)	(3)
2. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natus)	(1)	(2)	(3)
3. Sporto transliacijos	(1)	(2)	(3)
4. Dramos kūrinų įrašai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	(1)	(2)	(3)
5. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	(1)	(2)	(3)
6. Muzikos natos (skirtos kūriniam atlikti)	(1)	(2)	(3)
7. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	(1)	(2)	(3)
8. Vaizdo žaidimai	(1)	(2)	(3)
9. Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	(1)	(2)	(3)

K3 Subjektyvus gebėjimo atskirti legalias ir piratines turinio prieigas vertinimas (T)

Kai kurie internete prieinami turinio šaltiniai (svetainės, tiesioginio žiūrėjimo platformos) yra legalūs, t. y. juose pateikiamas turinys gavus autorių sutikimą, o kai kurie – piratiniai, t. y. turinys juose pateikiamas be autorių sutikimo. Abiem atvejais turinys gali būti ir mokamas, ir nemokamas. Kiek Jums asmeniškai lengva ar sunku atskirti, ar internetinė prieiga prie Jūsų naudojamo turinio (filmų, muzikos, el. knygų ir t. t.) yra legali ar piratinė?

1. Labai lengva
2. Gana lengva
3. Gana sunku
4. Labai sunku
5. Sunku pasakyti

K4 Legalių ir piratinių svetainių atskyrimo būdai

Jūsų manymu, kurie iš šių požymių būdingi legalioms svetainėms, piratinėms svetainėms arba abiem?

Atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

	Legalios svetainės požymis	Piratinės svetainės požymis	Būdinga tiek legalioms, tiek piratinėms svetainėms	Sunku pasakyti
1. Pateikiama kontaktinė informacija arba kontaktinė forma	(1)	(2)	(3)	(99)
2. Pateikiama turinio platintojo juridinė informacija (įmonės pavadinimas, rekvizitai)	(1)	(2)	(3)	(99)
3. Rodomas mokėjimo būdas su logotipais (Mastercard, Visa, Paysera ir pan.)	(1)	(2)	(3)	(99)
4. Svetainė paieškos sistemų (Google ar kt.) rezultatuose pateikiama sąrašo viršuje	(1)	(2)	(3)	(99)
5. Kokybiškas, šiuolaikinis svetainės dizainas	(1)	(2)	(3)	(99)
6. Už turinį galima susimokėti ne tik pinigais, bet ir taškais	(1)	(2)	(3)	(99)
7. Naršant po svetainę ar paleidžiant joje turinį iššoka reklaminiai langai / baneriai	(1)	(2)	(3)	(99)
8. Prašoma paremti svetainę, aukoti SMS ar kitais būdais, paremti komandą	(1)	(2)	(3)	(99)
9. Svetainė turi tokią adreso pabaigą kaip .in, .to, .cc, .net	(1)	(2)	(3)	(99)

K5 Nelegalių turinio šaltinių spontaniškas įvardijimas

Įrašykite tris Jums žinomų **piratinių** turinio svetainių / platformų / programėlių pavyzdžius:

Atviras klausimas

- 1.
- 2.
- 3.

K6 Legalių turinio šaltinių spontaninis įvardijimas

Įrašykite tris Jums žinomų **legalių** turinio svetainių / platformų / programėlių pavyzdžius:

Atviras klausimas

- 1.
- 2.
- 3.

K7 Legalaus ir nelegalaus turinio vartojimas (T)

Kaip manote, kokį skaitmeninį turinį – legalų ar piratinį – naudojote per pastaruosius 12 mėn., nepriklausomai nuo to, ar jį naudojote tiesiogiai per naršyklę / programėlę, ar parsisiuntę į savo įrenginį?

Filtrai iš K1: nerodyti tų eilučių, kuriose pasirinko „Nei karto“. Vienas atsakymas kiekvienoje eilutėje.

	Naudojau tik legalų turinį	Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio	Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį	Sunku pasakyti
1. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	(1)	(2)	(3)	(99)
2. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natos)	(1)	(2)	(3)	(99)
3. Sporto transliacijos	(1)	(2)	(3)	(99)
4. Dramos kūrinių įrašai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	(1)	(2)	(3)	(99)
5. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	(1)	(2)	(3)	(99)
6. Muzikos natos (skirtos kūriniams atlikti)	(1)	(2)	(3)	(99)
7. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	(1)	(2)	(3)	(99)
8. Vaizdo žaidimai	(1)	(2)	(3)	(99)
9. Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	(1)	(2)	(3)	(99)

K8 Nelegalaus turinio nenaudojimo priežastys

Kokios priežastys lemia, kad renkatės tik legalų, mokamą ar nemokamą, turinį? Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.

Filtrai iš K7: klausti, jei visi atsakymai K7 (1-9) = Naudojau tik legalų turinį. 1-9 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

1. Man pakanka to, ką galiu rasti legaliuose šaltiniuose
2. Turinio kokybė geresnė legaliuose šaltiniuose
3. Nenoriu daryti nieko nelegalaus
4. Manau, kad kūrėjams turi būti atlyginta už jų kūrinius
5. Bijau, kad naudojantis piratinėmis priemonėmis (svetainėmis) mano kompiuteris ar kitas įrenginys bus užkrėstas virusais arba kenkėjiškomis programomis
6. Bijau, kad naudojantis piratinėmis priemonėmis (svetainėmis) bus nutekinti mano asmeniniai duomenys
7. Turėjau blogos patirties naudojantis nelegaliais šaltiniais, priemonėmis (svetainėmis)
8. Nemoku rasti ar parsisiųsti piratinio turinio
9. Legalaus mokamo turinio kaina nėra tokia didelė, kad negalėčiau susimokėti
10. Kita (įrašykite):
11. Sunku pasakyti

K9 Legalaus mokamo turinio naudojimas (T)

Ar per paskutinius 12 mėn. naudojotės **mokamomis legalaus** turinio prenumeratomis arba įsigijote atskirus kūrinius? *Atsakykite ir tuo atveju, jei už prenumeratą / kūrinių mokėjo kitas asmuo (šeimos narys, partneris ar pan.), tačiau ją / jį naudojote ir Jūs. Jei kokio nors turinio prenumerata šiuo metu nesinaudojate, bet naudojotės per paskutinius 12 mėn., atsakykite ir apie ją.*

Filtrai iš K1: nerodyti tų eilučių, kuriose pasirinko „Nė karto“. Keli atsakymai eilutėje.

	Prenumeruoju (prenumeravau) bent vieną kanalą, pirkau ribotos trukmės licenciją	Pirkau bent vieną atskirą kūrinių, produktą, neribotos trukmės licenciją	Neprenumeruoju (neprenumeravau) ir nepirkau atskiro produkto, kūrinių ar licencijos
10. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	(1)	(2)	(3)

11. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natas)	(1)	(2)	(3)
12. Sporto transliacijos	(1)	(2)	(3)
13. Dramos kūrinių įrašai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	(1)	(2)	(3)
14. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	(1)	(2)	(3)
15. Muzikos natos (skirtos kūriniams atlikti)	(1)	(2)	(3)
16. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	(1)	(2)	(3)
17. Vaizdo žaidimai	(1)	(2)	(3)
18. Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	(1)	(2)	(3)

K10 Nelegalaus turinio šaltinių vartojimo dažnis (T)

Galvodami apie paskutinius 12 mėn., nurodykite, kiek dažnai naudojote nurodytą piratinį turinį? *Jei kokį nors turinį, pvz., serialą, parsisiuntėte vieną kartą, bet žiūrėjote jį dažniau, nurodykite jo žiūrėjimo, o ne parsisiuntimo dažnį.*

Filtras iš K7: pateikti tik tas eilutes, kur pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“).

	Kasdien ar beveik kasdien	Kelis kartus per savaitę	Vieną kartą per savaitę	Kelis kartus per mėnesį	Kartą per mėnesį arba rečiau	Nė karto
1. Filmai, serialai, televizijos laidos, vaizdo įrašai (išskyrus sporto transliacijas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
2. Muzika (išskyrus muzikos vaizdo įrašus, natas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
3. Sporto transliacijos	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
4. Dramos kūrinių įrašai (spektakliai, miuziklai ir pan.)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
5. Rašytinis turinys (el. knygos, audioknygos, žurnalai)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)

6. Muzikos natos (skirtos kūriniam atlikti)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
7. Mokomasis audiovizualinis turinys, pvz., el. paskaitos	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
8. Vaizdo žaidimai	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
9. Kompiuterinės programos (pvz., Word, Photoshop, Anglonas)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)

K11 Nelegalaus turinio pasirinkimo priežastys

Galvodami apie paskutinius 12 mėn. ir visas piratinio turinio rūšis, nurodykite, kokios priežastys lėmė tai, kad rinkotės piratinį turinį? *Pažymėkite iki 4 svarbiausių priežasčių.*

Filtras: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“). 1-12 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka. Mažiausiai 1, daugiausiai 4 atsakymai.

1. Nenoriu mokėti už tai, ką galiu gauti nemokamai
2. Legaliai pirkti turinį man yra per brangu
3. Naudoju tam tikrą turinį gana retai ir nenoriu mokėti už tai, kuo pasinaudosiu vos kelis kartus
4. Legaliuose šaltiniuose nerandu norimo turinio
5. Piratiniuose šaltiniuose galiu rasti daugiau įvairesnio turinio
6. Noriu peržiūrėti turinį kuo greičiau, nelaukdamas (-a), kol jis pasirodys legaliuose šaltiniuose
7. Turinį iš nelegalių šaltinių galiu naudoti pakartotinai bet kuriame įrenginyje
8. Noriu išbandyti turinį prieš jį pirkdamas (-a) iš legalios svetainės
9. Trūksta legalaus turinio man gerai suprantama arba mano gimtąja kalba
10. Kita (įrašykite)
11. Sunku pasakyti

K12 Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtumas (T)

Dabar pateiksime keletą teiginių apie skaitmeninio turinio naudojimą internete. Prašome nurodyti, kiek Jums atrodo priimtini vieni ar kiti veiksmai.

1-8 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka. Vienas atsakymas kiekvienoje eilutėje.

	Visiškai nepriimtina	Nepriimtina	Nei priimtina, nei nepriimtina	Priimtina	Visiškai priimtina	Sunku pasakyti
1. Žiūrėti vaizdo įrašus, įkeltus į Youtube be autoriaus leidimo	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
2. Naudotis iš kitų gautais (t. y. jiems priklausančiais / vieno vartotojo) mokamų prieigų slaptažodžiais ar programinės įrangos licencijomis	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
3. Žiūrėti filmus, serialus ar kitą turinį piratinėje turinio transliavimo svetainėje	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
4. Parsisiųsti piratinę muziką, filmus ar kitą turinį tik savam naudojimui	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
5. Pasidalinti su kitais iš piratinių šaltinių gauta muzika, filmais ar kitu turiniu	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
6. Įkelti į internetą iš piratinių šaltinių gautą muziką, filmus ar kitą turinį	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
7. Be teisių savininko leidimo įkelti į internetą iš legalių šaltinių (interneto, DVD, pirktos ar bibliotekos knygos ar kt.) gautą muziką, filmus ar kitą turinį	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
8. Naudoti tokį piratinį turinį, kuris neprieinamas legaliuose šaltiniuose	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)

K13 Nelegalaus turinio paieškos būdai (T)

Kokiu būdu įprastai ieškote piratinio turinio? Pasirinkite visus tinkamus atsakymus.

Filtrai: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“).

Galimi keli atsakymai. 1-4 atsakymus rodyti atsitiktine tvarka.

1. Einu tiesiai į man žinomą piratinio turinio svetainę
2. Ieškau informacijos / nuorodų į turinį socialinių tinklų grupėse
3. Ieškau per paieškos sistemą (Google, Bing, Yahoo ar kt.)
4. Ieškau per *torrent* programą (-as)
5. Kitaip (įrašykite)

K14 Nelegalaus turinio paieškai naudojamos paieškos sistemos (T)

Kokią paieškos sistemą naudojate piratinio turinio paieškai? Pasirinkite visus tinkamus atsakymus.

Filtras: Jei K13 pažymėjo 3 „Ieškau per paieškos sistemą (Google, Bing, Yahoo ar kt.)“. Galimi keli atsakymai.

1. Google
2. Bing
3. Yahoo
4. Yandex
5. Kitą (įrašykite)
6. Nežinau

K15 Nelegalaus turinio prieigos būdai (1) (T)

Kuriuos iš toliau nurodytų veiksmų esate darę per paskutinius 12 mėn.? Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.

Filtras: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“). 1-10 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

1. Žiūrėjau ar klausiau turinį tiesiai piratinėje svetainėje
2. Naudojau iš kitų gautais (t. y. jiems priklausančiais / vieno vartotojo) mokamų prieigų slaptažodžiais ar programinės įrangos licencijomis
3. Naudojau piratiniais grojaraščiais (*playlist*)
4. Gavau piratinį turinį iš draugų, pažįstamų
5. Gavau piratinę / „nulažtą“ kompiuterinę programą (-as) iš pasamdytų ar pažįstamų kompiuteristų
6. Mokėjau už prieigą prie piratinių šaltinių
7. Gavau piratinį turinį per Telegram, Messenger ar kitas momentinių pranešimų programas
8. Įkėliau į piratinę svetainę kokį nors turinį
9. Nė vieno iš nurodytų

K16 Nelegalaus turinio prieigos būdai (2) (T)

Kuriuos iš toliau nurodytų veiksmų esate darę per paskutinius 12 mėn.? Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.

Filtras: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“). 1-18 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

1. Parsisiunčiau piratinį turinį tiesiai iš interneto svetainės

2. Parsisiunčiau piratinį turinį per *torrentus*
3. Parsisiunčiau piratinį turinį per P2P tinklus
4. Parsisiunčiau piratinį turinį iš Facebook grupių, kuriose dalijamasi tokiu turiniu
5. Žiūrėjau piratinį turinį per TV priedėlius / grotuvus (pvz., Kodi) su įdiegtais nelegaliais priedais
6. Pakeičiau DNS nustatymus arba naudoju DNS teikėjus arba kitas atblokovimo priemones, kad prisijungčiau prie piratinio blokuojamo turinio
7. Naudojau piratinėmis svetainėmis per Tor naršyklę ar kitas anoniminį naršymą leidžiančias naršyklės
8. Prieidamas (-a) prie piratinio turinio naudoju VPN paslauga
9. Nė vieno iš nurodytų

K17 Neigiamos patirtys naudojantis nelegaliu turiniu

Su kokiais neigiamomis pasekmėmis Jums teko susidurti per paskutinius 12 mėn., naudojantis piratiniu turiniu? Galimi keli atsakymai.

Filtrai: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“). 1-10 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

1. Prasta garso / vaizdo kokybė
2. Sulėtėjo kompiuterio / kito įrenginio veikimas
3. Kompiuteris / kitas įrenginys pradėjo rodyti nepageidaujamą turinį (pornografiją, apgaulingą reklamą (*scam*) ar kt.)
4. Kompiuteris / kitas įrenginys nustojo veikti („pakibo“) ar išsijungė
5. Kompiuteris / kitas įrenginys buvo užkrėstas virusais ar kenkėjiškais programomis
6. Į kompiuterį / kitą įrenginį įsidiegė nereikalingos kompiuterinės programos
7. Buvo pavogti mano mokėjimo kortelės / banko duomenys
8. Buvo nutekinti mano asmeniniai duomenys ir pradėjau gauti nepageidaujamus el. laiškus, brukalą (*spam*)
9. Sumokėjau už turinį, bet negalėjau juo pasinaudoti
10. Buvo nutekintas mano slaptažodis („nulaužta“ paskyra) ir teko jį pasikeisti
11. Kita (įrašyti)
12. Nesusidūriau su jokiais neigiamomis pasekmėmis

K20 Teiginiai, galintys paskatinti susimąstyti apie nelegalaus turinio vartojimą

Kiek toliau pateikti teiginiai paskatintų Jus susimąstyti prieš naudojant piratinį skaitmeninį turinį?

Filtras: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“). Atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

	Nepaskatintų	Greičiau nepaskatintų	Greičiau paskatintų	Paskatintų	Sunku pasakyti
1. Naudojant piratinį turinį gali būti pavogti Jūsų mokėjimo kortelės ar banko duomenys	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
2. Rinkdamiesi piratinį turinį darote žalą Jūsų mėgstamiems kūrėjams	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
3. Naudoti piratinį turinį nėra „kieta“	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
4. Naudodami piratinį turinį rizikuojate gauti baudą	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
5. Naudodami piratinį turinį galite savo įrenginį užkrėsti virusais ar kenkėjiškomis programomis	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
6. Nusipirkti legalią prieigą prie filmų ar muzikos mėnesiui kainuoja tiek pat, kiek keli puodeliai kavos	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)
7. Naudodami piratinį turinį finansuojate organizuotą nusikalstamumą	(1)	(2)	(3)	(4)	(99)

K21 Baudos kaip priemonė stabdyti nelegalaus turinio vartojimą (T)

Įsivaizduokite, kad už piratinio turinio naudojimą Lietuvoje įvestos piniginės baudos fiziniams asmenims. Kaip manote, kokio dydžio galima bauda Jus jau paskatintų atsisakyti piratinio turinio naudojimo?

Filtras: jei K7 bent vienoje eilutėje pažymėjo, kad naudoja piratinį turinį („Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ arba „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“).

1. 50 eurų
2. 100 eurų
3. 200 eurų
4. 500 eurų
5. 700 eurų
6. 1000 eurų

7. Daugiau nei 1000 eurų
8. Jokia
9. Sunku pasakyti

K22 Žinios, nuostatos ir įsitikinimai (T)

Dabar pateiksime Jums keletą teiginių apie autorių teises ir piratinį turinį internete. Prašome nurodyti, kiek sutinkate su pateiktais teiginiais.

Vienas atsakymas kiekvienoje eilutėje. Atsakymus rodyti atsitiktine tvarka.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku	Sunku pasakyti
1. Šiais laikais visi naudoja piratinį turinį	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
2. Manau, kad individualių žmonių naudojimasis piratiniu turiniu niekam žalos nedaro	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
3. Ne tik piratinio turinio pateikimas internete, bet ir jo naudojimas savo tikslais yra nusikaltimas ir už jį turėtų būti baudžiama	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
4. Piratinio turinio naudojimas yra vagystė	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
5. Man teko mažai girdėti apie tai, kokį konkretų nuostolį ir kam padaro nelegalaus turinio naudojimas	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
6. Man pakanka informacijos apie legalias prieigas prie <u>lietuvių</u> kūrėjų filmų, muzikos, knygų ir kitų kūrinių internete	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)
7. Man pakanka informacijos apie legalias prieigas prie <u>užsienio</u> kūrėjų filmų, muzikos, knygų ir kitų kūrinių internete	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(99)

K23-J Jaunimui: šeimos žinojimas apie nelegalaus turinio naudojimą

Ar Jūsų tėvai ar globėjai žino, kad naudojate piratinį turinį?

Filtrai: amžius (D1) = 14-19 metų

1. Taip
2. Greičiau taip
3. Greičiau ne

4. Ne
5. Sunku pasakyti

K24-J Jaunimui: tėvų / globėjų požiūris į nelegalaus turinio naudojimą

Filtrai: amžius (D1) = 14-19 metų

Formuluotė, jei K23-J = 1 arba 2

Ką Jūsų tėvai ar globėjai mano apie tai, kad naudojate piratinį turinį?

Formuluotė, jei vaikas nepiratauja (jei visi atsakymai K7 (1-9) = Naudojau tik legalų turinį) ARBA K23-J = 3, 4, 5 (Nežino, kad piratauja)

Kaip manote, ką Jūsų tėvai ar globėjai bendrai mano apie piratinio turinio naudojimą?

1. Nepitaria
2. Nei prieštarauja, nei pritaria
3. Pitaria
4. Nežinau

K25-J Jaunimui: tėvų / globėjų nelegalaus turinio naudojimas

Kiek Jums yra žinoma, ar Jūsų tėvai ar globėjai (ar vienas iš jų) patys naudoja piratinį turinį?

1. Taip, naudoja
2. Ne, nenaudoja
3. Nežinau

K23-T Tėvams: nelegalaus turinio aptarimas su vaikais

Ar kada nors esate kalbėję su savo vaikais apie nelegalaus turinio naudojimą, jo neigiamą ar teigiamą vertinimą?

Filtrai: turi vaikų iki 17 metų (D6=1)

1. Taip
2. Ne
3. Neprisimenu
4. Mano vaikai kol kas nesinaudoja internetu, todėl šis klausimas man neaktualus

K24-T Tėvams: žinojimas apie vaikų elgesį

Kaip manote, ar Jūsų vaikai savarankiškai (susiradę patys) naudoja piratinį turinį?

Filtras: turi vaikų iki 17 metų (D6=1) ir nenurodė, kad vaikai nesinaudoja internetu (K23-T ≠4)

1. Taip
2. Greičiau taip
3. Greičiau ne
4. Ne
5. Nežinau

K26 Komunikacija apie nelegalų turinį socialinėje aplinkoje (T)

Ar kada nors esate pastebėję reklamų ar kitų pranešimų apie piratinio turinio naudojimą ar dalyvavę tam skirtuose renginiuose ar diskutavę šia tema? *Pažymėkite visus tinkamus atsakymus.*

1-5 atsakymus pateikti atsitiktine tvarka.

1. Mačiau socialinę reklamą, nukreiptą prieš piratinio turinio naudojimą
2. Dalyvavau paskaitoje / pamokoje / renginyje apie piratinio turinio naudojimą savo mokymo įstaigoje ir (arba) kalbėjausi apie tai su mokytojais / dėstytojais
3. Dalyvavau viešoje paskaitoje ar kitame renginyje apie piratinio turinio naudojimą (gyvai arba nuotoliu)
4. Esu diskutavęs (-usi) apie piratinio turinio naudojimą su draugais, šeimos nariais, pažįstamais, kolegomis
5. Skačiau straipsnių, žiūrėjau ar klausiausi laidų žiniasklaidoje apie piratinio turinio naudojimą
6. Kita (įrašykite)
7. Nė viena iš šių

Sociodemografiniai klausimai (T)

Klausimyno pradžioje

D1. Jūsų amžius: ___
(įrašyti)

D2. Jūsų lytis:

1. Vyras
2. Moteris

D3. Kur Jūs gyvenate?

1. Vilniaus miestas
2. Kauno miestas
3. Klaipėdos miestas
4. Panevėžio miestas
5. Šiaulių miestas
6. Vilniaus apskritis
7. Kauno apskritis
8. Klaipėdos apskritis
9. Šiaulių apskritis
10. Panevėžio apskritis
11. Alytaus apskritis
12. Marijampolės apskritis
13. Utenos apskritis
14. Telšių apskritis
15. Tauragės apskritis

D4. Prašome patikslinti, kur Jūs gyvenate.

PATEIKIAMAS LIETUVOS MIESTŲ SĄRAŠAS PAGAL APSKRITIS

D5. Kiek žmonių, įskaitant Jus, gyvena kartu su Jumis ir veda bendrą ūkį?

_____ žmonės

D6. Ar Jūs turite iki 17 m. (imtinai) amžiaus vaikų, kurie gyvena kartu su Jumis?

Jei pagrindinė anketa (ne 14–15 m. vaikų atranka) ir jei D5>1

1. Taip
2. Ne

14-15 m. respondentų atrankos klausimai

Užduodami po D5 klausimo, surinkus pagrindinę imtį arba respondentui neatitinkant pagrindinės imties atrankos kriterijų (t. y. viršijus amžiaus / lyties / gyvenamosios vietovės kvotą)

*FILTRAS: Quotafull (pagal D1 iki D4) ir D5>1 (viršija pagrindinės imties kvotas ir turi vaikų iki 17 m.)
ARBA D6=1 (atskirai renkant vaikų imtį)*

A1. Ar Jūs turite 14–15 metų amžiaus vaikų?

1. Taip

2. Ne

Jei Ne = BAIGTI APKLAUSA, į pabaigos ekraną (screen out).

A2. Šios apklausos tikslas – suprasti Lietuvos gyventojų požiūrį į piratavimą. Apklausos auditorija – nuo 14 iki 64 metų. Tyrimo užsakovas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

Ar leistumėte savo vaikui, kuriam šiuo metu yra 14 arba 15 metų (vienam iš jų, jei turite daugiau nei vieną tokio amžiaus vaiką), dalyvauti šioje apklausoje? Užtikriname, kad Jūsų vaikas nebus prašomas įsigyti prekių ar kito turinio, mus domina tik jo / jos nuomonė.

1. Taip
2. Ne

Jei A2 = 2 BAIGTI APKLAUSA, į pabaigos ekraną (screen out). Jei A2 = 1, tęsti.

A3. Prieš perduodami anketą pildyti savo vaikui, prašome atsakykite į kelis sociodemografinius klausimus.

Jūsų vaiko, kuris pildys anketą, lytis:

1. Vyras
2. Moteris

A4. Jūsų vaiko, kuris pildys anketą, amžius:

1. 14 metų
2. 15 metų

A5. Kuris iš pateiktų teiginių geriausiai apibūdina Jūsų namų ūkio finansinę padėtį?

1. Pinigų kartais trūksta, juos tenka kruopščiai skaičiuoti, yra pasitaikę atvejų, kai turėjome skolintis
2. Pinigų užtenka, pavyksta šiek tiek sutaupyti, nekyla rūpesčių dėl išlaidų būtiniams dalykams ir paslaugoms
3. Pinigų užtenka, turime pakankamai santaupų, kad prireikus galėtume įsigyti brangesnį pirkinį (šaldytuvą, televizorių, naudotą automobilį)
4. Pinigų visiškai užtenka, turime daug santaupų ir prireikus galėtume įsigyti brangų pirkinį (virtuvės baldus, naują automobilį iš salono)
5. Sunku pasakyti / nenoriu nurodyti

A6. Kokios vidutinės vieno Jūsų namų ūkio nario pajamos per mėnesį „į rankas“? Sudėkite visų Jūsų šeimos narių, su kuriais gyvenate kartu ir vedate bendrą ūkį, „į rankas“ gaunamas pajamas (įskaitant pašalpas, stipendijas ir t. t.) ir gautą sumą padalinkite iš šeimos narių skaičiaus.

1. Iki 600 EUR
2. 601-900 EUR
3. 901-1200 EUR
4. 1201-1500 EUR

5. 1501 EUR ar daugiau
6. Sunku pasakyti / nenoriu nurodyti

A3. Dėkojame, kad patvirtinote savo sutikimą. Dabar norėtume Jūsų paprašyti, kad savo vaiką leistumėte prie kompiuterio ar kito įrenginio, kuriame pildote anketą. Nuo šio momento Jūsų vaikas turėtų pats užpildyti apklausą be Jūsų pagalbos. Norėdami pradėti apklausą, spustelėkite tęsti.

FILTRAS: jei A2 = 1

Rodyti pagrindinę anketą nuo įžangos į K1.

Klausimyno pabaigoje

D8. Ir, pabaigai, keletas klausimų apie Jus.
Koks yra aukščiausias Jūsų įgytas išsimokslinimas?

1. *(Rodyti, jei amžius 16-19 pagrindinėje imtyje)* Šiuo metu mokausi mokykloje
2. Pradinis
3. Pagrindinis
4. Vidurinis
5. Aukštesnysis
6. Aukštasis neuniversitetinis
7. Aukštasis universitetinis

D9. Jūsų tautybė:

Visiems (įskaitant 14–15 m. papildomą imtį)

1. Lietuvis (-ė)
2. Rusas (-ė)
3. Lenkas (-ė)
4. Kita
5. Nenoriu nurodyti

D10. Koks yra Jūsų pagrindinis užsiėmimas šiuo metu?

Visiems pagrindinėje imtyje; neklausti, jei D8=1; priskirti D10=9 automatiškai

1. Samdomas (-a) darbuotojas (-a)
2. Pats (-i) sau darbdavys (-ė)
3. Esate pensijoje
4. Motinystės / tėvystės / vaiko priežiūros atostogose
5. Nedirbate arba šiuo metu ieškote darbo
6. Nedirbate, nes turite negalią
7. Studentas (-ė)
8. Kita (įrašykite):

D11. Kokios yra Jūsų pareigos:

Filtras iš D10: jei pasirinko d10.2 arba d10.3 (sandomas darbuotojas / pats sau darbdavys)

1. Vadovas (-ė) (įmonės, padalinio)
2. Specialistas (-ė), valstybės tarnautojas (-a)
3. Prekybos – paslaugų sferos darbuotojas (-a)
4. Kariškis (-ė), apsaugos darbuotojas (-a), policininkas (-ė) ir pan.
5. Kvalifikuotas (-a) darbininkas (-ė) (dirbantis (-i) su įranga ar mechanika; vairuotojas (-a))
6. Darbininkas (-ė), dirbantis (-i) fizinį darbą
7. Kita (įrašykite):

D12. Kaip vertinate savo naudojimosi internetu įgūdžius?

Visiems (įskaitant 14–15 m. papildomą imtį)

1. Silpni įgūdžiai
2. Gana silpni įgūdžiai
3. Vidutiniai įgūdžiai
4. Geri įgūdžiai
5. Puikūs įgūdžiai

D13. Kokia Jūsų šeiminė padėtis?

Klausti nuo 18 m.

1. Vedęs / ištekėjusi / turite partnerį (-ę) ir kartu gyvenate
2. Nevedęs / netekėjusi / neturite partnerio (-ės) arba turite, bet kartu negyvenate

D7a. Kuris iš pateiktų teiginių geriausiai apibūdina Jūsų / Jūsų namų ūkio finansinę padėtį?

Klausti, jei pagrindinė anketa (ne 14–15 m. vaikų atranka)

1. Pinigų kartais trūksta, juos tenka kruopščiai skaičiuoti, yra pasitaikę atvejų, kai turėjau skolintis
2. Pinigų užtenka, pavyksta šiek tiek sutaupyti, nekyla rūpesčių dėl išlaidų būtiniams dalykams ir paslaugoms
3. Pinigų užtenka, turiu pakankamai santaupų, kad prireikus galėčiau įsigyti brangesnį pirkinį (šaldytuvą, televizorių, naudotą automobilį)
4. Pinigų visiškai užtenka, turiu daug santaupų ir prireikus galėčiau įsigyti brangų pirkinį (virtuvės baldus, naują automobilį iš salono)
5. Sunku pasakyti

D7b. Prašome nurodyti, kokios yra vidutinės vieno Jūsų namų ūkio nario pajamos per mėnesį „į rankas“?

Klausti, jei pagrindinė anketa (ne 14–15 m. vaikų atranka)

Sudėkite visų Jūsų šeimos narių, su kuriais gyvenate kartu ir vedate bendrą ūkį, „į rankas“ gaunamas pajamas (darbo užmokestį, pašalpas, stipendijas ir panašiai) ir gautą sumą padalinkite iš šeimos narių skaičiaus.

1. Iki 600 EUR
2. 601–900 EUR
3. 901–1200 EUR
4. 1201–1500 EUR
5. 1501 EUR ar daugiau
6. Sunku pasakyti

D14. Jei norėtumėte pasidalinti nuomone ar papildomu komentaru apklausos tema, prašome įrašykite čia:

Klausti visų. Atviras klausimas (neprivalomas)

Dėkojame už skirtą laiką!

Esminių rodiklių (vertinimo kriterijų) apskaičiavimas

Rodiklio Nr.	Rodiklio pavadinimas	Apskaičiavimo formulė	Rodiklio išraiška	Apskaičiavimo aprašas
		Sąlygų paaiškinimas: 1=Taip (priskiriama reikšmė); ARBA = operatorius OR; "..." = bent viena reikšmė / atsakymo variantas nuo ... iki.		
R1	Pirataavimo indeksas	$(R2 + R3 + R4 + R5)/4$	Balas nuo 0 iki 100	Sudedami gauti procentai R2, R3, R4 ir R5 rodikliams ir padalinami iš 4.
R2	Bendras nelegalaus turinio vartojimo lygis	R2=1, jei K7.1...9 = 2 ARBA 3	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie bent vienoje K7 klausimo „Legalaus ir nelegalaus turinio naudojimas“ turinio kategorijoje (nuo 1 iki 9) pasirinko vieną iš šių atsakymų: „Naudojau dalį legalaus, dalį piratinio turinio“ (2) ARBA „Naudojau tik / daugiausia piratinį turinį“ (3).
R3	Nuolatinių nelegalaus turinio vartotojų kiekis	R3=1, jei K10.1...9 = 1...4	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie klausime K10 „Nelegalaus turinio šaltinių naudojimo dažnis“ bent vienoje vartojamoje turinio kategorijoje (nuo 1 iki 9) pasirinko vieną iš šių atsakymų: „Kasdien ar beveik kasdien“ (1) ARBA „Kelis kartus per savaitę“ (2) ARBA „Kartą per savaitę“ (3) ARBA „Kelis kartus per mėnesį“ (4).
R4	Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtumas	R4=1, jei K12.1...8 = 4 ARBA 5	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie K12 klausime „Skirtingų veiksmų su nelegaliu turiniu priimtumas“ bent viename teiginyje pasirinko atsakymą „Priimtina“ (4) ARBA „Visiškai priimtina“ (5).

Rodiklio Nr.	Rodiklio pavadinimas	Apskaičiavimo formulė Sąlygų paaiškinimas: 1=Taip (priskiriama reikšmė); ARBA = operatorius OR; "..." = bent viena reikšmė / atsakymo variantas nuo ... iki.	Rodiklio išraiška	Apskaičiavimo aprašas
R5	Pakantumas nelegalaus turinio vartojimui	R5=1, jei (K22.3...4 = 1 ARBA 2) ARBA (K22.2 = 4 ARBA 5)	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie K22 klausime „Žinios, nuostatos ir įsitikinimai“ pasirinko atsakymą „Visiškai nesutinku“ (1) arba „Nesutinku“ (2) bent vienam iš teiginių: „Ne tik piratinio turinio pateikimas internete, bet ir jo naudojimas savo tikslais yra nusikaltimas ir už jį turėtų būti baudžiama“ ARBA „Piratinio turinio naudojimas yra vagystė“, ARBA pasirinko atsakymą „Sutinku“ (4) arba „Visiškai sutinku“ (5) teiginiui „Manau, kad individualių žmonių naudojimas piratiniu turiniu niekam žalos nedaro“.
R6	Negebėjimas atskirti legalių ir nelegalių internetinio turinio prieigų	R6=1, jei K3 = 3 ARBA 4	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie K3 klausime "Subjektyvus gebėjimo atskirti legalias ir nelegalias prieigas vertinimas" nurodė, kad jiems „Gana sunku“ (3) arba „Labai sunku“ (4) atskirti legalias ir piratines prieigas prie internetinio turinio.
R7	Informacijos nepakankamumas	R7=1, jei (K22.5 = 4 ARBA 5) ARBA (K22.6...7 = 1 ARBA 2)	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie K22 klausime „Žinios, nuostatos ir įsitikinimai“ pasirinko atsakymą „Sutinku“ (4) arba „Visiškai sutinku“ (5) teiginiui „Man teko mažai girdėti apie tai, kokį konkretų nuostolį ir kam padaro nelegalaus turinio naudojimas“, ARBA pasirinko atsakymą „Visiškai nesutinku“ (1) arba „Nesutinku“ (2) bent vienam iš šių teiginių: „Man pakanka informacijos apie legalias prieigas prie <u>lietuvių</u> kūrėjų filmų, muzikos, knygų ir kitų kūrinių internete“

Rodiklio Nr.	Rodiklio pavadinimas	Apskaičiavimo formulė Sąlygų paaiškinimas: 1=Taip (priskiriama reikšmė); ARBA = operatorius OR; "..." = bent viena reikšmė / atsakymo variantas nuo ... iki.	Rodiklio išraiška	Apskaičiavimo aprašas
				ARBA „Man pakanka informacijos apie legalias prieigas prie <u>užsienio</u> kūrėjų filmų, muzikos, knygų ir kitų kūrinių internete“.
R8	Legalaus mokamo turinio vartojimas	R8=1, jei K9.1...9 = 1 ARBA 2	Gyventojų dalis % nuo visų respondentų	Procentas respondentų, kurie K9 klausime „Legalaus mokamo turinio naudojimas“ bent vienoje turinio kategorijoje pasirinko „Prenumeruoju (prenumeravau) bent vieną kanalą, pirkau ribotos trukmės licenciją“ (1) ARBA „Pirkau bent vieną atskirą kūrinių produktą, neribotos trukmės licenciją“ (2).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

K O

G

RINKODAROS IR
KOMUNIKACIJOS
MOKSLŲ INSTITUTAS